

ชื่อผลงาน	โครงการศึกษาจัดทำรูปแบบจำลองเพื่อการพยากรณ์การค้า
ลักษณะงาน	งานวิจัย
คณะผู้วิจัย	ในนาม ศูนย์บริการวิชาการเศรษฐกิจศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยมีรายชื่อผู้วิจัยดังนี้ ดร. สมนึก ทับพันธุ์ ที่ปรึกษาโครงการ ดร. ชัยนนต์ ดันติวัสดาการ หัวหน้าโครงการ ดร. ธาตรี จันทระโคติกา นักวิจัย นาย ภัฏฐุรักษ์ พุทธาริ ผู้ช่วยวิจัย
ผู้ว่าจ้าง	กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์
เดือน/ปี	พฤษภาคม 2541
วัตถุประสงค์โดยย่อ	+ เพื่อสร้างแบบจำลองใช้ในการพยากรณ์เศรษฐกิจการค้าที่สามารถใช้ประโยชน์ในการวางแผน และจัดทำเป้าหมายการค้าของประเทศทั้งในระยะสั้นและระยะยาว + เพื่อคาดการณ์เกี่ยวกับผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงปัจจัยทางเศรษฐกิจต่อเศรษฐกิจการค้าระหว่างประเทศของไทย และวิเคราะห์ผลกระทบจากการปรับตัวของปัจจัยต่างๆ ที่มีต่อระบบเศรษฐกิจการค้าระหว่างประเทศของไทย
ข้อมูลที่ใช้	อาศัยข้อมูลทศนิยมแบบอนุกรมเวลา ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2517-2539 ทางด้านของข้อมูลสินค้าส่งออกและนำเข้า โดยที่สินค้านำเข้าแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มได้แก่ 1.สินค้านำเข้าอุปโภคบริโภค 2.สินค้านำเข้าทุน 3.สินค้านำเข้าวัตถุดิบ 4.สินค้าด้านพลังงาน และการนำเข้ารวมโดยไม่มีแยกประเทศที่มาของสินค้า ส่วนทางด้านการส่งออกนั้นได้แบ่งสินค้านำเข้าออกเป็น 22 รายการซึ่งมีสัดส่วนรวมประมาณร้อยละ 62 ของมูลค่าการส่งออกรวมในปีพ.ศ. 2539 อีกทั้งยังใช้ข้อมูลการส่งออกระหว่างประเทศที่เป็นคู่ค้าสำคัญอีก 6 กลุ่มได้แก่ สหรัฐอเมริกา, สหภาพยุโรป, ญี่ปุ่น, อาเซียน, เอเชีย, และกลุ่มประเทศอื่นๆ อีกด้วย
แนวคิด-ทฤษฎีที่ใช้	งานวิจัยนี้มีสมมติฐานที่สำคัญว่าโครงสร้างของตลาดสินค้าแต่ละชนิดนั้นมีลักษณะแข่งขันสมบูรณ์ และการเปลี่ยนแปลงในตลาดหนึ่งๆ จะมีผลกระทบต่อตลาดอื่นๆ น้อยมาก ดังนั้นจึงได้อาศัยทฤษฎีดุลยภาพแบบแยกส่วน (Partial Equilibrium) ในการวิเคราะห์การนำเข้าหรือส่งออกสินค้า

ค่าแต่ละชนิด รวมทั้งใช้ทฤษฎีอุปสงค์และอุปทานโดยเป็นฟังก์ชันอุปสงค์ และฟังก์ชันอุปทานทั้งของประเทศไทยและของประเทศคู่ค้าด้วย

แบบจำลอง-เครื่องมือ ใช้การวิเคราะห์เชิงปริมาณซึ่งอาศัยการสร้างสมการถดถอยเชิงเส้น ทั้งในรูปแบบสมการเชิงเส้นตรงและสมการ Log-Linear ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับชนิดของสินค้า พร้อมกับใช้การประมาณค่าด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (OLS) และวิธีกำลังสองน้อยที่สุดสองขั้น (Two Stage Least Square : TSLS) โดยที่แบบจำลองด้านการนำเข้าของสินค้านั้นได้แบ่งออกเป็น 5 สมการ คือ สมการการนำเข้าสินค้าทุน, สมการการนำเข้าสินค้าอุปโภคบริโภค, สมการการนำเข้าสินค้าวัตถุดิบ, สมการการนำเข้าสินค้าพลังงาน และสมการการนำเข้าสินค้ารวม ส่วนแบบจำลองด้านการส่งออกนั้นจะพิจารณาเป็น 3 ประเด็นคือ 1. แบบจำลองการส่งออกแยกตามสินค้าหลักซึ่ง ได้แก่ สินค้าเกษตรกรรม, สินค้าอุตสาหกรรมเกษตรและสินค้าอุตสาหกรรม 2. แบบจำลองการส่งออกแยกตามประเทศคู่ค้าสำคัญ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา, กลุ่มประเทศสหภาพยุโรป, ญี่ปุ่น, กลุ่มประเทศอาเซียน, กลุ่มเอเปค และกลุ่มประเทศอื่นๆ 3. แบบจำลองการส่งออกแยกตามชนิดของสินค้าส่งออกที่สำคัญ (22 ชนิด)

สรุปโดยย่อ

จากผลการศึกษาพบว่าในแบบจำลองการส่งออกนั้นมีตัวแปร 3 ตัวที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของมูลค่าการส่งออกรวมของประเทศไทยได้ถึง 98.75% ซึ่งก็คือ ดัชนีราคาผู้บริโภคของประเทศไทย, มูลค่าการส่งออกรวมของไทยในปีที่แล้วและมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติภายในของสหรัฐอเมริกา โดยที่ตัวแปรแรกมีทิศทาง การเปลี่ยนแปลงตรงข้ามกับมูลค่าการส่งออกรวม และสองตัวแปรที่เหลือจะมีทิศทางไปในทางเดียวกัน

ขณะที่แบบจำลองการนำเข้ารวมนั้นมีตัวแปร 5 ตัวที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของมูลค่าการนำเข้ารวมของประเทศไทยได้ถึง 99.72% ซึ่งก็คือ ดัชนีราคาค่าจ้างในภาคเกษตร, GDP Deflator ของไทย, มูลค่าการส่งออกรวมของไทย, มูลค่าการนำเข้าของไทยในปีที่แล้วและตัวแปรหุ่นที่ใช้อธิบายเหตุการณ์ในปีพ.ศ. 2539 ที่มูลค่าการนำเข้าลดลงอย่างผิดปกติ โดยที่ตัวแปรแรกมีทิศทาง การเปลี่ยนแปลงตรงข้ามกับมูลค่าการนำเข้ารวมและตัวแปรอีก 4 ตัวที่เหลือมีทิศทางไปในทางเดียวกัน ส่วนแบบจำลองการนำเข้าสินค้าอุปโภคบริโภคนั้นตัวแปรดัชนีราคาผู้บริโภคของสหรัฐ และ GDP ของไทยสามารถอธิบายความแปรปรวนของ

มูลค่าการนำเข้าสินค้าอุปโภคบริโภคได้ถึง 98.49% โดยที่ดัชนีราคาผู้บริโภคของสหรัฐมีทิศทางการเปลี่ยนแปลงตรงข้ามกับมูลค่าการนำเข้าสินค้าอุปโภคบริโภคแต่ตัวแปร GDP ของไทยมีทิศทางไปในทางเดียวกัน แบบจำลองการนำเข้าสินค้าวัตถุดิบของไทยนั้นมีตัวแปร 3 ตัวที่ใช้อธิบายความแปรปรวนของมูลค่าการนำเข้าสินค้าวัตถุดิบไทยได้ถึง 99.56% ซึ่งก็คือสัดส่วนดัชนีราคา WPI (Whole Sale Price Index) ของไทยหารด้วย WPI ของญี่ปุ่น, มูลค่าการส่งออกรวมของไทย และตัวแปรหุ่นที่ใช้อธิบายเหตุการณ์ในปีพ.ศ. 2539 โดยที่ตัวแปรทั้งสามมีทิศทางการเปลี่ยนแปลงเดียวกันกับมูลค่าการนำเข้าสินค้าวัตถุดิบของไทย

แบบจำลองการนำเข้าสินค้าทุนของไทยพบว่ามีตัวแปร 4 ตัวที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของมูลค่าการนำเข้าสินค้าทุนได้ถึง 99.79% ซึ่งก็คือ มูลค่าการส่งออกรวมของไทย, มูลค่าการนำเข้าของไทยในปีที่แล้ว, ตัวแปรหุ่น และดัชนีค่าจ้างแรงงานเฉลี่ยของไทย โดยที่การเปลี่ยนแปลงมูลค่าการนำเข้าสินค้าทุนของไทยมีทิศทางเดียวกันกับสามตัวแปรแรก ยกเว้นเพียงดัชนีค่าจ้างแรงงานเฉลี่ยของไทยที่มีทิศทางการเปลี่ยนแปลงไปในทางตรงข้ามกัน

แบบจำลองการนำเข้าสินค้าพลังงานของไทยพบว่ามีตัวแปรสามตัวที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของมูลค่าการนำเข้าสินค้าพลังงานได้ 88.33% ซึ่งก็คือ มูลค่าการส่งออกรวมของไทย, มูลค่าการนำเข้าของไทยในปีที่แล้ว และดัชนีค่าจ้างแรงงานเฉลี่ยของไทย โดยที่มูลค่าการนำเข้าสินค้าทุนของไทยมีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวกันกับตัวแปรที่กล่าวมา ยกเว้นเพียงดัชนีค่าจ้างแรงงานเฉลี่ยของไทยที่มีทิศทางการเปลี่ยนแปลงไปในทางตรงข้ามกัน

ส่วนในด้านการส่งออกของไทยแยกตามสินค้าหลักพบว่าแบบจำลองการส่งออกสินค้าเกษตรกรรมของไทยนั้นมีตัวแปร 5 ตัวที่สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตรกรรมไทยได้ถึง 98.59% ซึ่งก็คือ มูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตรของไทยในปีที่แล้ว, อัตราดอกเบี้ยของสหรัฐอเมริกา, มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติภายในที่แท้จริงของญี่ปุ่น และตัวแปรหุ่นในปี พ.ศ. 2536 และ 2539 (เป็นปีที่มูลค่าการส่งออกของไทยลดลงอย่างผิดปกติ) โดยที่ทิศทางการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตรมีทิศทางเดียวกันกับสามตัวแปรแรก และมีทิศทางตรงข้ามกันกับตัวแปรหุ่นทั้งสองตัว

แบบจำลองการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมการเกษตรของไทยพบว่า มีตัวแปร 4 ตัวที่สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมการเกษตรได้ถึง 99.22% ซึ่งก็คือ มูลค่าการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมการเกษตรของไทยในปีที่แล้ว, มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติภายในที่แท้จริงของญี่ปุ่น และตัวแปรหุ่นในปี พ.ศ. 2536 และ 2539 โดยที่ทิศทางของการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมการเกษตรมีทิศทางเดียวกันกับตัวแปรสองตัวแรกและมีทิศทางตรงข้ามกันกับตัวแปรหุ่นทั้งสองตัว แบบจำลองการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมของไทยพบว่า มีตัวแปร 4 ตัวที่ใช้สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมได้ถึง 99.84% ซึ่งก็คือ มูลค่าการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมของไทยในปีที่แล้ว, มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติภายในที่แท้จริงของสหรัฐอเมริกา, ดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของไทย และตัวแปรหุ่นในปี พ.ศ. 2539 โดยที่ทิศทางของการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมมีทิศทางเดียวกันกับตัวแปรสองตัวแรกและมีทิศทางตรงข้ามกันกับสองตัวแปรหลัง

ชื่อผลงาน	โครงการศึกษาแนวทางการพัฒนาและคุ้มครองแรงงานไทยตามกระแสการค้าโลก
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้วิจัย	ในนามฝ่ายวิจัยทรัพยากรมนุษย์และพัฒนาสังคม สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย โดยมีรายชื่อผู้วิจัยดังนี้ ดร. มัทนา พนาทิวามัย ผู้อำนวยการโครงการวิจัย ดร. ยงยุทธ แฉล้มวงษ์ นักวิจัย ดร. ญัฏฐพงศ์ ทองภักดี นักวิจัย ดร. ภาณุพงศ์ นิธิประภา นักวิจัย
ผู้ว่าจ้าง	กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม
เดือน/ปี	กันยายน 2540
วัตถุประสงค์โดยย่อ	+ เพื่อทบทวนสถานการณ์การค้าโลกในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต + เพื่อศึกษาผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงกระแสการค้าโลกต่ออุตสาหกรรมและการจ้างงานในประเทศไทย + เพื่อศึกษาเจาะลึกการจ้างงานในบางอุตสาหกรรมที่คาดว่าจะถูกผลกระทบอย่างรุนแรงจากกระแสการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว + เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาและคุ้มครองแรงงานไทย
ข้อมูลที่ใช้	เป็นข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจอุตสาหกรรม 6 กลุ่มได้แก่ อุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร, สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม, อัญมณีและเครื่องประดับ, พลาสติกและเคมีภัณฑ์, อิเล็กทรอนิกส์ และรองเท้า โดยเป็นอุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพและปริมณฑลและมีลูกจ้าง 100 คนขึ้นไป ทั้งนี้จะเป็นการสอบถามจากทั้งผู้ประกอบการ (214 รายจากทั้งหมด 300 ราย) และจากลูกจ้าง (387 รายใน 6 อุตสาหกรรม) อนึ่งแรงงานที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยนี้คิดเป็นเพียงหนึ่งในสามของแรงงานทั้งประเทศที่ทำงานใน 6 อุตสาหกรรมนี้เท่านั้น นอกจากนี้ยังได้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิ แบบอนุกรมเวลาในช่วงปีพ.ศ. 2513-2536 ของสินค้า 9 หมวดได้แก่ อาหาร, เครื่องดื่มและยาสูบ, ผลิตภัณฑ์วัตถุดิบที่ยังไม่ได้แปรรูป, น้ำมันและเชื้อเพลิง, น้ำมันพืชและไขมันสัตว์, เคมีภัณฑ์, สินค้าอุตสาหกรรม และเครื่องจักรและสินค้าอุตสาหกรรมเบ็ดเตล็ด และข้อมูลด้านแรงงานในแต่ละอุตสาหกรรมระหว่างปีพ.ศ. 2523-2538 มาประกอบด้วย
ทฤษฎี-แนวคิดที่ใช้	อาศัยแนวความคิดที่เกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศ รวมถึงการที่กระแสการค้าโลกจะส่งผลต่อเศรษฐกิจระดับมหภาค ทั้งนี้จะเน้นที่ผลกระทบต่อ

การผลิตและการจ้างงานที่ส่งผ่านภาคอุตสาหกรรมที่มีการส่งออกในสัดส่วนที่สูงเท่านั้น

แบบจำลอง-เครื่องมือ งานวิจัยนี้ได้แบ่งการศึกษาออกเป็นส่วนๆ ซึ่งจะใช้ทั้งการวิเคราะห์เชิงพรรณนาและในเชิงปริมาณประกอบกัน โดยในการศึกษาด้านสถานการณ์และแนวโน้มทางการค้าระหว่างประเทศ, การทบทวนลักษณะและโครงสร้างในอุตสาหกรรมทั้ง 6 จะใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา ส่วนในการศึกษาด้านผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงกระแสการค้าโลกกับภาพรวมการผลิตจะใช้การประมาณการแบบจำลอง (ในรูป Log) โดยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (OLS) การศึกษาผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงในภาคการผลิตต่อความต้องการแรงงานจะใช้วิธี Manpower Requirement Approach เพื่อฉายภาพแรงงาน และสร้างแบบจำลองสมการเชื่อมโยงระหว่างแรงงานและผลผลิตโดยมีจำนวนแรงงานเป็นตัวแปรตาม และประมาณค่าด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (OLS) และวิธี Multiple Logit แบบ Grouped Data

สรุปโดยย่อ จากการศึกษาพบว่า การเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์และแนวโน้มการค้าการลงทุนที่เกิดขึ้นนี้ได้รับอิทธิพลโดยตรงจากข้อตกลงและความร่วมมือระดับพหุภาคีต่างๆ ที่เกิดขึ้น ที่สำคัญได้แก่ การเจรจาอบอุรุกวัย, WTO, AFTA เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกติกาของ GATT ทำให้การค้าโลกมีการขยายตัวทำให้ประเทศไทยได้รับผลประโยชน์ในด้านที่อัตราการเพิ่มโดยรวมของรายได้ประชาชาติ การส่งออก และการจ้างงานสูงขึ้น แต่ก็มีแนวโน้มหลายประการที่ทำให้เราต้องปรับตัวเพื่อรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตทั้งทางด้านสภาพการแข่งขัน, การเคลื่อนย้ายทุน, สภาพแวดล้อมและสวัสดิการของแรงงาน เป็นต้น อีกทั้งต้องมีการพัฒนาโดยใช้การส่งออกสินค้าที่มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย ทางด้านผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงกระแสการค้าโลกต่อภาพรวมเศรษฐกิจไทยพบว่า การค้าเสรีที่เกิดขึ้นเป็นประโยชน์ต่อภาพรวมในการขยายตัวของเศรษฐกิจไทย แต่ทั้งนี้การไหลออกของเงินทุนต้องไม่มากเกินไปจนกระทบทั้งประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดสรรทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นถูกกลบฝังจนหมด

เมื่อพิจารณาด้านค่าความยืดหยุ่นของอุปทานต่อราคาสินค้าส่งออกพบว่าสินค้าในหมวดอุตสาหกรรมจะตอบสนองต่อราคาได้ดีกว่าสินค้าในหมวดอาหาร น้ำมันพืชและสัตว์ ด้านค่าความยืดหยุ่นต่อกำลังการผลิตของอุปทานสินค้าออกพบว่าสินค้าประเภทอุตสาหกรรมและเครื่อง-

จักรเป็นสินค้าที่ผลิตเพื่อการส่งออกมากกว่าใช้ในประเทศ และความพยายามที่จะลดการนำเข้าสินค้าฟุ่มเฟือยอาจได้ผลหากใช้มาตรการด้านภาษีเพราะจะทำให้การนำเข้าลดลงเพียงเล็กน้อยและรัฐบาลอาจสูญเสียรายรับทางศุลกากรไปด้วย ในด้านผลกระทบต่อแรงงานนั้นอุตสาหกรรมที่มี ค่าความยืดหยุ่นของแรงงานต่อผลผลิตสูงที่สุด (หมายถึงอุตสาหกรรมที่หากขยายตัวแล้วต่อหน่วยของผลผลิตจะสามารถสร้างงานได้มาก) คืออุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์วัตถุดิบที่ยังมิได้แปรรูป รองลงมาคืออุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์, อุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร, อุตสาหกรรมเครื่องดื่มและยาสูบ และอุตสาหกรรมเบ็ดเตล็ด ส่วนอุตสาหกรรมที่มีค่าความยืดหยุ่นต่ำที่สุดได้แก่ อุตสาหกรรมน้ำมันพืช-สัตว์และไขมัน อุตสาหกรรมที่มีสัดส่วนซึ่งเป็นแหล่งจ้างงานใหญ่ที่สุดคืออุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร, อุตสาหกรรมการผลิต, อุตสาหกรรมเครื่องจักร และอุตสาหกรรมเบ็ดเตล็ด ซึ่งล้วนแต่มีสัดส่วนของแรงงานระดับประถมศึกษาสูงมาก

ในสถานการณ์ปกติผลกระทบของการค้าเสรีจะเป็นประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมอาหารซึ่งไม่ต้องการแรงงานระดับสูงมากนัก แต่ถ้าอุตสาหกรรมไทยสูญเสียความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศแล้วความต้องการแรงงานที่มีการศึกษาเพียงระดับประถมหรือต่ำกว่าจะลดลงเร็วมาก

สุดท้ายแนวทางในการพัฒนาและคุ้มครองแรงงานไทยนั้นคณะผู้วิจัยได้เสนอแนะแนวทางหลักไว้ได้แก่ การพัฒนาอุตสาหกรรม, พัฒนาคุณภาพแรงงาน, ส่งเสริมสวัสดิการของลูกจ้างในระยะยาว, บรรเทาปัญหาการว่างงาน, ลดข้อพิพาทแรงงาน, การใช้มาตรการทางกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ชื่อผลงาน	โครงการศึกษาผลกระทบ ลู่ทาง และโอกาสของการเปิดเสรีด้านการลงทุน
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้วิจัย	ในนาม ศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยมีรายชื่อผู้วิจัยดังนี้ รศ. จีรพรรณ กุลดิลก ผู้อำนวยการโครงการ : นักวิจัย ดร. จีรศักดิ์ พงษ์พิเชษฐพิจิตร รองผู้อำนวยการโครงการ : นักวิจัย ดร. ชัยวัฒน์ คนจริง (นักวิจัย) ดร. อรุณ เกียรติสาร (นักวิจัย) อ. สุมาลี สันติพลวุฒิ (นักวิจัย) อ. รสดา เจษฎาพันธ์ (นักวิจัย) อ. เรวัตร ธรรมาภิรมย์ (นักวิจัย)
ผู้ว่าจ้าง	กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์
เดือน/ปี	พฤษภาคม 2541
วัตถุประสงค์โดยย่อ	+ เพื่อศึกษาถึงผลกระทบของการเปิดเสรีของการลงทุนทางด้านผลประโยชน์ ขอบเขตการเปิดเสรี และกรอบนโยบาย
ข้อมูลที่ใช้	เป็นข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจทัศนคติของผู้ประกอบการไทยแยกตามรายอุตสาหกรรมจำนวน 46 ราย และข้อมูลทุติยภูมิ แบบอนุกรมเวลาในช่วงปีพ.ศ. 2525-2538
ทฤษฎี-แนวคิดที่ใช้	อาศัยทฤษฎีการลงทุนโดยเฉพาะการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเช่นแนวคิดทางทฤษฎีการลงทุนของ J.H. Dunning และทฤษฎีความได้เปรียบเชิงแข่งขันตามแนวความคิดของ Michael E. Porter
แบบจำลอง-เครื่องมือ	ใช้ทั้งการวิเคราะห์เชิงพรรณนาและเชิงปริมาณ โดยการสร้างแบบจำลองสมการถดถอยเชิงซ้อนเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศในภาคเศรษฐกิจต่างๆ (การเงิน, ก่อสร้าง, เกษตรกรรม และอุตสาหกรรม) กับเงินลงทุนทางตรงจากต่างประเทศในภาคต่างๆ, เงินให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ในประเทศแก่ภาคต่างๆ และปริมาณเงินทั้งในความหมายกว้างและแคบ
สรุปโดยย่อ	จากการศึกษาพบว่า การเข้ามาลงทุนในไทยของชาวต่างชาติในลักษณะการเข้าถือหุ้นร่วมกิจการหรือในลักษณะการกู้ยืมจากกิจการในเครือจะมีผลทำให้ GDP เพิ่มขึ้นในสาขาก่อสร้างและการนำเข้า โดยในสาขาเกษตรกรรมและการส่งออกนั้นไม่มีความสัมพันธ์ต่อกัน ขณะที่ในสาขา

การเงินความสัมพันธ์กลับเป็นไปในทิศทางตรงกันข้าม ส่วนในสาขาอุตสาหกรรมนั้นได้ผลสรุปเป็น 2 ประเด็นคือในลักษณะของการเข้ามาถือหุ้นร่วมกิจการจะไม่มีความสัมพันธ์กับผลิตภัณฑ์ประชาชาติภายในประเทศ ทั้งนี้เป็นเพราะข้อจำกัดทางด้านกฎหมายในเรื่องของสัดส่วนการถือหุ้น แต่ในลักษณะของการกู้ยืมจากกิจการในเครือกลับมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับผลิตภัณฑ์ประชาชาติภายในประเทศ อีกทั้งความสัมพันธ์ของทุนจดทะเบียนต่างชาติกับการจ้างงานไทยก็เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ในงานวิจัยฉบับนี้จะใช้กรอบการเปิดเสรีของเอเปคและกรอบความตกลงพหุภาคีว่าด้วยการลงทุนของ OECD (Multilateral Agreement on Investment : MAI) เป็นพื้นฐานการวิเคราะห์ ซึ่งทั้งสองกรณีต่างก็มีขอบเขตและหลักการคล้ายคลึงกันคือ การไม่เลือกปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมาย (non-Discrimination) ทั้งในระดับรัฐบาลและท้องถิ่น, การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (Nation Treatment), การยกเลิกมาตรการที่ใช้ควบคุมการลงทุน, การคุ้มครองผลประโยชน์ของนักลงทุนต่างชาติ, ความโปร่งใส (Transparency) ในการออกกฎระเบียบการลงทุน และในการบังคับใช้, การเข้ามาและการพำนักราชอาณาจักรของบุคลากรของนักลงทุนต่างชาติ โดยในภาพรวมแล้วการเปิดเสรีการลงทุนภายใต้กรอบมาตรการข้อตกลงระหว่างประเทศไม่ว่าจะเป็นของ APEC หรือของ OECD ก็ตามต่างก็มุ่งที่จะสร้างบรรยากาศการลงทุนที่มีความเป็นเสรีและเปิดกว้างเพิ่มมากขึ้น ส่วนทางด้านกรอบนโยบายการลงทุนของไทยนั้นประกอบด้วยกฎหมายและมาตรการการลงทุนต่างๆ ที่เป็นแนวทางให้รัฐบาลทั้งควบคุมและส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ ในระดับและแง่มุมต่างๆ ของการลงทุนตั้งแต่เรื่องของการถือหุ้น, ประเภทการลงทุน, การเข้ามาลงทุน, การนำเจ้าหน้าที่เข้ามาทำงานตลอดจนถึงการนำเข้าและส่งออกสินค้าที่ผลิตโดยผู้ลงทุนดังกล่าว ซึ่งกล่าวโดยทั่วไปแล้วกรอบนโยบายการลงทุนของไทยน่าจะมีอยู่ 2 ส่วนคือ ส่วนที่ควบคุมการลงทุนหรือการประกอบกิจการของผู้ลงทุน และส่วนที่ให้สิทธิประโยชน์แก่ผู้ลงทุน ทั้งนี้คณะผู้วิจัยได้เสนอแนะธุรกิจอุตสาหกรรมบางประเภทที่มีศักยภาพสูงเหมาะแก่การแข่งขันในการเปิดเสรีโดยแบ่งได้ดังนี้ ธุรกิจอุตสาหกรรมที่ควรอยู่ในขอบเขตที่ไทยจะเปิดเสรีได้ในระยะสั้นได้แก่ อุตสาหกรรมอาหาร และอุตสาหกรรมอุปกรณ์ไฟฟ้า ธุรกิจอุตสาหกรรมที่ควรอยู่ในขอบเขตที่ไทยจะเปิดเสรีได้ในระยะปานกลางได้แก่ อุตสาหกรรม

กรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป, อุตสาหกรรมอัญมณี, อุตสาหกรรมวัสดุก่อสร้าง, อุตสาหกรรมด้ายและเส้นใยประดิษฐ์, อุตสาหกรรมปิโตรเลียมและการสำรวจน้ำมัน, อุตสาหกรรมเครื่องจักรและอุปกรณ์ขนส่ง ส่วนในธุรกิจบริการที่ไทยอยู่ในขอบเขตที่จะเปิดเสรีได้ในระยะสั้นได้แก่ บริการขนส่งทั้งทางบกและทางทะเล และธุรกิจภัตตาคาร-ร้านอาหาร ธุรกิจบริการที่ไทยอยู่ในขอบเขตที่จะเปิดเสรีได้ในระยะปานกลางได้แก่ ธุรกิจโรงแรม, ธุรกิจท่องเที่ยว, การค้าปลีกค้าส่ง, การก่อสร้าง, บริการธนาคาร และบริการการประกัน สุดท้ายธุรกิจอุตสาหกรรมที่ควรอยู่ในขอบเขตที่ไทยจะเปิดเสรีได้ในระยะยาวได้แก่ มัคคุเทศน์, บริการขนส่งทางอากาศ, สื่อสารโทรคมนาคม, บริการไฟฟ้าและประปา

ชื่อผลงาน	โครงการศึกษาเพื่อประเมินขีดความสามารถในการแข่งขันของสินค้าไทยในตลาดโลก
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้วิจัย	ในนามบริษัท ทีทีไอเอส จำกัด โดยมีรายชื่อผู้วิจัยดังนี้ รศ. ดร. ลิลี่ โกศัยยานนท์ ที่ปรึกษาโครงการ ดร. รจนา โกศัยยานนท์ ผู้จัดการโครงการ นาย ภาวัต พลศรีเลิศ (นักวิจัย) นาง ชไมพร ณ ระนอง (นักวิจัย) น.ส. วิไล ตระกูลสิน (นักวิจัย)
ผู้ว่าจ้าง	กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์
เดือน/ปี	พฤษภาคม 2541
วัตถุประสงค์โดยย่อ	+ เพื่อศึกษาวิเคราะห์โครงสร้างตลาดของสินค้าส่งออกของไทย รวมทั้งแนวโน้มและทิศทางในอนาคต + เพื่อประเมินความพร้อม โอกาส และศักยภาพในการแข่งขันของอุตสาหกรรมรายสาขา และเสนอแนะอุตสาหกรรมที่ควรสนับสนุน
ข้อมูลที่ใช้	ใช้ข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการและผู้ทรงคุณวุฒิ และข้อมูลทุติย-ภูมิในระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมาตั้งแต่ปีพ.ศ. 2536-2540 โดยแบ่งสินค้าส่งออกออกเป็น 2 กลุ่มคือสินค้าอุตสาหกรรมการเกษตรจำนวน 12 รายการ และสินค้าอุตสาหกรรมที่สำคัญจำนวน 50 รายการ ซึ่งทั้งหมดล้วนเป็นสินค้าที่มีมูลค่าการส่งออกสูงสุดในปีพ.ศ. 2539 และจะพิจารณาการส่งออกไปยังตลาดคู่ค้าที่สำคัญคือ สหรัฐอเมริกา, สห-ภาพยุโรป, ญี่ปุ่น และอาเซียน
ทฤษฎี-แนวคิดที่ใช้	อาศัยแนวคิดเกี่ยวกับการแข่งขันทางการค้าระหว่างประเทศ และการวัดความสามารถและศักยภาพในการแข่งขันของสินค้าต่างๆ
แบบจำลอง-เครื่องมือ	ใช้ทั้งการวิเคราะห์เชิงพรรณนาและในเชิงปริมาณ โดยการใช้ดัชนีชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมรายสาขาได้แก่ อัตราการคุ้มครองอุตสาหกรรม (Effective Rate of Protection : ERP), ดัชนีวัดศักยภาพการผลิต (Domestic Resource Cost : DRC) และดัชนีวัดความสามารถในการแข่งขัน (Revealed Comparative Advantage: RCA)
สรุปโดยย่อ	จากผลการศึกษาพบว่าสินค้าอุตสาหกรรมที่เน้นใช้แรงงานในการผลิตส่วนใหญ่มีแนวโน้มการขยายตัวของมูลค่าการส่งออกที่ทรงตัวและถดถอยเช่นเสื้อผ้าสำเร็จรูป, สินค้าในกลุ่มอุตสาหกรรมสิ่งทอ, รองเท้า-ขึ้น

ส่วน, อัญมณี-เครื่องประดับ เป็นต้น ส่วนสินค้าที่เน้นใช้เทคโนโลยีในการผลิตพบว่าส่วนใหญ่ยังคงมีแนวโน้มการขยายตัวของมูลค่าการส่งออก ในทิศทางที่ดีเช่น สายไฟฟ้า, เทปแม่เหล็ก-จานแม่เหล็ก, ตลับลูกปืน อิเล็กทรอนิกส์, เม็ดพลาสติก, ด้ายเส้นใยประดิษฐ์, ผลิตภัณฑ์เหล็กและเหล็กกล้า, รถยนต์-ส่วนประกอบ, รถจักรยานยนต์ เป็นต้น โดยเมื่อพิจารณาในแง่ศักยภาพของการแข่งขันเพื่อการส่งออกแล้วพบว่า สินค้าที่ไม่มีศักยภาพในการแข่งขันเลยคือ นาฬิกา-ส่วนประกอบ, ผลิตภัณฑ์ปอ และของเล่น ส่วนสินค้าที่มีศักยภาพสูงมีอยู่ 29 รายการได้แก่ อาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป, ผลิตภัณฑ์ข้าวสาลีและอาหารสำเร็จรูป, ผลิตภัณฑ์ข้าว, น้ำปลาและสิ่งปรุงรสอาหาร, น้ำตาลทราย, กากน้ำตาล, ผลิตภัณฑ์ยาง, เตอบไมโครเวฟ, เครื่องปรับอากาศและส่วนประกอบ, เทปแม่เหล็ก-จานแม่เหล็ก, เครื่องคอมพิวเตอร์, แผงวงจรพิมพ์, เครื่องโทรทัศน์, เสื้อผ้าสำเร็จรูป, เคหะสิ่งทอ, เครื่องยกทรง-รัดทรง-ส่วนประกอบ, อัญมณีและเครื่องประดับ, รถยนต์-รถจักรยานยนต์-รถจักรยานและส่วนประกอบ, เฟอร์นิเจอร์, เลนส์แว่นตา, กล้องถ่ายรูปและชิ้นส่วน เป็นต้น ในขณะที่สินค้าที่เหลือเป็นสินค้าที่มีศักยภาพต่ำทั้งสิ้นจำนวน 30 รายการ

ชื่อผลงาน	โครงการศึกษาศักยภาพการแข่งขันการค้าบริการของไทย
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้วิจัย	ในนามศูนย์บริการวิชาการเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยมีรายชื่อผู้วิจัยดังนี้ ดร. ชยันต์ ตันติวิธดาการ ดร. วชิรียา โตสงวน ดร.เพลินพิศ สัตย์สงวน
ผู้ว่าจ้าง	กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์
เดือน/ปี	ธันวาคม 2541
วัตถุประสงค์โดยย่อ	+ เพื่อเปรียบเทียบการเปิดเสรีการค้าบริการระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน + เพื่อเปรียบเทียบศักยภาพในการแข่งขันของประเทศสมาชิกอาเซียน
ข้อมูลที่ใช้	เป็นข้อมูลทุติยภูมิ ในช่วงปีพ.ศ. 2530-2541 ทั้งนี้ได้แบ่งการค้าบริการออกเป็นสาขาย่อย 4 สาขา คือ สาขาการเงิน, สาขาโทรคมนาคม, สาขาการก่อสร้าง และสาขาการท่องเที่ยวและบริการที่เกี่ยวข้อง
ทฤษฎี-แนวคิดที่ใช้	อาศัยแนวคิดทางการค้าระหว่างประเทศ การกีดกันและการแข่งขันทางการค้า
แบบจำลอง-เครื่องมือสรุปโดยย่อ	ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยจำแนกตามสาขาย่อยของการค้าบริการจากการศึกษาพบว่าการเปิดเสรีทางการค้าบริการของประเทศสมาชิกอาเซียนต่างก็คำนึงถึงความถนัดและผลประโยชน์ที่จะก่อให้เกิดความได้เปรียบแก่ประเทศของตนเองเป็นหลักจึงทำให้มีความแตกต่างกันในรายละเอียดของแต่ละประเทศ ส่วนศักยภาพการแข่งขันทางการค้านั้น ในด้านสาขาการเงินพบว่าสิงคโปร์เป็นประเทศที่มีศักยภาพทางการเงินมากที่สุดรองลงมาได้แก่ มาเลเซีย ไทย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย เวียดนาม และบรูไน ตามลำดับ โดยพิจารณาจากข้อมูลด้านธนาคารที่ใหญ่ที่สุด, Credit Risk Rating และการจัดอันดับความน่าเชื่อถือของการกู้ยืมเงินระยะยาวโดย S&P และ Moody's ทางด้านศักยภาพการแข่งขันในสาขาโทรคมนาคมโดยการคำนวณหาดัชนีประสิทธิภาพของแต่ละประเทศเปรียบเทียบกับประสิทธิภาพโดยเฉลี่ยของภูมิภาคนี้พบว่า สิงคโปร์เป็นประเทศที่มีศักยภาพมากที่สุดและศักยภาพดังกล่าวค่อนข้างจะทิ้งห่างประเทศอื่นๆ พอสมควรไม่ว่าจะวัดจากสถิติพื้นฐานทั่วไปเช่น จากความหนาแน่นของบริการโทรคมนาคม

ชนิดต่างๆ จากประสิทธิภาพบริการ (โดยค่าสมบูรณ์) รองลงมาได้แก่ มาเลเซีย ไทย ฟิลิปปินส์ บรูไน อินโดนีเซีย และเวียดนามตามลำดับ

ด้านศักยภาพการแข่งขันในสาขาก่อสร้างโดยการใช้การสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ และดัชนีบ่งชี้ความสามารถในการแข่งขันทั้ง 7 ประการได้แก่ ความสามารถในการบริหารจัดการโครงการ, การใช้เทคโนโลยีและประสบการณ์, การจัดระบบข้อมูลข่าวสาร, การออกแบบและดำเนินการสร้าง, การบริหารจัดการด้านการเงิน, ประสบการณ์และความเชื่อมโยงระดับสากล และความสามารถในการเข้าถึงแหล่งวัตถุดิบและแรงงานที่มีประสิทธิภาพ โดยพบว่าในภาพรวมของอาเซียนแล้วมีศักยภาพในการแข่งขันที่ค่อนข้างใกล้เคียงกัน ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะระดับการพัฒนาเศรษฐกิจที่อยู่ในระดับที่ไม่แตกต่างกันมากนักซึ่งถ้าหากจะต้องจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันแล้วก็จะเรียงตามลำดับได้ดังนี้ ไทย มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย เวียดนาม และบรูไน โดยที่ไทยมีจุดเด่นคือความสามารถเฉพาะตัวของวิศวกร, การออกแบบทางด้านการสถาปัตยกรรมและการส่งเสริมประสบการณ์ที่บริษัทรับเหมาก่อสร้างไทยได้รับจากการร่วมทุนกับบริษัทต่างชาติ ตลอดจนความพร้อมของผู้รับเหมารายใหญ่ที่มีอุปกรณ์การก่อสร้างพร้อมเพรียงและสามารถจัดซื้อวัสดุก่อสร้างได้ในราคาที่ไม่แพงนัก

สุดท้ายศักยภาพการแข่งขันในสาขาการท่องเที่ยว โดยการใช้ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Revealed Comparative Advantage : RCA) ในด้านการท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อนไทยมีค่า RCA สูงที่สุด นอกจากนี้แล้วทางด้านเที่ยวชมสถานที่และยานพาหนะ, ด้านสันทนาการ, ด้านอาหารและเครื่องดื่มและการจำหน่ายซื้อสินค้านั้น ประเทศไทยยังมีค่า RCA อยู่ในระดับที่สูงด้วยเช่นกัน แสดงว่าไทยมีความได้เปรียบกระจายไปแทบทุกด้าน มีเฉพาะด้านที่พิกเท่านั้นที่ไทยไม่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบเลย ทั้งนี้คู่แข่งที่สำคัญของไทยคือสิงคโปร์ ส่วนประเทศอื่นๆ ที่มีศักยภาพการแข่งขันรองลงมาเรียงตามลำดับได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และบรูไน

ชื่อผลงาน	โครงการศึกษาเศรษฐกิจภาคบริการบางสาขาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้ว่าจ้าง	สำนักคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ผู้วิจัย	รศ. ดร. สุทธิพันธุ์ จิราธิวัฒน์ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รศ. ดร. กิตติ ลิ้มสกุล คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รศ. สามารถ เจียสกุล คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผศ. ดร. โสติกร มัลลิกะมาส คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาจารย์ รสดา เจษฎาพันธุ์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วัน/เดือน/ปี	ตุลาคม 2539
เครื่องมือที่ใช้	ใช้เอกสารข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้องและใช้การศึกษาเชิงพรรณนา
สรุป	โครงการศึกษาเศรษฐกิจภาคบริการบางสาขาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 นี้ ประกอบด้วยการศึกษาภาพรวมการค้าบริการในแผนฯ 8/ การค้าบริการสาขาการค้าส่งและค้าปลีกในแผนฯ 8/ การค้าบริการสาขาก่อสร้างในแผนฯ 8/ การค้าบริการสาขาประกันภัยในแผนฯ 8 1. ภาพรวมการค้าบริการในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เศรษฐกิจภาคบริการมีความสำคัญในการเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในรายได้ประชาชาติ คือ มีมูลค่ามากกว่าร้อยละ 50 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์ภายในประเทศเบื้องต้น และผู้นำในการส่งออกบริการของโลกปี พ.ศ. 2533-2537 อันดับหนึ่งได้แก่ สหรัฐอเมริกา รองลงไปคือ ฝรั่งเศส และเยอรมัน ผู้นำเข้าบริการอันดับหนึ่งคือ สหรัฐอเมริกา รองลงไปคือ ญี่ปุ่นและเยอรมัน ปัจจุบันประเทศต่างๆเปิดเสรีระหว่างกันมากขึ้นในกรอบของแอกต์อาเซียน และเอเปค ซึ่งสิ่งที่ไทยต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษคือ การเปิดเสรีในกรอบของอาเซียน ที่ไทยสามารถรุกเข้าไปดำเนินธุรกิจได้ในอาเซียนได้บ้าง เช่น สาขาบริการท่องเที่ยว บริการธนาคาร และบริการก่อสร้าง ในขณะที่เดียวกันไทยก็ต้องเร่งแก้ไขกฎระเบียบและกฎหมายต่างๆที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการเปิดเสรีให้ต่างชาติเข้ามาลงทุนในประเทศด้วย 2. การค้าบริการสาขาการค้าส่งและค้าปลีกในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปัจจุบันระบบการค้าส่งและการค้าปลีกของประเทศไทย โดยเฉพาะการค้าปลีกมีการขยายตัวและปรับโครงสร้างไปในระดับที่น่าพอใจระดับ

หนึ่ง มีการแบ่งส่วน (Segment) ไปตามคุณลักษณะของความเป็นเจ้าของ ได้แก่ ร้านค้าปลีกอิสระ หรือแบบลูกโซ่ แบบแฟรนไชส์ แบบเช่าพื้นที่ และแบบสหกรณ์ร้านค้า ส่วนการจัดรูปแบบการค้าแบบอื่นๆก็ได้แก่ ห้างสรรพสินค้า ร้านสรรพอาหาร ซูเปอร์สโตร์ ไฮเปอร์มาร์ท ร้านสินค้าสะดวกซื้อมินิมาร์ท และร้านค้าของชำทั่วไป จากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่กำหนดการเปิดเสรีผ่านบริการของไทยในสาขาค้าส่งและค้าปลีกได้แก่ รูปแบบทางการค้าที่มีประสิทธิภาพ/ ความหลากหลายของเทคโนโลยี ขนาดของทุน และทรัพยากรบุคคล/ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภคและสวัสดิการสังคม แต่สิ่งที่น่าสนใจหากมีการเปิดเสรี คือ การขยายขนาดและเครือข่ายของการค้าปลีกไทยไปยังภูมิภาคยังเป็นไปได้ซ้ำ ทั้งนี้เพราะปัญหาด้านการขาดเครือข่ายและขาดการกระจายสินค้าที่ดี และปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาผลได้ ต้นทุนการเปิดเสรีและสวัสดิการผู้บริโภคที่เพิ่มขึ้นในการเปิดเสรีระยะยาวจะมีมากกว่าการเปิดเสรีในระยะสั้น

3. การค้าบริการสาขาก่อสร้างในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

การค้าบริการสาขาก่อสร้างขยายตัวอย่างรวดเร็วตามภาวะเศรษฐกิจของประเทศ ทำให้การก่อสร้างมีความหลากหลาย ซึ่งจำแนกได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ๆคือ การสร้างตึกสูง งานโยธา และงานระบบต่างๆ จากลักษณะที่มีความซับซ้อนยุ่งยากมากขึ้นนี้เอง ทำให้เกิดการร่วมงานของกลุ่มผู้รับเหมาที่ถนัดในงานต่างๆในลักษณะร่วมทำงานหรือรับผิดชอบ (Joint Operation) และร่วมทำงานเฉพาะกิจ โดยไม่ได้ร่วมเป็นบริษัทเดียวกัน (Joint Venture) ในงานก่อสร้างขนาดใหญ่ผู้รับเหมาหลักที่มีความพร้อมด้านเครื่องมือ เครื่องจักร และคนงาน อาจจะหาผู้รับเหมาช่วงมารับผิดชอบงาน โดยทำงานเป็นทีมในลักษณะ Consortium ส่วนการเปิดเสรีให้ผู้รับเหมาต่างชาติเข้ามาประกอบธุรกิจในประเทศไทยนั้นยังมีข้อจำกัดอยู่ 2 ประการคือ ข้อจำกัดเรื่องสัดส่วนการถือหุ้นในบริษัทไม่เกินร้อยละ 49 และการอนุญาตแรงงานระดับบริหาร ช่างเทคนิค(โดยเฉพาะวิศวกรและสถาปนิก) ต้องอยู่ในความคุ้มครองของกฎหมายคุ้มครองแรงงานคนต่างด้าว ปว.281 แผนนโยบายของการเปิดเสรีสาขบริการก่อสร้างต้องยึดหลักลักษณะต่างตอบแทน และความพร้อมของผู้รับเหมาไทย โดยการเตรียมความพร้อมนี้อาจทำได้โดยการเพิ่มขีดความสามารถของผู้ประกอบการ ส่วนภาครัฐควรให้การสนับสนุนด้านกองทุนและการพิจารณาจัดหาโครงการต่างๆ

4. การค้าบริการสาขากันภัยในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ธุรกิจการค้าประกันภัยในโลกแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1. การค้าบริการประกันภัยระหว่างประเทศ ได้แก่ การประกันภัยและการประกันภัยทางด้านการขนส่ง ซึ่งเป็นการค้าเสรีและมีการควบคุมดูแลไม่มากนัก

2. การค้าบริการประกันภัยภายในประเทศ เช่น การประกันชีวิต และการประกันวินาศภัยในรูปแบบต่างๆ ยกเว้นการประกันภัยทางด้านการขนส่งทางทะเลและอากาศ ในธุรกิจประเภทนี้จะมีการควบคุมกำกับดูแลค่อนข้างมาก

การเปิดเสรีประกันภัยมีข้อดีคือ ทำให้เกิดการแข่งขันที่นำไปสู่การพัฒนาบริการให้มีประสิทธิภาพและกระจายอย่างทั่วถึง ราคาค่าบริการจะลดลง ผู้บริโภคได้รับประโยชน์มากขึ้น และยังช่วยลดแรงกดดันทางด้านการค้าจากประเทศที่พัฒนาแล้ว ส่วนข้อเสียคือ ธุรกิจของคนไทยอาจสูญเสียผลประโยชน์จากกำไรในการให้บริการแก่ธุรกิจต่างชาติ ทำให้ประเทศสูญเสียทรัพยากรบางส่วน และอาจทำให้เกิดการขาดเสถียรภาพของระบบประกันภัยโดยรวม หากมีการแข่งขันอย่างรุนแรงและการกำกับดูแลไม่เพียงพอ

แนวทางการปรับตัวของภาคเอกชนต่อการเปิดเสรีคือ

1. เพิ่มขนาดกองทุน เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน ในกรณีที่บริษัทใดไม่สามารถเพิ่มขนาดกองทุนได้ก็ควรมีการรวมตัวกับบริษัทอื่นเพื่อเพิ่มศักยภาพ

2. พัฒนาระบบการบริหารงาน เปลี่ยนจากการบริหารแบบครอบครัวเป็นระบบมืออาชีพ, พัฒนาระบบข้อมูล, พัฒนาคูคลอง

ส่วนภาครัฐบาลควรเร่งสนับสนุนการแข่งขันและขยายขอบเขตระบบธุรกิจประกันภัย เพื่อให้มีการพัฒนาประสิทธิภาพและเกิดการกระจายของบริการอย่างทั่วถึง/ ควรรักษาความมั่นคงของระบบประกันภัย โดยเฉพาะการกำกับดูแลธุรกิจประกันภัยอย่างมีประสิทธิภาพและทั่วถึง/ และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของระบบประกันภัย ได้แก่ การส่งเสริมความรู้ทางด้านการประกันภัยให้แก่ประชาชน, การพัฒนาคูคลองในองค์กรด้านการประกันภัย, การพัฒนาองค์กรจัดอันดับความน่าเชื่อถือและการประเมินราคา, และการสนับสนุนและให้ความร่วมมือในการพัฒนาการประกันภัยในภูมิภาค

ชื่อผลงาน	โครงการศึกษาอนาคตการสาธารณสุข : การบริหารจัดการสาธารณสุขของประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2563
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้ว่าจ้าง	กระทรวงสาธารณสุข
ผู้วิจัย	ทองหล่อ เดชไทย คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล รุ่งศิริ เข้มตระกูล ผู้ช่วยวิจัย
วัน/เดือน/ปี	เมษายน 2541 (เวลาตามที่ลงในวารสารนโยบายและแผนสาธารณสุข)
วัตถุประสงค์	เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์การบริหารจัดการสาธารณสุขของประเทศไทยในปัจจุบัน โดยการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย โอกาสและภาวะคุกคามที่สำคัญของการบริหารจัดการสาธารณสุข และหาแนวโน้มและอนาคตภาพของการจัดการสาธารณสุขของประเทศไทย ด้านภารกิจ บทบาท และอำนาจหน้าที่ โครงสร้างการบริหาร ทรัพยากรบริหาร และกระบวนการบริหารที่มีความเป็นไปได้ ที่จะเกิดขึ้นในปี พ.ศ.2563
วิธีการศึกษา	ใช้การศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้เอกสารและเทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ Ethnographic Futures Research (EFR) และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสาธารณสุขของประเทศไทย จำนวน 47 คน
สรุป	จากการศึกษาพบว่าการบริหารจัดการสาธารณสุขในปัจจุบันมีจุดแข็ง คือ โครงสร้างสถานบริการสาธารณสุขนั้นครอบคลุมทุกระดับ ตั้งแต่จังหวัด ลงมาจนถึงตำบลและหมู่บ้าน โดยมีสาธารณสุขจังหวัดเป็นตัวแทนกระทรวงสาธารณสุข บุคลากรส่วนใหญ่มีคุณภาพ แต่จุดอ่อนคือ การกระจายอำนาจยังไม่ได้การประสานงานและประสานแผนต่างๆ กับหน่วยงานอื่นๆ ก็ยังไม่ได้ ภาวะคุกคามคือ ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ยา เวชภัณฑ์ และสินค้าต่างๆ มีราคาสูงขึ้น งบประมาณถูกตัดทอนลง ทำให้ประชาชนหันไปใช้บริการสาธารณสุขภาครัฐเพิ่มขึ้น ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 1. ภารกิจบทบาทและอำนาจหน้าที่ขององค์การสาธารณสุขระดับต่างๆ ในปี 2563 นั้น ควรเน้นให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านสาธารณสุขท้องถิ่นของตนเองเพิ่มขึ้น กระทรวงสาธารณสุขมีบทบาทในระดับนานาชาตินอกเหนือไปจากการดูแลนโยบายสาธารณสุขส่วนรวมของประเทศ ส่วนในภาคเอกชนควรเน้นรูปแบบความชำนาญเฉพาะทางเฉพาะโรคมากขึ้น

2. โครงสร้างการบริหารจัดการสาธารณสุขในปี พ.ศ.2563 จะสอดคล้องกับลักษณะการปกครอง กระทรวงสาธารณสุขจะมีขนาดเล็กลง มีสายการบังคับบัญชาสั้นลง เช่น สถานีนามัยทุกแห่งให้ขึ้นกับองค์การบริหารส่วนตำบล

3. ผู้บริหารสาธารณสุขในปี พ.ศ. 2563 นั้น ไม่จำเป็นต้องเป็นแพทย์ แต่ต้องมีความรู้ ความสามารถทางการบริหารสาธารณสุขเป็นอย่างดี ประกอบกับต้องมีคุณธรรม เห็นประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

4. กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสาธารณสุขในปี พ.ศ. 2563 จะมีลักษณะเปิดกว้าง แต่มีความยืดหยุ่น มีบทลงโทษ และให้อำนาจเบ็ดเสร็จแก่เจ้าพนักงานสาธารณสุขตามพระราชบัญญัติในการจับกุมดำเนินคดีกับผู้ทำผิดกฎหมายสาธารณสุข

5. มีการส่งข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการสาธารณสุข

6. กระบวนการบริหารจัดการสาธารณสุขในปี พ.ศ. 2563 เริ่มจากการกำหนดนโยบายและการวางแผนตาม โดยส่วนกลางจะกำหนดนโยบายหลักในลักษณะกว้าง และให้แต่ละท้องถิ่นกำหนดนโยบายในการจัดการสาธารณสุขเอง ตามปัญหาของแต่ละท้องถิ่นที่ต้องแก้ไข จากนั้นส่วนกลางจะกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นตัดสินใจเอง การประสานงานจะได้รวดเร็วขึ้น และการสั่งแนวดิ่งจะลดลง อย่างไรก็ตาม การมีกลไกเพื่อใช้ในการติดตาม ควบคุมงาน ก็เป็นสิ่งจำเป็น โดยอาจจัดการกำกับติดตามกันเป็นลำดับขั้น ตั้งแต่องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นที่เล็กที่สุด ขึ้นมาจนถึงระดับประเทศ หรือ อาจใช้การประเมินผลนโยบายและแผนงานโครงการสาธารณสุข และการประเมินผลการปฏิบัติงานตามระดับทุกระดับขึ้นมาจนถึงระดับประเทศก็ได้

ชื่อผลงาน	โครงการศึกษาอนาคตการสาธารณสุข : ฉากทัศน์ของผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยโรคเอดส์ ในปี พ.ศ. 2563	
ลักษณะงาน	งานวิจัย	
ผู้ว่าจ้าง	กระทรวงสาธารณสุข	
ผู้วิจัย	ครรชิต ลิ้มปกาญจน์รัตน์	ศูนย์ความร่วมมือการวิจัยโรคเอดส์
	คำณวน อึ้งชูศักดิ์	กองระบาดวิทยา
	สมบัติ แทนประเสริฐสุข	กรมควบคุมโรคติดต่อ
	ปฐม สวรรค์ปัญญาเลิศ	กรมการแพทย์
	นฤมล ศีลารักษ์	กองระบาดวิทยา
	พงษ์ศิริ วัฒนาศุภกิจด	กองระบาดวิทยา
	กนกทิพย์ ทิพย์รัตน์	กองระบาดวิทยา
	อารี แวดวงธรรม	สำนักนโยบายและแผนสาธารณสุข
วัน/เดือน/ปี	เมษายน 2541 (เวลาตามที่ลงในวารสารนโยบายและแผนสาธารณสุข)	
วัตถุประสงค์	1. สร้างฉากทัศน์ (Scenario) ของปัญหาการติดเชื้อเอชไอวี และโรคเอดส์ ในปีพ.ศ. 2563 หรืออีกประมาณ 20 ข้างหน้า โดยคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบจากปัจจัยต่างๆ คือ เทคโนโลยีในการแก้ปัญหา/ ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ/ การอพยพเคลื่อนย้ายประชากรและการศึกษา/ และปัจจัยด้านระบาดวิทยา 2. เสนอข้อเสนอนโยบายและกลวิธีในการจัดการกับปัญหาโรคเอดส์ที่สอดคล้องกับฉากทัศน์จากการศึกษา	
วิธีการศึกษา	ทบทวนเอกสารเพื่อเปรียบเทียบวิธีการศึกษาและผลการศึกษาแบบ Projection จากนั้นจึงสร้างฉากทัศน์	
สรุป	ฉากทัศน์ที่คาดว่าจะน่าจะเป็นในปี พ.ศ. 2563 จากการศึกษาพบว่า จำนวนผู้ป่วยโรคเอดส์รายใหม่จะยังคงเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนถึงหลังปี พ.ศ.2543 จึงเริ่มลดลง และมีแนวโน้มลดความรุนแรงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563 การตายด้วยโรคเอดส์นี้ไม่ส่งผลให้อายุคาดเฉลี่ยของคนไทยในภาพรวมลดลง แต่จะมีเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอายุของเพศชายในช่วงอายุ 30 - 40 ปี และการขยายการศึกษาภาคบังคับจาก 9 ปี เป็น 12 ปี จะช่วยลดความรุนแรงของการแพร่ระบาดลงได้อย่างต่อเนื่องจากปัจจุบัน แต่ปัจจัยสำคัญที่จะสร้างความยากลำบากในการลดความรุนแรงคือ การอพยพย้ายถิ่นของชาวต่างชาติที่เข้ามาในประเทศไทย เป็นผลให้มาตรการในการควบคุมโรคทำได้ลำบากทั้งในแง่ของภาษาการ	

สื่อสาร เงื่อนไขทางกฎหมาย และการละเลย/ การอพยพย้ายถิ่นของคนไทยเอง เนื่องจากการอพยพจะส่งเสริมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่สามารถทำให้เกิดการแพร่ระบาดของโรคได้/ ความมั่นคงทางการเมืองและเศรษฐกิจ ถ้าไม่มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจอาจนำไปสู่การค่าบริการมากขึ้น

ความก้าวหน้าทางการแพทย์ในอีก 20 ปีข้างหน้า จะสามารถผลิตยาที่ยืดอายุผู้ป่วยจาก 1-2 ปีเป็นนับสิบปีได้ แต่ความหวังในการมีวัคซีนป้องกันโรคเอดส์นั้นยังเป็นไปได้ไม่มากนัก ดังนั้นการให้ความรู้และการสร้างทักษะในการป้องกันการติดเชื้อทั้งในระดับบุคคล โรงเรียน ชุมชน และสังคม จึงเป็นมาตรการการป้องกันโรคที่ได้ผลดี นอกจากนี้ยังพบว่าจำนวนเด็กกำพร้าที่บิดามารดาตายเพราะโรคเอดส์จะเพิ่มขึ้น โดยเฉลี่ยปีละประมาณ 5,000 ราย และปัญหาโรคติดเชื้อที่ฉวยโอกาสแพร่ระบาดมากขึ้น คือ วัณโรค

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. รัฐต้องจัดสรรงบประมาณเพื่อการป้องกันโรคเอดส์อย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งสนับสนุนให้องค์กรชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันโรคเอดส์ให้มากขึ้น
2. รัฐต้องให้ความสำคัญกับการกระจายการศึกษา และการกระจายรายได้ เพื่อลดการอพยพย้ายถิ่น
3. สนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยกับต่างประเทศ ในการศึกษาค้นคว้าวัคซีน โดยรัฐต้องสร้างแผนแม่บท และสนับสนุนงบประมาณตลอดจนกำลังคน
4. ออกมาตรการให้มีการใช้เทคโนโลยีและยารักษาโรคภายใต้กรอบที่เหมาะสม
5. ส่งเสริมให้มีการศึกษาค้นคว้าการดูแลรักษาพยาบาลผู้ป่วยที่เหมาะสมตามสถานบริการการรักษา ระดับชุมชน และระดับครอบครัว
6. กระทรวงสาธารณสุขต้องให้ความสำคัญในระดับเร่งด่วนต่อปัญหาวัณโรค และการระบาดของ การติดเชื้อไวรัสโรคเอดส์

ชื่อผลงาน	โครงการศึกษาอนาคตการสาธารณสุข : ด้านประชากรและสังคม
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้ว่าจ้าง	กระทรวงสาธารณสุข
ผู้วิจัย	สุรียพร พันพื้ง สถาบันวิจัยประชากรและสังคม ม.มหิดล กาญจนา ตั้งชลทิพย์ สถาบันวิจัยประชากรและสังคม ม.มหิดล
วัน/เดือน/ปี	เมษายน 2541 (เวลาตามที่ลงในวารสารนโยบายและแผนสาธารณสุข)
วัตถุประสงค์	เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทางประชากรและสังคม และคาดการณ์ถึงการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบต่อสาธารณสุขของไทย ตลอดจนภาพลักษณ์ที่คาดว่าจะเกิด (Most likely scenario) และภาพลักษณ์ที่อยากให้เป็น (Desired scenario) เพื่อนำเสนอเป็นนโยบายและแผนในการดำเนินการด้านสาธารณสุขต่อไป
วิธีการศึกษา	1. ศึกษาจากเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้อง 2. ประชุมระดมสมอง (Consultative meeting) โดยประชุมนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญด้านประชากรและสังคม รวมทั้งเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการในระดับท้องถิ่น และผู้นำท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล 3. การสัมภาษณ์ระดับลึก (In-depth interview) นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญในประเด็นเฉพาะที่เกี่ยวกับประชากรและสถานการณ์ทางสังคม
สรุป	การเปลี่ยนแปลงทางประชากร สังคม และเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและสุขภาพอนามัยของคนไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ หากเสนอภาพให้เห็นตามช่วงอายุจะได้ ดังนี้ 1. กลุ่มเด็กเล็ก (0-4 ปี) อัตราการตายของเด็กกลุ่มนี้มีแนวโน้มลดลง แต่ปัญหาโภชนาการของเด็กกลุ่มนี้ยังมีอยู่ โดยเฉพาะเด็กที่มีอายุระหว่าง 1-4 ปี นอกจากนี้การวางรากฐานพัฒนาการของเด็กในช่วงนี้ก็มี ความจำเป็นมาก เพราะเด็กกลุ่มนี้เป็นช่วงสำคัญของการพัฒนาการเติบโตต่อไป จึงควรมีมาตรการสนับสนุนให้ครอบครัวหรือพ่อแม่เข้ามามีบทบาทในการดูแลบุตรมากขึ้น เช่น มาตรการส่งเสริมบทบาทพ่อ เป็นต้น 2. กลุ่มวัยรุ่น (5-19 ปี) โดยภาพรวมของสภาวะสุขภาพเด็กกลุ่มนี้จะดีกว่ากลุ่มอายุ อื่น เพราะมีอัตราการตายต่ำสุด แต่สุขภาพของเด็กในเมืองจะแตกต่างจากเด็กชนบท กล่าวคือ เด็กชนบทบางส่วนมีภาวะทุพโภชนาการ ในขณะที่เด็กในเมืองมีแนวโน้มการเกิดภาวะโภชนาการเกิน ปัญหาของเด็กในกลุ่มนี้ส่วนหนึ่งมาจากการขาดความดูแลเอาใจใส่จากครอบครัว และส่วนหนึ่งเกิดจากอิทธิพลของเพื่อน แนวทางการแก้ปัญหาคือ

เน้นการให้ศึกษาในลักษณะทักษะชีวิต (Life Skill) เพื่อให้เด็กแยกแยะได้ว่าจะปฏิบัติตนอย่างไรกับปัญหาที่เกิดขึ้น

3. กลุ่มวัยทำงาน (15-59 ปี) อัตราการเจ็บป่วยและการตายในกลุ่มนี้กำลังเพิ่มขึ้น ปัญหาที่เกิดขึ้นกับคนกลุ่มนี้คือปัญหาสุขภาพ แนวทางการแก้ปัญหาคือการเสริมความรู้แก่ประชาชน โดยเฉพาะความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพ

4. กลุ่มผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) มีแนวโน้มการเพิ่มจำนวนสูงขึ้น แต่อัตราการตายในกลุ่มนี้ก็สูงกว่ากลุ่มอื่นๆ ปัญหาที่พบคือ ครอบครัวยุคใหม่ขาดการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุที่ดูแลตัวเองไม่ได้ และในอนาคตจำนวนผู้สูงอายุก็จะมีมากขึ้น และรัฐอาจต้องรับภาระในการดูแลสุขภาพเพิ่มขึ้น ดังนั้นจึงควรมีการส่งเสริมความรู้การเตรียมตัวก่อนสูงอายุ และมีมาตรการสนับสนุนครอบครัวและชุมชนให้ช่วยรับภาระการดูแลผู้สูงอายุ เช่น การลดภาษีแก่ครอบครัวที่ดูแลผู้สูงอายุ การจัดระบบประกันสังคม เป็นต้น

ภาพลักษณ์ที่ต้องการให้เป็น

สถานการณ์ทางการเมือง รัฐธรรมนูญฉบับประชาชนก็ให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพของคนไทยที่มีเป้าหมายและแนวทางปฏิบัติที่แน่ชัด

สถานการณ์ทางเศรษฐกิจ นโยบายการกระจายรายได้จะช่วยป้องกันการอพยพย้ายถิ่นของคนชนบท ส่งผลทางบวกต่อปัญหาสังคมและสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อสุขภาพ

สถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม รัฐควรมีนโยบายจัดการสิ่งแวดล้อมที่ทำให้เกิดการพัฒนาแบบยั่งยืน เพิ่มการพัฒนาเทคโนโลยีทางการเกษตร เพื่อแก้ไขปัญหามลพิษ โดยไม่ทำลายสภาพแวดล้อมและไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

สถานการณ์ด้านการศึกษา รัฐควรเร่งการปฏิรูปการศึกษาให้คนทุกกลุ่มมีความรู้ โดยเฉพาะความรู้ทางด้านสุขภาพอนามัยที่เน้นการดูแลตนเอง

สถานการณ์ด้านประชาสังคมหรือประชาคมจังหวัด การดำเนินการตามแผนฯ 8 ส่งผลให้ประชาชนหรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและดูแลสังคมมากขึ้น ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และสุขภาพอนามัย

สถานการณ์ของครอบครัวและสุขภาพ องค์ประกอบดังกล่าวข้างต้นทั้งหมดจะส่งผลให้คุณภาพชีวิตของคนในสังคม โดยเฉพาะสังคมชนบท มีเป็นอยู่ดีขึ้น

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การใช้โทรศัพท์มือถือ ไมโครเวฟ ฯลฯ อาจนำมาซึ่งปัญหาสุขภาพในอนาคต รัฐจึงควรกระจายความรู้ในการใช้เพื่อให้ประชาชนรับรู้ และเพื่อป้องกันอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้น

ชื่อผลงาน	โครงการศึกษานาถการสาธารณสุข:แนวโน้มการเงินสาธารณสุขไทย
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้ว่าจ้าง	กระทรวงสาธารณสุข
ผู้วิจัย	ดร.ไพฑูรย์ ไกรพรศักดิ์ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อุดมศักดิ์ ศิลปะชาวงศ์ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
วัน/เดือน/ปี	2541
จุดประสงค์	เพื่อศึกษาวิเคราะห์และประมาณการแนวโน้มค่าใช้จ่ายทางสาธารณสุขของประเทศไทย โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายของกระทรวงสาธารณสุข พิจารณาร่วมกับสภาพของโครงสร้างทางเศรษฐกิจ ประชากร และสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในลักษณะต่างๆ ว่าจะเป็นอย่างไรร เพื่อเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์สภาพปัญหาทางการเงินสาธารณสุข ทางเลือกและหนทางแก้ไขที่น่าจะเหมาะสม และมีความเป็นไปได้มากที่สุดตามวิถีทางการศึกษาอนาคต
เครื่องมือที่ใช้	1. ตัวแบบประมาณการ การศึกษานี้ใช้วิธีการประมาณการตามโครงสร้างตัวแบบของ Gay Carrin, Jean Parrot and Marlene Abrial (1995) เพื่อที่จะได้ภาพของค่าใช้จ่ายทางการสาธารณสุขของประเทศไทยในอนาคต ภายใต้สภาพเศรษฐกิจ การผลิต การใช้จ่าย ประชากร และโครงสร้างภาคบริการสาธารณสุขที่เป็นอยู่ ตัวแปรที่เกี่ยวข้องซึ่งจะนำมาคำนวณหรือประมาณการในอนาคตมี 11 ตัวหลัก ได้แก่ ประชากร/ มูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ในแต่ละสาขาการผลิตในระบบเศรษฐกิจ/ การใช้ทรัพยากร แบ่งออกเป็น การบริโภค การลงทุน และการค้าระหว่างประเทศ/ การแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศ เช่น รายรับสุทธิจากต่างประเทศ การโอนสุทธิ และการเคลื่อนย้ายทุนระหว่างประเทศ/ ระดับราคา ได้แก่ ดัชนีราคาผู้บริโภค GDP Deflator, Expenditure Deflator และดัชนีราคาในต่างประเทศ/ อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศวัดในรูปบาท : 1\$/ รายได้รัฐบาลจากภาษีต่างๆ/ รายจ่ายโดยรวมภาครัฐ ตามรายสาขาต่างๆ/ รายจ่ายภาคบริการสาธารณสุขของภาครัฐ/ รายจ่ายภาคบริการสาธารณสุขของกระทรวงอื่นๆนอกเหนือจากกระทรวงสาธารณสุข/ รายจ่ายภาคบริการสาธารณสุขของภาคเอกชน รวมถึงครัวเรือน บริษัทองค์กรเอกชน(NGO) และเงินประกันสุขภาพต่างๆ ข้อสมมติฐานที่ใช้ในการประมาณการ แบ่งภาพสมมติฐานการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรในอนาคตออกเป็น 3 รูปแบบ คือ

กรณีระดับฐาน (Base Case) หมายถึง ตัวแปรที่เกี่ยวข้องมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงเป็นไปตามค่าเฉลี่ยระยะยาวของแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอดีต ซึ่งน่าจะเป็นความเป็นไปได้สูงสุด ยกเว้นกรณีการเพิ่มของประชากร กรณีที่มีลักษณะไม่เหมือนกับกรณีอื่นๆและที่เป็นไปได้มากที่สุด คือ กรณีที่มีอัตราการเพิ่มค่อยๆลดลงจนสู่ระดับร้อยละ 1.0 ต่อปี ซึ่งเป็นอัตราที่น่าจะต่ำที่สุดของประเทศไทย เพราะไม่น่าที่จะลดลงได้ต่ำกว่าอัตรานี้อีกแล้ว

กรณีระดับต่ำ (Low Case) หมายถึง ตัวแปรที่สนใจจะมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่ค่อนข้างจะต่ำไปจากแนวโน้มปกติในระยะยาว หรือมีความผันผวนเกิดขึ้นทำให้แนวโน้มไม่เป็นไปตามที่ควรเป็นแต่ต่ำกว่าที่ควรเป็น (Worst Case) การศึกษานี้จะใช้ค่าแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่ต่ำกว่ากรณีฐาน ร้อยละ 20

กรณีระดับสูง (High Case) หมายถึง ตัวแปรที่สนใจจะมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่ค่อนข้างจะสูงเกินกว่าแนวโน้มปกติในระยะยาว หรือมีความผันผวนเกิดขึ้นทำให้แนวโน้มไม่เป็นไปตามที่ควรจะเป็นแต่สูงกว่าที่ควรเป็น การศึกษานี้จะใช้แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่สูงกว่ากรณีฐาน ร้อยละ 20

สรุป

1. รายงานเพื่อการสาธารณสุขพบว่ามีส่วนลดลงโดยเปรียบเทียบกับรายจ่ายด้านอื่นๆ ในขณะที่สัดส่วนรายจ่ายด้านสาธารณสุขต่อ GDP จะเพิ่มสูงขึ้นในอนาคต แต่ก็ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขที่สำคัญคือการขยายตัวทางเศรษฐกิจของไทย

กรณี Long Term Average Growth พบว่าสัดส่วนของรายจ่ายด้านสาธารณสุขของภาครัฐต้องประมาณรายจ่ายของภาครัฐทั้งหมดจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อย จากประมาณร้อยละ 7.7 ในปีพ.ศ. 2539 ไปสู่ระดับร้อยละ 8.3 ในปีพ.ศ. 2541 จากนั้นจะมีแนวโน้มลดลงตามลำดับสู่ระดับร้อยละ 5.7 ในปีพ.ศ. 2563 ตามแนวโน้มระยะยาว ทั้งนี้แนวโน้มที่ลดลงนี้จะเป็นจริงทั้งในกรณีที่การขยายตัวทางเศรษฐกิจสูงหรือต่ำก็ตาม สัดส่วนรายจ่ายสาธารณสุขรวม(ทั้งรัฐและเอกชน)ของไทยต่อ GDP จะอยู่ในระดับประมาณร้อยละ 5.9 ในปี พ.ศ. 2539 และจะค่อยๆสูงขึ้นตามลำดับจนเป็นร้อยละ 9.2 ในปี พ.ศ. 2563 สำหรับแนวโน้มเฉลี่ยระยะยาว สัดส่วนรายจ่ายด้านสาธารณสุขต่อ GDP ขึ้นอยู่กับการขยายตัวทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ ในกรณีที่เศรษฐกิจมีการขยายตัวสูงสัดส่วนดังกล่าว

จะเพิ่มสูงขึ้น จากร้อยละ 5.9 ในปี พ.ศ. 2539 สู่ระดับสูงสุดที่ร้อยละ 7.0 ในปี พ.ศ. 2544 จากนั้นจะลดลงช้าๆจนเหลือร้อยละ 6.2 ในปี พ.ศ.2563 แต่ในกรณีที่การขยายตัวทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับต่ำแล้วจะพบว่าสัดส่วนนี้จะเพิ่มอย่างรวดเร็วจนถึงร้อยละ 12.4 ในปี พ.ศ.2563ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่า ไม่ว่าเศรษฐกิจจะตกต่ำอย่างไร การบริการด้านสาธารณสุขก็มีความจำเป็นด้านพื้นฐานเพราะคนไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงความเจ็บป่วยได้ และอาจจะเจ็บป่วยเพิ่มขึ้นเนื่องจากสภาพเศรษฐกิจที่ตกต่ำและความเครียดจากการทำงาน แต่ถ้าการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูงประชาชนอยู่ดี กินดี มีสุขภาพดี สัดส่วนนี้จะสะท้อนออกมาในแนวโน้มที่ลดลง

ข้อสรุปนี้ทำให้เราได้ทราบประเด็นที่สำคัญเพิ่มขึ้นอีกประเด็นหนึ่ง นั่นคือ หากระบบเศรษฐกิจไม่สามารถขยายตัวได้สูงติดต่อกัน รัฐและประชาชนจะมีแนวโน้มที่จะประสบกับปัญหาข้อจำกัดของการใช้จ่ายด้านสาธารณสุขที่ค่อนข้างจะตึงตัวอยู่มากเพราะขีดจำกัดด้านรายได้ ในขณะที่การใช้จ่ายด้านสาธารณสุขไม่สามารถจะลดลงได้มากนักจากแนวโน้มปกติ

2. เมื่อพิจารณารายจ่ายด้านสาธารณสุขที่แท้จริง(ในราคาคงที่)ต่อหัวของประชากรจะพบว่าแนวโน้มมีขนาดเพิ่มสูงขึ้น นั้นแสดงให้เห็นว่า ไม่ว่าเศรษฐกิจจะขยายตัวมากหรือน้อยประชาชนย่อมน่าจะได้รับการสาธารณสุขจากรัฐในปริมาณที่มากขึ้นหรือคุณภาพดีขึ้น นอกจากคนไทยจะเจ็บป่วยมากขึ้นหรือกรณีที่ต้นทุนทางการให้บริการสาธารณสุขสูงขึ้นเท่านั้น ข้อสรุปนี้ นำไปสู่สิ่งที่ควรให้ความสนใจศึกษาในโอกาสต่อไปว่า สาเหตุที่แท้จริงที่ทำให้ค่าใช้จ่ายต่อหัวสูงขึ้นมันคืออะไร

3. หากแนวโน้มโครงสร้างการใช้จ่ายในด้านสาธารณสุขยังไม่เปลี่ยนแปลงหรือเปลี่ยนแปลงไม่มากนัก การใช้จ่ายด้านสุขภาพของภาคเอกชนจะมีแนวโน้มการขยายตัวช้าลงหรือมีสัดส่วนเพิ่มสูงขึ้นโดยเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายสาธารณสุขทั้งหมด ขึ้นอยู่กับสถานการณ์หรือทางเลือกในอนาคตว่าค่าใช้จ่ายด้านสาธารณสุขของรัฐจะเป็นอย่างไร หากพิจารณากรณีที่การขยายตัวของค่าใช้จ่ายสาธารณสุขในแนวโน้มปกติ จะพบสัดส่วนภาคเอกชนเพิ่มสูงสุดที่ระดับร้อยละ 82.8 ในปี พ.ศ.2543 ก่อนลดลงตามลำดับเหลือร้อยละ 71.2 ในปี พ.ศ.2563 แต่หากพิจารณาทางเลือก High Economic Growth and Low MOPH Expenditure จะพบว่าสัดส่วน

ส่วนของค่าใช้จ่ายด้านสาธารณสุขภาคเอกชนมีแนวโน้มสูงขึ้นเล็กน้อย
ก่อนจะลดลงสู่ระดับร้อยละ 78.3 ในปี พ.ศ.2563

4. หากกระทรวงสาธารณสุขจะสนับสนุนด้าน Promotion และ Primary Health Care เพิ่มขึ้นร้อยละ 20 จากแนวโน้มเดิมคือตั้งแต่ปีงบประมาณปี พ.ศ.2542 โดยสมมติว่าแนวโน้มค่าใช้จ่ายด้านอื่นๆไม่เปลี่ยนแปลงไปจากแนวโน้มระยะยาวที่เคยได้รับ กระทรวงสาธารณสุขต้องจัดสรรงบประมาณสองด้านดังกล่าวเพิ่มเติมจากที่ควรได้รับตามแนวโน้มปกติอีกเป็นจำนวนรวม 641.4 ล้านบาท(งบประมาณปี พ.ศ.2542-2544) หรือจัดสรรให้กิจกรรมหลักสองกลุ่มนี้เพิ่มจากแนวโน้มปกติในแต่ละปีที่พยากรณ์ไปอีกเฉลี่ยปีละ 213.8 ล้านบาท

5. หากกระทรวงสาธารณสุขจะสนับสนุนหรือให้ความสำคัญต่อการสาธารณสุขส่วนภูมิภาค(จังหวัด) สุขาภิบาล และชนบท เพิ่มขึ้นร้อยละ 20 จากแนวโน้มเดิม ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ.2542 โดยสมมติว่าแนวโน้มค่าใช้จ่ายด้านอื่นๆไม่เปลี่ยนแปลงไปจากแนวโน้มระยะยาวที่เคยได้รับ กระทรวงสาธารณสุขต้องจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมจากที่ควรได้รับตามแนวโน้มปกติ เป็นจำนวน 3,793.09 ล้านบาท(งบประมาณปี พ.ศ.2542-2544) หรือจัดสรรให้พื้นที่หลักดังกล่าวเพิ่มจากแนวโน้มปกติเฉลี่ยปีละ 1,264 ล้านบาท

6. พบว่ารายรับของรัฐบาลลดลงในช่วงปี พ.ศ.2539-41 จากนั้นจึงเริ่มมีแนวโน้มสูงขึ้น จึงเป็นเงื่อนไขที่สำคัญว่าหากรัฐไม่สามารถตัดลดงบประมาณโดยรวมลง จนก่อให้เกิดภาระต่อการขาดดุลงบประมาณเพิ่มขึ้นในช่วง 1-2 ปีนี้แล้ว การขยายตัวของงบประมาณในอนาคตจะเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ยาก ดังนั้น ความสามารถของรัฐที่จะประหยัดโดยเฉพาะในระยะ 1-2 ปีนี้ จึงมีความจำเป็นและสำคัญอย่างมากต่ออนาคตที่จะเป็นไปดังที่ประมาณการไว้หรือไม่

7. แม้ว่าจะพบกรณี Worst Case ของกระทรวงสาธารณสุข และเศรษฐกิจที่มีการขยายตัวต่ำ แต่อัตราการเพิ่มงบประมาณของกระทรวงสาธารณสุขต่อหัวประชากรในราคาดังที่นั่นเพิ่มขึ้นตลอด ทำให้เชื่อได้ว่าประชาชนน่าจะได้รับการสุขภาพจากรัฐที่ดีขึ้นพอสมควรในแต่ละปี ทั้งนี้เป็นผลมาจากสาเหตุหลักคือ การขยายตัวของประชากรลดลงมากเมื่อเทียบกับการขยายตัวของงบประมาณค่าใช้จ่ายด้านสาธารณสุขนั่นเอง

ข้อเสนอแนะ ข้อดี : ภายใต้อำนาจของเวลา ทรัพยากร กำลังคน และค่าใช้จ่าย การศึกษารูปแบบนี้สามารถตอบสนองและให้ผลการประมาณการได้มาก รวดเร็ว ครอบคลุมได้กว้างขวางเกือบทุกส่วน และแสดงภาพรวมของทั้งประเทศและของตัวแปรต่างๆที่เกี่ยวข้องกันได้ดี/ หลักการและแนวคิดของตัวแบบนี้เป็นรูปแบบของระบบเศรษฐกิจมหภาค วิธีการคำนวณและประมาณการใช้หลักของ National Accounting เป็นส่วนสำคัญ โดยมีการให้ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแนวโน้มการขยายตัวของแต่ละตัวเป็นตัวแปรภายนอกที่กำหนดขึ้นโดยผู้ศึกษา ช่วยให้การประมาณการยืดหยุ่น เปลี่ยนแปลงได้ง่าย สอดคล้องกับสถานการณ์ความเป็นจริง

จุดอ่อน ตัวแบบประมาณการที่ใช้นี้เป็นแบบ Accounting ทำให้พบจุดอ่อนของวิธีการศึกษา อาทิ การขยายตัวของบางตัวแปรไม่ได้ขึ้นอยู่กับเหตุผลทางวิชาการอย่างเคร่งครัด และวิธีการศึกษาแบบนี้สามารถศึกษาแนวโน้มย้อนหลังได้ไม่ไกลนัก เมื่อเทียบกับวิธีทางเศรษฐมิติที่มีระบบและศึกษาแนวโน้มย้อนหลังได้มากกว่า

ชื่อผลงาน	โครงการศึกษาอนาคตการสาธารณสุข : อนาคตของระบบบริการสาธารณสุขไทย	
ลักษณะงาน	งานวิจัย	
ผู้ว่าจ้าง	กระทรวงสาธารณสุข	
ผู้วิจัย	สุวิทย์ วิบุลย์ผลประเสริฐ	สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
	พรเทพ ศิริวนารังสรรค์	สำนักงานนโยบายและแผนสาธารณสุข
	อำนวยการ กาจีนะ	สำนักงานนโยบายและแผนสาธารณสุข
	รศสุคนธ์ กังวาลเลิศ	สำนักงานนโยบายและแผนสาธารณสุข
	นิชากร ศิริกนกวิไล	สำนักงานนโยบายและแผนสาธารณสุข
	สุมาภรณ์ แซ่ลิ่ม	สำนักงานนโยบายและแผนสาธารณสุข
	วงเดือน จินดาวัฒน์	สำนักงานนโยบายและแผนสาธารณสุข
	พินทุสร เหมพิสุทธ์	สำนักงานนโยบายและแผนสาธารณสุข
	ศินีพร อุณนิกิตติ	สำนักงานนโยบายและแผนสาธารณสุข
	กรรณิกา เรืองเดช	สำนักงานนโยบายและแผนสาธารณสุข
	ไพจิตร เพ็งไพบูลย์	สำนักงานนโยบายและแผนสาธารณสุข
วัน/เดือน/ปี	เมษายน 2541 (เวลาตามที่ลงในวารสารนโยบายและแผนสาธารณสุข)	
วัตถุประสงค์	เพื่อศึกษาจากทัศนระบบบริการสาธารณสุขของไทยในอนาคต (ในอีก 25 ปี)	
วิธีการศึกษา	1. จัดทีมที่มีความรู้ศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบของระบบบริการสาธารณสุขจำนวน 10 องค์ประกอบ	
	2. วิเคราะห์ผลกระทบไขว้เชิงคุณภาพระหว่างองค์ประกอบทั้ง 10	
	3. สังเคราะห์จากทัศนของอนาคต	
สรุป	จากทัศนของระบบบริการสุขภาพในอนาคตจำนวน 4 ภาพ ได้รับการสังเคราะห์ขึ้นมาจากเครื่องชี้วัดหลายตัว แต่เครื่องชี้วัดหลักคือ แนวคิดพื้นฐานเชิงเศรษฐศาสตร์ของงานบริการสุขภาพ มุ่งความสนใจในระบบบริการสุขภาพที่ระดับและประเภทของการดูแล การคลังด้านสาธารณสุข การพัฒนาและการจัดการทรัพยากรด้านสุขภาพ ได้แก่ 1. ฉากทัศน์ที่ 1 ระบบที่มีลักษณะแข่งขันประกอบการหรือการค้าเสรีจากการศึกษาพบว่าเป็นภาพที่ไม่น่าขึ้นชอบมากที่สุด เนื่องจากบริการสุขภาพส่วนใหญ่จะได้รับการพิจารณาว่าเป็นสินค้าซื้อขายส่วนตัว เกิดการแข่งขันอย่างรุนแรงในตลาดของงานบริการสุขภาพ และภาพนี้ ยังได้ระบบบริการสุขภาพที่มีการควบคุมน้อย แต่มีการใช้จ่ายด้านสุขภาพสูง ในขณะที่ได้ประสิทธิภาพต่ำ และมีความไม่เป็นธรรมสูง 2. ฉากทัศน์ที่ 2 ระบบที่มีลักษณะสวัสดิการปานกลาง	

ภาพนี้มีลักษณะเป็นสินค้าส่วนบุคคลมากกว่าสินค้าสาธารณะ ระบบการดูแลสุขภาพจะพัฒนาสอดคล้องต่อเนื่อง และมุ่งความสนใจไปที่การดูแลเฉพาะทางระดับตติยภูมิภายในโรงพยาบาลมากกว่าการป้องกันโรคในระดับปฐมภูมิภายในชุมชน ระบบนี้จะใกล้เคียงกับฉากทัศน์แรกที่มีลักษณะแข่งขันประกอบการ

3. ฉากทัศน์ที่ 3 ระบบที่มีสวัสดิการสูง

ฉากนี้เป็นฉากทัศน์ ที่มีลักษณะก้าวหน้ามากขึ้น และเป็นฉากทัศน์ที่น่าจะเกิดขึ้นได้มากที่สุด บริการด้านสาธารณสุขได้รับการพิจารณาว่าส่วนใหญ่เป็นสินค้าสาธารณะ ระบบการดูแลสุขภาพมุ่งเน้นที่การป้องกันโรคในระดับปฐมภูมิที่อาศัยชุมชนเป็นหลัก และระบบบริการสุขภาพจะมีประสิทธิภาพและความเป็นธรรมมากกว่าฉากทัศน์ทั้งสองที่กล่าวมาข้างต้น

4. ฉากทัศน์ที่ 4 ระบบที่ครอบคลุมทั้งหมดหรือครอบคลุมเบ็ดเสร็จ

ฉากทัศน์นี้เป็นภาพของระบบที่มีลักษณะก้าวหน้ามากที่สุด และที่มียุติชนชอบมากที่สุด เนื่องจากระบบบริการสุขภาพจะเน้นการป้องกันโรคระดับปฐมภูมิที่อาศัยชุมชนเป็นหลัก ที่ได้รับการสนับสนุนจากบริการระดับตติยภูมิที่มีประสิทธิภาพ และบริการเฉพาะทางระดับตติยภูมิ ส่วนการสนับสนุนด้านการคลังส่วนใหญ่อาจมาจากเงินภาษี

เมื่อดูจากการเคลื่อนไหวทางสังคมในประเทศไทย และการเคลื่อนไหวของการปฏิรูปสุขภาพในระดับโลก คณะผู้วิจัยเชื่อว่าฉากทัศน์ที่น่าจะเป็นไปได้มากที่สุดน่าจะเป็นฉากทัศน์ที่มีความก้าวหน้ากว่าหรือฉากทัศน์ของระบบที่มีลักษณะสวัสดิการสูง นอกจากนี้คณะผู้วิจัยยังเชื่อว่าระบบบริการสุขภาพของไทยจะไม่พัฒนาไปในทิศทางของระบบที่มีลักษณะสังคมนิยมที่มีการวางแผนแบบรวมศูนย์หรือระบบแข่งขันประกอบการ

ชื่อผลงาน	ทิศทางการค้าสินค้าอุตสาหกรรมไทยในทศวรรษหน้า
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้วิจัย	นาง ลัดดาวัลย์ สมิตชาติ
เจ้าของโครงการ	กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์
เดือน/ปี	กรกฎาคม 2540
วัตถุประสงค์โดยย่อ	+ เพื่อทราบถึงสถานการณ์การพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศไทยในปัจจุบัน + เพื่อวิเคราะห์ถึงทิศทางการค้าสินค้าอุตสาหกรรมในสาขาที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดโลกและศักยภาพในการแข่งขัน + เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการค้าสินค้าอุตสาหกรรมไทยในทศวรรษหน้า
ข้อมูลที่ใช้	เป็นข้อมูลทุติยภูมิ แบบอนุกรมเวลาในช่วงปีพ.ศ. 2520-2539
ทฤษฎี-แนวคิดที่ใช้	อาศัยทฤษฎีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของนักเศรษฐศาสตร์ต่างๆ เช่น Adam Smith และ Rostow
แบบจำลอง-เครื่องมือสรุปโดยย่อ	ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยอาศัยข้อมูลต่างๆ ที่เก็บรวบรวมได้จากการศึกษาพบว่าการพัฒนาอุตสาหกรรมไทยประสบความสำเร็จทางด้านความเจริญเติบโตและการค้าระหว่างประเทศก็มีขยายตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โครงสร้างสินค้าส่งออกเปลี่ยนจากสินค้าเกษตรมาเป็นสินค้าอุตสาหกรรมมากขึ้น การส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมของไทยในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2535-2539) ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 15.2 โดยที่ในปีพ.ศ. 2539 การส่งออกลดลงร้อยละ 1.9 ซึ่งเป็นผลมาจากภาวะเศรษฐกิจโลกชะลอตัวลงและความสามารถในการแข่งขันของสินค้าไทยในตลาดโลกลดลง สินค้าอุตสาหกรรมส่งออกที่มีแนวโน้มชะลอตัวลงส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่ใช้แรงงานมากเช่น สิ่งทอในตลาดระดับกลางและล่าง, รองเท้าและชิ้นส่วน, ของเล่น, เฟอร์นิเจอร์-ชิ้นส่วน เป็นต้น ส่วนสินค้าอุตสาหกรรมที่ยังคงมีอัตราการขยายตัวของการส่งออกสูงอยู่ได้แก่ คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์-ส่วนประกอบ, เครื่องปรับอากาศ-ส่วนประกอบ, มอเตอร์-เครื่องกำเนิดไฟฟ้า, ไดโอด, รถยนต์ อุปกรณ์-ส่วนประกอบ เป็นต้น จากการจัดลำดับความสามารถในการแข่งขันของสถาบัน World Economic Forum และ MID ใน The World Competitiveness Yearbook 1996 นั้นประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 26 ในปีพ.ศ. 2538 และลดลงเป็นอันดับที่ 30 ในปีพ.ศ. 2539 แสดงว่าความสามารถในการแข่ง

ชั้นของไทยเริ่มลดต่ำลงโดยที่อยู่ในอันดับที่ต่ำกว่ามาเลเซียและจีน (อันดับที่ 23 และ 26 ตามลำดับ) ส่วนแนวโน้มในการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมของไทยในทศวรรษหน้านั้นพบว่า อุตสาหกรรมที่มีแนวโน้มจะได้เปรียบสูงได้แก่ สิ่งทอ, อัญมณีและเครื่องประดับ, รองเท้าและชิ้นส่วน, เพอร์นิเจอร์และชิ้นส่วน และสินค้าอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีการผลิตสูงขึ้นและอุตสาหกรรมสารสนเทศจะเป็นอุตสาหกรรมนำที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจอย่างมากซึ่งได้แก่ คอมพิวเตอร์อุปกรณ์และชิ้นส่วน, แผงวงจรไฟฟ้า, เครื่องรับวิทยุโทรทัศน์และส่วนประกอบ, รถยนต์และชิ้นส่วน และปิโตรเคมี ทางด้านทิศทางของอุตสาหกรรมไทยในทศวรรษหน้านั้นจะขึ้นอยู่กับปัจจัยทั้งภายนอกและภายในโดยที่ปัจจัยภายนอกได้แก่ ผลการเปิดการค้าเสรีในกรอบขององค์การการค้าและการรวมกลุ่มทางการค้าต่างๆ โดยเฉพาะความร่วมมือในเขตการค้าเสรี ASEAN และ APEC ส่วนปัจจัยภายในได้แก่ ค่าจ้างแรงงาน, วัตถุดิบ และเทคโนโลยี ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เสนอแนะแนวทางการพัฒนาการค้าสินค้าอุตสาหกรรมไทยในอนาคตดังนี้ พัฒนาการผลิตและการตลาด, พัฒนาระบบมาตรฐานอุตสาหกรรม, ส่งเสริมการลงทุน, พัฒนาศักยภาพ, พัฒนาเทคโนโลยี, ปรับโครงสร้างภาษีให้เป็นกลาง และปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานในด้านต่างๆ

ชื่อผลงาน	ทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรมไทยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้วิจัย	ดร. ธรรมวิทย์ เทอดอุดมธรรม (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์) ดร. วชิรียา ไตสงวน
ผู้ว่าจ้าง	สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม
เดือน/ปี	กุมภาพันธ์ 2539
วัตถุประสงค์โดยย่อ	✦ ศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคและวิเคราะห์ขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมสาขาสำคัญต่างๆ ✦ ศึกษานโยบายและมาตรการที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการพัฒนาอุตสาหกรรมที่มีการใช้อยู่ในปัจจุบัน ตลอดจนบทบาทของหน่วยงานต่างๆ ของรัฐบาลที่มีต่อการส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรม ✦ ศึกษาผลกระทบของเศรษฐกิจระหว่างประเทศต่อภาคอุตสาหกรรมไทย ทั้งทางด้านการเปลี่ยนแปลงของสภาพการแข่งขันระหว่างประเทศ ผลกระทบทางข้อตกลงทางการค้าและการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาค โดยเฉพาะในกลุ่มที่ไทยมีส่วนร่วมอยู่คือ AFTA และ APEC ✦ เสนอกลยุทธ์นโยบายและมาตรการเพื่อสนองเป้าหมายการพัฒนาอุตสาหกรรมด้านต่างๆ คือ การกระจายอุตสาหกรรมไปสู่ภูมิภาค, การส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดย่อม, การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันระหว่างประเทศ ✦ เสนอแนวทางการปรับปรุงหน่วยงานเพื่อการส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมและการบริหารงาน โดยเฉพาะหน่วยงานที่อยู่ในสังกัดของกระทรวงอุตสาหกรรม
ข้อมูลที่ใช้	ใช้ข้อมูลทุติยภูมิเพื่อใช้ในการคำนวณ RCA Index ของประเทศต่างๆ ในภูมิภาค Asian-Pacific ใช้ข้อมูลปี พ.ศ. 2523, 2533 และ 2536 โดยจำแนกตาม SITC ระดับ 3 หลัก ตามข้อมูลของ United Nations "International Trade Statistics Year Book" และข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมและมีการรวบรวมข้อคิดเห็นจากหลายฝ่ายเพื่อกำหนดนโยบายและแผนงาน ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิบัติงานของหน่วยงานในรัฐบาลในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8
ทฤษฎี-แนวคิดที่ใช้	ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการแทรกแซงของรัฐบาลในอุตสาหกรรมต่างๆ ซึ่งอาจทำได้หลายวิธีได้แก่ การร่วมลงทุนโดยตรง, การให้การปกป้องคุ้มครอง

แก่อุตสาหกรรมต่างๆ, การส่งเสริม (Promotion), การควบคุมดูแลเพื่อไม่ให้แก่การอุตสาหกรรมก่อให้เกิดผลเสียหรือความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น, การอำนวยความสะดวกเช่น รัฐใช้งบประมาณสร้างถนน ไฟฟ้า ท่าเรือและนิคมอุตสาหกรรม นอกจากนี้ แนวคิดอีกประการหนึ่งที่อยู่เบื้องหลังการกำหนดนโยบายอุตสาหกรรมในประเทศต่างๆ คือ การคัดเลือกอุตสาหกรรมที่เป็นผู้ชนะ (Picking Winner) หรืออุตสาหกรรมที่ผู้กำหนดนโยบายเห็นว่า มีศักยภาพสูงแล้วทำการปกป้องคุ้มครองหรือให้การอุดหนุนมากกว่าอุตสาหกรรมอื่น การกำหนดนโยบายอุตสาหกรรมจำแนกเป็น 1) การแทรกแซงตามสภาพของปัญหาหรือการแทรกแซงตามลักษณะหน้าที่และ 2) การแทรกแซงโดยพิจารณาคัดเลือกอุตสาหกรรมที่จะให้การแทรกแซง การศึกษานี้ค่อนข้างเอนเอียงไปในแนวคิดการแทรกแซงตามสภาพปัญหา

แบบจำลอง-เครื่องมือ ใช้ตรรกะนี้ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage : RCA) เพื่อวัดความสามารถในการแข่งขัน โดยการดูสัดส่วนของสินค้าในการส่งออกของประเทศหนึ่งๆ เมื่อเทียบกับสัดส่วนโดยเฉลี่ยของสินค้านั้นในตลาดโลก ถ้า RCA ในสินค้าใดของประเทศหนึ่งๆ มีค่ามากกว่า 1 แสดงถึงความได้เปรียบในสินค้านั้นของประเทศนั้นได้

สรุปโดยย่อ

จากการศึกษาพบว่า อุตสาหกรรมของไทยมีการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างที่สำคัญ คือ อุตสาหกรรมที่เคยมีความสำคัญมากในอดีตได้ลดความสำคัญลงและมีอุตสาหกรรมใหม่ๆ เกิดขึ้นมามากในช่วงเวลาที่ผ่านมา ทางด้านการส่งออกก็มีการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างสินค้าที่สำคัญในช่วงที่ผ่านมา สินค้าออกทางด้านอุตสาหกรรมของไทยได้เปลี่ยนจากการพึ่งพาวัตถุดิบและแรงงานเป็นปัจจัยผลิตที่สำคัญมาเป็นสินค้าที่ใช้เทคโนโลยีที่สูงขึ้น สินค้าส่งออกที่ใช้แรงงานมากก็มีการปรับปรุงคุณภาพสูงขึ้น

สภาพการแข่งขันของสินค้าอุตสาหกรรมในโลกปัจจุบัน ได้มีการเปลี่ยนแปลงหลายประการในทศวรรษที่ผ่านมาได้แก่ 1) เกิดประเทศอุตสาหกรรมใหม่ที่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการแข่งขันสินค้าอุตสาหกรรมค่อนข้างสูง 2) การเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจของประเทศสังคมนิยมไปสู่ระบบตลาด ทำให้มีประเทศที่เข้าสู่ระบบการค้าของโลกมากขึ้น 3) มีการปรับตัวของประเทศในเอเชียเช่นจีนและประเทศในเอเชียใต้ ที่หันมาเน้นการส่งออกและดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ 3)

การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาคต่างๆ ที่มีลักษณะขยายการค้าในหมู่สมาชิกและอาจเกิดกันประเทศที่ไม่ใช่สมาชิก 5) การบรรจุข้อตกลงแกตต์ และการจัดตั้งองค์การการค้าโลกทำให้ประเทศสมาชิกต้องมีการปรับตัวตามกฎระเบียบใหม่ 6) การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและการผลิตของบริษัทข้ามชาติที่มีการแบ่งขั้นตอนการผลิตมากขึ้นในประเทศต่างๆ ทำให้ประเทศต่างๆ มีการแข่งขันกันเพื่อดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศมากขึ้น

ข้อเสนอแนะนั้น กลยุทธ์ของการพัฒนาอุตสาหกรรมในแผนพัฒนาฉบับที่ 8 คือ การเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของอุตสาหกรรม การอนุรักษ์ทรัพยากรและการจัดปัญหามลภาวะ การส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดย่อม การส่งเสริมการกระจายอุตสาหกรรมสู่ภูมิภาคและการยกระดับคุณภาพการพัฒนาอุตสาหกรรมโดยให้ความสนใจในเรื่องผลกระทบของการพัฒนาอุตสาหกรรมที่มีต่อผู้ทำงานมากขึ้น

ชื่อผลงาน	ทิศทางและกลยุทธ์ในการพัฒนาอุตสาหกรรมการเกษตรของไทยกรณีศึกษาผลิตภัณฑ์จากเนื้อสัตว์
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้ว่าจ้าง	สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม
ผู้วิจัย	ศูนย์บริการวิชาการ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วัน/เดือน/ปี	30 กันยายน 2541
วัตถุประสงค์	เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนารวมทั้งกลยุทธ์และบทบาทของรัฐบาลในการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการผลิต การพัฒนาเทคโนโลยี และการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งครอบคลุมถึงการศึกษาด้านภาพการผลิตของอุตสาหกรรม จุดอ่อน จุดแข็ง และการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับวัตถุดิบ
ข้อมูลที่ใช้	ใช้การศึกษาจากข้อมูลปฐมภูมิ ที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ ผู้ส่งออก ทั้งผู้ผลิตวัตถุดิบและผู้แปรรูปสินค้า รวมทั้งบริษัทการค้าต่างประเทศ (Trading Company) และข้อมูลทุติยภูมิ
แบบจำลอง-เครื่องมือที่ใช้	แสดงภาพรวมของอุตสาหกรรม ขีดความสามารถในการแข่งขันของสินค้าไทยในตลาดโลก โดยใช้ดัชนี 2 ประเภท คือ ดัชนีชี้ความสามารถในการส่งออก (Export Performance Ratio หรือ EP) และดัชนีความถนัดในการส่งออก (Export Specialization Ratio หรือ ES)
สรุป	ผลการคำนวณดัชนีชี้ความสามารถในการส่งออก (EP) และความถนัดในการส่งออก (ES) แสดงให้เห็นว่าไทยมีศักยภาพในการแข่งขันในตลาดโลก ในอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์จากกุ้งกุลาดำและเนื้อไก่ ในขณะที่อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์จากเนื้อโคและเนื้อสุกรของไทยยังไม่มีความสามารถในการแข่งขันตลาดโลก อย่างไรก็ตามผลิตภัณฑ์จากเนื้อไก่อังมีแนวโน้มความสามารถในการแข่งขันผันผวน ไม่เหมือนผลิตภัณฑ์จากกุ้งกุลาดำที่มีความสามารถในการแข่งขันอยู่ในระดับสูงและยังคงรักษาระดับไว้ได้ดี การเพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา มีการขยายผลผลิตเพิ่มขึ้นอย่างมาก โดยมีปัจจัยที่สำคัญคือ การขยายตัวของปริมาณความต้องการกุ้งกุลาดำอย่างมากจากต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศญี่ปุ่น และการเพิ่มสัดส่วนการเลี้ยงแบบใช้เทคโนโลยีมากขึ้นและการเลี้ยงกุ้งกุลาดำในเขตพื้นที่ที่ไม่ติดทะเล (เขตน้ำจืด) อย่างไรก็ตามการส่งเสริมการส่งออกผลิตภัณฑ์กุ้งกุลาดำก็ยังมีปัญหาอยู่บ้าง ได้แก่ ขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพของกุ้งกุลาดำต้องใช้ระยะเวลานาน ดังนั้นจึงควรรวมหน่วยงานการ

ตรวจสอบและรับรองมาตรฐานหลายหน่วยงานมาเป็นหน่วยงานเดียว เพื่อประหยัดเวลาและลดการซ้ำซ้อนของงาน / รัฐควรมีมาตรการในการ คืบหน้าให้สะดวกรวดเร็วขึ้น เพื่อป้องกันการขาดสภาพคล่องของผู้ ประกอบการ/ รัฐควรแสวงหาลูกค้ารายใหม่ที่มีศักยภาพในการซื้อสินค้า ประเภทนี้จากประเทศไทย/ รัฐควรมีการเจรจากับประเทศผู้นำเข้ากุ้ง กุ้งดำจากประเทศไทย เพื่อลดมาตรการทางการค้าทั้งด้านภาษีและที่มี ใช้อยู่ด้านภาษีที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการส่งออกกุ้งของไทย

ในกรณีของเนื้อไก่ นั้น ประเทศไทยมีความสามารถในการแข่งขันสูง ในระดับโลก แต่ขีดความสามารถกลับใกล้เคียงกับประเทศคู่แข่งคือ สาธารณรัฐประชาชนจีนซึ่งสินค้าของจีนนั้นมีราคาถูกกว่าของไทย เนื่องจาก ต้นทุนการผลิตและความได้เปรียบในเรื่องค่าขนส่งที่ต่ำกว่า จึงทำให้ สามารถแข่งขันกับไทยในตลาดที่สำคัญเช่น ตลาดญี่ปุ่น ได้ แต่ในช่วงต้น ปี 2541 ส่วนแบ่งตลาดไก่สดแช่แข็งของไทยในตลาดญี่ปุ่นและสหภาพ ยุโรปได้เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากมีราคาสามารถแข่งขันได้ดีเพราะมีอัตราแลกเปลี่ยนที่เหมาะสม และทางสาธารณรัฐประชาชนจีนประสบปัญหาโรคไข้หวัดนกที่ระบาดในไก่มีชีวิต ทำให้สหภาพยุโรปลดการนำเข้าลงเป็นจำนวนมาก แนวทางการพัฒนาการส่งออกผลิตภัณฑ์จากไก่ในระยะยาว คงต้องเน้นที่การแปรรูปมากขึ้น ในส่วนภาครัฐก็ต้องจัดหาแนวทางที่ชัดเจนในการตรวจสอบคุณภาพของสินค้าซึ่งปัจจุบันยังมีความซับซ้อนในหน่วยงานต่างๆ และควรมุ่งเน้นการดูแลให้ผู้ผลิตอาหารสำเร็จรูปผลิตสินค้าให้อยู่ในมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในตลาดส่งออกมากขึ้น นอกจากนี้รัฐควรศึกษาแนวทางการลดอุปสรรคที่เกิดจากการนำเข้าวัตถุดิบที่ใช้เป็นอาหารไก่ เช่น การขอรับคืนภาษีจากการนำเข้าวัตถุดิบ เป็นต้น ประเด็นที่สำคัญอีกประเด็นหนึ่ง คือ การมองหาตลาดใหม่ เช่น สหรัฐอเมริกา และภาคเอกชนก็ควรส่งเสริมทางด้านเทคโนโลยีให้ก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ผลิตภัณฑ์จากสุกรของไทยยังคงประสบปัญหาความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศ ทั้งนี้เพราะเนื้อสุกรของไทยยังประสบปัญหาโรคปากและเท้าเปื่อย (FMD) ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการส่งออกของไทย เนื่องจากประเทศต่างๆ โดยเฉพาะกลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว อาทิ สหภาพยุโรป สหรัฐอเมริกา หรือ แคนาดา ยังไม่ยอมรับเนื้อสุกรที่มีปัญหาโรค FMD ทำให้ประเทศไทยถูกจำกัดตลาดส่งออก เหลือเพียงประเทศเอเชียตะวันออก

เท่านั้น โดยฮ่องกงเป็นตลาดส่งออกสุกรแช่เย็นแช่แข็งของไทย ในขณะที่ญี่ปุ่นเป็นตลาดส่งออกที่สำคัญที่สุดสำหรับผลิตภัณฑ์แปรรูปสุกรชั้นสูงของไทย ประเทศคู่แข่งที่สำคัญของไทยคือ สาธารณรัฐประชาชนจีน สาเหตุที่เนื้อสุกรของไทยมีราคาแพงกว่าประเทศคู่แข่งเพราะต้นทุนอาหารเลี้ยงสุกร เช่น ข้าวโพด กากถั่วเหลือง และปลาป่นมีราคาสูง ดังนั้นข้อเสนอแนะเพื่อให้ไทยพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันสำหรับผลิตภัณฑ์แปรรูปชั้นสูงเพื่อการส่งออก คือ

1. สร้างแรงจูงใจให้ผู้ผลิต โดยการจัดตั้งระบบการคืนอากรนำเข้าวัตถุดิบอาหารสุกร

2. ยกเลิกระบบการควบคุมราคาในประเทศ รวมทั้งผ่อนกฎระเบียบต่างๆ ในการขนย้ายสุกรมีชีวิตข้ามจังหวัด การขออาชญาบัตรการฆ่าสุกรเพื่อลดการบิดเบือน (Distortion) และสร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรนำสุกรเข้าโรงฆ่าสัตว์แบบทันสมัย เพื่อให้มีปริมาณเนื้อสุกรเพียงพอต่อการรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปเนื้อสุกรต่อไป

ผลิตภัณฑ์จากเนื้อโคของไทยมีความสามารถในการแข่งขันอยู่ในระดับต่ำ ราคาเนื้อโคในประเทศอยู่ในระดับสูงเมื่อเทียบกับประเทศคู่แข่ง ทำให้ประสบปัญหาในการแข่งขันและการส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศ ถึงแม้ว่าไทยจะสามารถส่งออกผลิตภัณฑ์แปรรูปเนื้อโคชั้นสูงได้ แต่เนื้อโคที่ใช้แปรรูปนั้นเป็นเนื้อโคที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ เพื่อมาแปรรูปในประเทศไทยแล้วจึงส่งออกต่อไป ดังนั้นการพัฒนาอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์เนื้อโคของไทยควรพัฒนาจาก

1. การพัฒนาอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์แปรรูปเนื้อโคของไทย ต้องให้ความสำคัญขั้นพื้นฐาน นั่นคือ ตั้งแต่เรื่องการผลิตโคพันธุ์ดีที่ให้เนื้อมาก มีต้นทุนการผลิตต่ำ เพื่อสามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้

2. รัฐต้องพยายามหาทางแก้ปัญหาโรคปากเท้าเปื่อย (FMD) ซึ่งมักมาจากโคที่มีการลักลอบนำเข้าจากประเทศเพื่อนบ้าน เพราะหากรัฐแก้ปัญหานี้ได้ก็จะเป็นประโยชน์ทั้งโคและสุกรก็มีโอกาสพัฒนาและส่งออกได้มากขึ้น

ชื่อผลงาน	ทิศทางและโครงสร้างกระทรวงการคลังในปี ค.ศ.2020 (พ.ศ.2563)
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้ว่าจ้าง	กระทรวงการคลัง
ผู้วิจัย	ศ. ดร.กนก วงษ์ตระหง่าน ที่ปรึกษาโครงการ รศ. ดร.สุทธิพันธ์ จิราธิวัฒน์ ประธานโครงการ ผศ. ดร.ไพฑูรย์ วิบูลชุตติกุล ผศ. ดร.โสทธิธร มัลลิกะมาส ผศ. ดร.นวลน้อย ตริรัตน์ ดร.ชโยดม สรรพศรี นายมานพ ครุพงศ์ ผู้ช่วยวิจัย
วัน/เดือน/ปี	กรกฎาคม 2541
วัตถุประสงค์	1. ศึกษาความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของโลกที่จะกระทบถึงไทย ตลอดจนการสนองการเปลี่ยนแปลงภายในประเทศในระยะยาว เพื่อกำหนดประเด็นสำคัญสำหรับกระทรวงการคลัง 2. วิเคราะห์ภารกิจและหน้าที่ของกระทรวงการคลังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และที่จะเป็นไปในอนาคตว่าสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในระยะยาวหรือไม่ อย่างไร 3. วิเคราะห์การปรับเปลี่ยนโครงสร้างของกระทรวงการคลังในระยะยาว 4. เสนอแนวทางที่จะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนโครงสร้างดังกล่าว
เครื่องมือที่ใช้	1. สัมภาษณ์บุคลากรในระดับต่างๆของทุกกรมในกระทรวงการคลัง ข้อมูลจากแหล่งเอกสาร ความคิดของผู้เชี่ยวชาญต่างๆทั้งในและนอกประเทศ เพื่อให้ทราบปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน โดยเฉพาะความคิดของ Graham Scott อดีตปลัดกระทรวงการคลังประเทศนิวซีแลนด์ 2. ใช้การปรับโครงสร้างกระทรวงการคลังประเทศนิวซีแลนด์และสิงคโปร์ มาใช้เป็นแบบสำหรับแนวคิดการปรับโครงสร้างกระทรวงการคลังในไทย
ความสำคัญของปัญหา	กระทรวงการคลังในประเทศไทยมีโครงสร้างการบริหารงานในแนวดิ่ง ทำให้ขาดอิสระในการบริหารหน่วยงาน มีการรวมอำนาจไปส่วนกลาง หน่วยงานมีขนาดใหญ่และขาดเป้าหมายที่ชัดเจน มีความซ้ำซ้อนในหน่วยงาน ขาดการประสานงานทางด้านหน่วยงานปฏิบัติและการวางนโยบาย ขาดการจัดสรรรายจ่ายและวางนโยบายภาครัฐอย่างมีประสิทธิภาพ ขาดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนในการบริหารทรัพย์สินให้มีประสิทธิภาพและผลตอบแทนสูงสุด ขาดบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ ขาดการพัฒนาศักยภาพบุคลากรอย่าง

ต่อเนื่อง ขาดระบบฐานข้อมูลที่รวดเร็ว ขาดการตรวจสอบและประเมินผล
ขาดแรงจูงใจในการทำงานโดยเฉพาะด้านผลตอบแทน และปัญหาความ
ไม่โปร่งใสในบางหน่วยงาน

สรุป

จากการศึกษาการปรับโครงสร้างหน่วยงานภาครัฐในต่างประเทศ พบว่า
แนวคิดในการพัฒนาโครงสร้างหน่วยงานภาครัฐให้มีประสิทธิภาพและ
ความโปร่งใสในการบริหารงานสูงขึ้นอาศัยทฤษฎีด้าน Public Choice
Theory, Agency Cost Theory และ Transaction Economics ซึ่งจะ
ปรับโครงสร้างเดิมที่มีขนาดใหญ่ให้เป็นขนาดเล็ก มีโครงสร้างการบังคับ
บัญชาในแนวนอน มีเป้าหมายเดียวที่ชัดเจน สามารถตรวจสอบและ
ประเมินผลได้ คณะทำงานเสนอให้จัดโครงสร้างกระทรวงการคลัง โดย
แบ่งตามหน้าที่ คือ 1. ด้านนโยบายการคลัง 2. ด้านรายรับของรัฐบาล 3.
ด้านรายจ่ายของรัฐบาล 4. ด้านการบริหารทรัพย์สินและหนี้สินของรัฐบาล
5. ด้านการสนับสนุนข้อมูลที่ปรึกษาและกำกับดูแล และการจัดจ้าง
ในระบบพิเศษโดยอยู่ในรูปขององค์กรเอกชนของภาครัฐในบางหน่วยงาน
และผลตอบแทนต้องไม่อยู่ในระบบราชการ และเพื่อการกระจายภาระ
งานที่มีเป้าหมายชัดเจนและประเมินผลได้ง่าย อาจจำเป็นว่าจ้างผู้เชี่ยวชาญ
พิเศษ แต่ต้องเป็นอิสระในการบริหารงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ
งานนโยบายของภาครัฐ ทั้งนี้เพื่อการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพและ
ประสิทธิผลที่สูงขึ้นและเป็นการแบ่งเบาภาระของผู้บริหารระดับสูงของ
กระทรวงการคลัง

ชื่อผลงาน	นโยบายสาธารณะกับมาตรการกฎหมายสกัดการฟอกเงิน
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้ว่าจ้าง	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย และมูลนิธิอาเซีย
ผู้วิจัย	ศาสตราจารย์ไชยยศ เหมะรัชตะ
วัน/เดือน/ปี	8 ธันวาคม 2540
เครื่องมือที่ใช้	ใช้ข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้อง และใช้การศึกษาวิเคราะห์เชิงพรรณนา
สรุป	มาตรการกฎหมายสกัดการฟอกเงินเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการจัดการกับผู้ประกอบอาชญากรรม ซึ่งเป็นภัยต่อเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของชาติ เพราะเงินที่เกิดจากการประกอบอาชญากรรมสามารถนำมาลงทุนในธุรกิจที่ชอบด้วยกฎหมาย แล้วนำผลกำไรที่ได้ไปใช้ในการประกอบอาชญากรรมต่อไป ซึ่งถ้าเรามีกฎหมายที่ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือการเปลี่ยนสภาพเงินได้ ก็จะช่วยลดอาชญากรรมได้อีกทางด้วย ในประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายในการปราบปรามการฟอกเงินโดยเฉพาะ แต่ใช้พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พุทธศักราช 2534 ที่กำหนดให้อำนาจศาลเฉพาะการริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ายาเสพติด แต่การเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินหรือการฟอกเงินกฎหมายยังไม่ได้กำหนดว่าเป็นความผิดและไม่มีโทษแต่ประการใด บุคคลที่กระทำการฟอกเงินหรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ทางด้านอาชญากรรมจึงไม่มีความผิดตามกฎหมาย ดังนั้น ประเทศไทยจึงควรมีกฎหมายปราบปรามการฟอกเงิน กลไกที่สำคัญในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน คือ การให้ธนาคารและสถาบันการเงินมีบทบาทหรือหน้าที่ตามกฎหมายในการกวดขัน ดูแล การดำเนินการต่างๆเกี่ยวกับเงินที่ผ่านเข้ามา รวมทั้งมีการเก็บข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้องสำหรับการตรวจสอบอีกด้วย สิ่งสำคัญที่สุดของกฎหมายสกัดการฟอกเงินคือ การตรากฎหมายฉบับนี้ต้อง ผ่านความเห็นชอบของรัฐสภา แต่เนื่องจากกฎหมายฉบับนี้ส่งผลกระทบต่อบุคคลมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ทรงอิทธิพลทางการเมืองและวงราชการ ดังนั้น เราคงต้องคอยดูกันว่ากฎหมายฉบับนี้จะผ่านความเห็นชอบของรัฐสภาได้หรือไม่

ชื่อผลงาน	แนวทางการปรับตัวของไทยในการเปิดการค้าเสรีเอเชียแปซิฟิก
ลักษณะงาน	ผลงานวิจัย
คณะผู้วิจัย	รศ.ดร. ขวัญใจ อรุณสมบัติ (หัวหน้าคณะวิจัย : จุฬา ฯ) รศ.ดร. สุทธิพันธ์ จิราธิวัฒน์ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) ผศ.ดร. ไพฑูรย์ วิบูลย์ชุตติกุล (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) ผศ.ดร. นวณ้อย ตริรัตน์ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) น.ส. อมรรัตน์ ศรัณยกษิติน — นาย สันติ กาญจนหัตถกิจ (ผู้ช่วยวิจัย)
ผู้ว่าจ้าง	กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์
เดือน/ปี	สิงหาคม 2539
วัตถุประสงค์โดยย่อ	+ เพื่อศึกษาผลกระทบของการเปิดเสรีที่คาดว่าจะมีต่อโครงสร้างอุตสาหกรรมและระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยในภาพรวม + เพื่อศึกษาผลกระทบในเชิงการเปียงเบนตลาดส่งออกของไทยกับกลุ่มประเทศต่างๆ อาทิเช่น สหรัฐอเมริกา, ญี่ปุ่น, ออสเตรเลีย, เกาหลี, อาเซียน เป็นต้น + เพื่อศึกษาถึงลักษณะ โครงสร้างและความเป็นไปได้ในการเปิดเสรีทางการค้าบริการของไทยในแผนงานของเอเปค + เพื่อศึกษาถึงโครงสร้าง-ลักษณะ-ปัญหาของการลงทุนระหว่างประเทศในกลุ่มเอเปค
ข้อมูลที่ใช้	เป็นข้อมูลทุติยภูมิ แบบอนุกรมเวลา ประมาณปีพ.ศ. 2523-2538 โดยส่วนใหญ่จะเป็นข้อมูลทางด้านนโยบายและแนวคิดของรัฐบาล และข้อมูลทางการค้า-บริการทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ
ทฤษฎี-แนวคิดที่ใช้	อาศัยทฤษฎีที่เกี่ยวกับการค้า, การลงทุนระหว่างประเทศ รวมทั้งแนวคิดที่เกี่ยวกับผลกระทบอันเกิดจากข้อตกลงทางด้านเศรษฐกิจ-การค้าระหว่างประเทศ
แบบจำลอง-เครื่องมือ	โดยแบ่งแยกตามวัตถุประสงค์ดังนี้ วัตถุประสงค์แรกจะการใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนาและเชิงปริมาณ ซึ่งอาศัยแบบจำลองดุลยภาพครอบคลุมเชิงพลวัตที่เรียกกันว่า CAMGEM (Chulalongkorn and Monach University General Equilibrium Model) ซึ่งเป็นแบบจำลองประเภท Multi-Sector Model วัตถุประสงค์ที่สองใช้ดัชนีที่ชี้ให้เห็นถึงศักยภาพของแต่ละตลาดในการเป็นแหล่งรองรับการขยายตัวในการส่งออกจากไทยที่เรียกว่า EGMs (Expected Gain in Market Share) โดยพิจารณาร่วมกันกับสัดส่วนของสินค้าส่งออกไทยในแต่ละตลาด (Market Share)

และอัตราการขยายตัวของสินค้านั้นในแต่ละตลาด (Growth) ส่วนใน
วัตถุประสงค์ที่สามและสี่นั้นอาศัยการวิเคราะห์เชิงพรรณนาประกอบกับ
ข้อมูลต่างๆ ในการศึกษา

สรุปโดยย่อ

จากการศึกษาพบว่า การเปิดเสรีของเอเปคนี้จะทำให้ผลิตภัณฑ์
มวลรวมภายใน (GDP) ขยายตัวในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 1.3 ต่อปีหรือคิด
เป็นร้อยละ 32 ในช่วงเวลา 25 ปี โดยจะได้รับประโยชน์จากการเปิดเสรี
ของตนเอง (Primary Import) มากกว่าที่คาดหวังว่าจะได้จากกลุ่มซึ่งการ
ขยายตัวนี้จะมาจากผลของการส่งออกที่เพิ่มมากขึ้นจากการลดกำแพง
ภาษี แต่ในระยะยาวแล้วต้นทุนการผลิตมีแนวโน้มสูงขึ้นผู้ผลิตสินค้าส่ง
ออกไม่สามารถผลักดันการไปผู้บริโภครได้ ทำให้เกิดการชะลอตัวของการ
ขยายตัว และเมื่อพิจารณาในระดับจุลภาคลงมาก็พบว่าภาคเกษตรคือผู้
เสียเปรียบในระยะยาวเพราะจะได้รับผลประโยชน์น้อยมากจากการเปิด
เสรี และยังคงซ้ำเติมด้วยปัญหา Supply Constraint ในส่วนของการ
ศึกษาผลกระทบเชิงการเปี่ยงเบนของตลาดส่งออกของไทยกับกลุ่ม
ประเทศต่างๆ พบว่า ในตลาดสหรัฐอเมริกามีการเปลี่ยนแปลงค่อนข้าง
น้อยเพราะส่วนใหญ่ของสินค้าเป้าหมายในอนาคตของเอเปคเป็นสินค้าที่
สหรัฐมีส่วนแบ่งตลาดมากอยู่แล้ว หรืออาจกล่าวได้ว่าสหรัฐมีแนวโน้มที่
จะเป็นตลาดศักยภาพขั้นแนวหน้าของไทย ในตลาดญี่ปุ่นสินค้าเป้าหมายมีการเปลี่ยนแปลงไปมากพอสมควรเช่น Rice ซึ่งไม่ค่อยมีความ
สำคัญเลยก็กลับมีความสำคัญมากขึ้นเช่นเดียวกันกับสินค้าอื่นๆ ในกลุ่ม
High Growth-Low Share คือ Wearing Apparel และ Leather ใน
ตลาดออสเตรเลียการส่งออกของสินค้าไทยมีการขยายตัวอย่างมาก
เพราะว่าอัตราภาษีศุลกากรที่เรียกเก็บในประเทศออสเตรเลียอยู่ในพิสัยที่
ค่อนข้างสูงจึงนับได้ว่าเป็นตลาดที่มีความสำคัญต่อการส่งออกของไทย
รองจากสหรัฐ แต่ตลาดออสเตรเลียมีลักษณะที่เรียกว่า “หวั่นไหวง่าย”
(Volatile) เพราะเป็นตลาดเล็ก (Low Share) ในตลาดเกาหลีการส่งออก
จากไทยมีการขยายตัวถึงร้อยละ 40.2 ซึ่งใกล้เคียงกับอัตราเฉลี่ยของภูมิภาคโดยรวม (ร้อยละ 40) แต่กลับมีสินค้าที่มีนัยสำคัญเพียง non-Grain
เท่านั้น ในตลาดอาเซียนมีการขยายตัวของการส่งออกของไทยที่ค่อนข้าง
ต่ำ แต่เมื่อดำเนินการจากค่า EGMS แล้วกลับพบว่าการขยายตัวในสินค้า
จำนวนมากถึง 9 รายการน้อยกว่าในกรณีของสหรัฐเพียง 1 รายการเท่านั้น
นั้น ในตลาดเอเปคพัฒนาพบว่า การขยายตัวของการส่งออกจากไทยอยู่

ในระดับต่ำเช่นเดียวกันกับในกรณีของอาเซียน และจากค่า EGMs พบว่า มีการหดตัวในสินค้าจำนวนมากถึง 5 รายการ ที่สำคัญคือ Other Manufacture และ Vegetable & Fruit ในตลาดเอเปคกำลังพัฒนานั้น การขยายตัวของการส่งออกจากไทยแสดงถึงความเป็นพลวัตอย่างสูงคือ มีการขยายตัวโดยเฉลี่ยของทุกสินค้าถึงร้อยละ 95.9 เพราะว่าอัตราภาษีศุลกากรที่เรียกเก็บในกลุ่มประเทศนี้อยู่ในพิสัยที่ค่อนข้างสูง แต่ค่า EGMs ที่มีนัยสำคัญเพียงพอมืออยู่ 8 รายการเท่านั้นซึ่งเป็นสินค้าในหมวดเกษตร อาหาร และสิ่งทอเป็นหลัก และเมื่อพิจารณาเป็นรายสินค้าแล้วก็พบว่าเมื่อมีการเปิดเสรีแล้วสินค้าที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านความสำคัญในการส่งออกและตลาดที่ส่งออกได้แก่ Grain, Meat, Rice, Wearing Apparel, Leather, Textile, Chemical และ Glass/Ceramic ในส่วนที่สามเรื่องของการเปิดเสรีทางด้านการค้าบริการของไทยพบว่าส่งผลให้มีการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 1 ต่อปีในช่วงระยะเวลาจนถึงปีค.ศ. 2020 ซึ่งเป็นการประเมินผลที่ได้มาจากการขยายตัวของภาคหัตถอุตสาหกรรมและการขยายตัวของรายได้ของครัวเรือนเป็นสำคัญ ทั้งนี้การประเมินตัวเลขบริการค่อนข้างลำบากเพราะว่าบริการหลายชนิดไม่ได้มีการค้าขายกับต่างประเทศโดยตรง (non-Tradable Services) สุดท้ายในเรื่องของการลงทุนระหว่างประเทศในกลุ่มเอเปคพบว่า ตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1980 เป็นต้นมาการลงทุนระหว่างประเทศขยายตัวอย่างสูงโดยเฉพาะในกลุ่มเอเปคด้วยกันและมีแนวโน้มขยายตัวต่อไปอีก ซึ่งการลงทุนส่วนใหญ่ (ประมาณร้อยละ 80) จะเข้ามาในกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกและเม็กซิโก โดยที่มูลค่าการลงทุนจากต่างประเทศสุทธิในประเทศเหล่านี้ในกลางทศวรรษ 1990 เพิ่มขึ้นเกือบ 3 เท่าของการลงทุนสุทธิในปี 1989 การลงทุนนั้นแรกเริ่มเข้ามาในรูปของการลงทุนโดยตรงและต่อมาได้เปลี่ยนเป็นการลงทุนในหลักทรัพย์ (หุ้น-พันธบัตร) และการกู้ยืมระหว่างประเทศ ซึ่งในด้านการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศนั้นมีลักษณะที่กระจุกตัวอยู่ในกลุ่ม 4 ประเทศหลักคือ มาเลเซีย, ไทย, อินโดนีเซีย และจีน โดยที่จีนมีสัดส่วนของการลงทุนประเภทนี้สูงถึง 3 ใน 4 ของการลงทุนโดยตรงรวมของกลุ่มนี้ ส่วนทางด้านการกู้ยืมจากต่างประเทศนั้นพบว่าประเทศที่มีการขยายตัวทางด้านนี้สูงที่สุดในปัจจุบันคือ จีน, อินโดนีเซีย, ไต้หวัน และไทย ในขณะที่การลงทุนในหลักทรัพย์ (หุ้น-พันธบัตร) นั้นประเทศไทยเพิ่งจะเริ่มจะมีบทบาทในช่วงระยะหลัง (1990) นี้เอง

ชื่อผลงาน	แนวทางการวางระบบดัชนีชี้วัดเพื่อประเมินผลนโยบายการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค
ลักษณะงาน	ผลงานวิจัย
คณะผู้วิจัย	คณะที่ปรึกษาโครงการฯ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ว่าจ้าง	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
เดือน/ปี	กันยายน 2539
วัตถุประสงค์โดยย่อ	+ เพื่อวางแนวทางในการจัดสร้างดัชนีชี้วัด (Indicator) ที่สามารถประเมินผล (Evaluate) ความสำเร็จ (Effectiveness) ของนโยบายการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค ตลอดจนสามารถประเมินผลกระทบของนโยบายการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาคได้
ข้อมูลที่ใช้	อาศัยทั้งข้อมูลทุติยภูมิและข้อมูลปฐมภูมิจากแบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์ โดยมีลักษณะที่เป็นทั้งข้อมูลเชิงกายภาพ/วัตถุวิสัย และข้อมูลทางจิตภาพ/อัตวิสัย ทั้งนี้ในการคัดเลือกจังหวัดของกลุ่มตัวอย่างได้ใช้เกณฑ์ทั้งในเชิงปริมาณและในเชิงคุณภาพควบคู่กันไป โดยได้กลุ่มจังหวัดตัวอย่างทั้งสิ้น 16 จังหวัดในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2532-2538
ทฤษฎี-แนวคิดที่ใช้	อาศัยแนวคิดทางการพัฒนาคุณภาพชีวิต และใช้เครื่องชี้วัดหลักสำหรับการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของสถาบันวิจัยแห่งองค์การสหประชาชาติ (UNRISD), เครื่องชี้วัดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของ ESCAP, เครื่องชี้วัดการพัฒนาของธนาคารโลก เป็นเครื่องชี้วัดตัวแบบอย่างสำหรับการศึกษารุ่นนี้ ประกอบกับแนวคิดทางจิตภาพได้แก่ แนวความคิดความเป็นนักประกอบการ (Entrepreneurship or Entrepreneurial Spirit) ซึ่งเป็นแนวคิดที่มีบทบาทอย่างมาก ทั้งนี้ดัชนีที่ใช้ประเมินผลนโยบายการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาคต้องสามารถใช้วัดผลของนโยบายต่อไปนี้ได้ นโยบายการกระจายกิจกรรมทางเศรษฐกิจสู่ภูมิภาค, นโยบายการพัฒนาคนและสังคม, นโยบายเสริมสร้างศักยภาพการพัฒนาของภูมิภาคและชนบท, นโยบายการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, นโยบายการกระจายอำนาจทางเศรษฐกิจจากส่วนกลางสู่ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น และ นโยบายการกระจายโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพื้นฐานและคุณภาพชีวิตของภูมิภาค
แบบจำลอง-เครื่องมือ	ใช้วิธีการศึกษา 2 ส่วนคือการศึกษาแบบเอกสาร และการศึกษาแบบสำรวจ (Survey Research) และใช้ตัวแบบเชิงระบบ (Systematic Model) ในการพิจารณาคัดเลือกตัวแปรตัวแทนของดัชนี โดยพิจารณา

จำแนกกลุ่มตัวแปรในแต่ละกลุ่มออกเป็นปัจจัยเหตุ (Input Factor), ปัจจัยที่อยู่ระหว่างกระบวนการ (Processing Factor) และปัจจัยผล (Output Factor) ตลอดจนปัจจัยผลกระทบ (Impact Factor) ซึ่งได้จำนวนตัวแปรทั้งสิ้น 152 ตัวแปร ในการใช้เป็นตัวชี้วัดนโยบายด้านต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้น

สรุปโดยย่อ

จากการศึกษาพบว่าการจัดทำตัวชี้วัดนั้นจำเป็นจะต้องจำเป็นจะต้องมีองค์ประกอบของการชี้วัดเป็น 3 มิติคือ มิติด้านความพอเพียงของมาตรการต่างๆ ภายใต้แต่ละนโยบาย, มิติด้านความเท่าเทียมและทั่วถึง และมิติด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในภาพรวม ทั้งนี้ตัวเลขที่ใช้แสดงขนาดและทิศทางการเคลื่อนไหวของดัชนีด้านความพอเพียงคืออัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยของตัวแปรที่เป็นตัวชี้วัดความพอเพียงของมาตรการต่างๆ กับอัตราเฉลี่ยในระดับประเทศ โดยมีถ้าค่าเพิ่มขึ้นหมายความว่ามาตรการนั้นมีความพอเพียงเพิ่มขึ้นอีกทั้งใช้สัดส่วนของอัตราการเปลี่ยนแปลงเช่น อัตราเพิ่มของภาคเทียบกับอัตราเพิ่มของประเทศโดยถ้ามีค่ามากกว่า 1.00 แสดงถึงความรวดเร็วของการเพิ่มขึ้นของความพอเพียงทางด้านความเท่าเทียมและทั่วถึงจะใช้ดัชนี Generalised Entropy (GE) ที่แสดงถึงความไม่เท่าเทียม /ไม่ทั่วถึงซึ่งถ้าการเปลี่ยนแปลงค่าดัชนี GE ระหว่าง 2 ช่วงเวลามีค่าแตกต่างกันแม้เพียงเล็กน้อยก็แสดงถึงการที่นโยบายฯ มีความไม่เท่าเทียม/ไม่ทั่วถึงเพิ่มขึ้นหรือลดลง พร้อมนำเสนอส่วนกลับของดัชนี GE (1/GE) ด้วย ซึ่งถ้าค่าดัชนี 1/ GE เพิ่มขึ้นแสดงว่ามีความเท่าเทียมและทั่วถึงเพิ่มขึ้น ในมิติที่สามด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนจะวัดได้จากการสัมภาษณ์หรือตอบแบบสอบถามโดยการให้คะแนนและจัดลำดับ (Rank) ของคะแนน ดังนั้นเมื่อนำเอาดัชนีทั้ง 3 มาจัดทำเป็นคู่อันดับ 3 จะได้ดังนี้

$Rd_{10} = (\text{ดัชนีวัดความพอเพียง, ดัชนีวัดความเท่าเทียม, ดัชนีวัดการมีส่วนร่วม})$

โดยค่า Rd_{10} หมายถึงดัชนีการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาคซึ่งถ้าค่า $Rd_{10} > Rd_{11}$ ก็แสดงถึงว่าเศรษฐกิจและสังคมในปี t_1 มีความพอเพียงมากกว่าปี t_0 , มีความเท่าเทียม/ทั่วถึงมากกว่าปี t_0 และการมีส่วนร่วมของประชาชนในปี t_1 ก็สูงกว่าปี t_0

ชื่อผลงาน	บทบาทของธุรกิจสะสมทุนในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนภาคเหนือ
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้ว่าจ้าง	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
ผู้วิจัย	อ.อารีย์ เชื้อเมืองพาน คณะธุรกิจการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้
เดือน/ปี	ตุลาคม 2540
วัตถุประสงค์	การศึกษานี้มุ่งศึกษาบทบาทกลุ่มสะสมทุนในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน โดยมีประเด็นการศึกษาดังนี้ 1) กิจกรรมและผลการดำเนินงานของกลุ่มสะสมทุน 2) ผลกระทบของกิจกรรมต่างๆ ที่มีต่อชุมชนทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสวัสดิการชุมชน
ข้อมูลที่ใช้	ข้อมูลที่ใช้เป็นข้อมูลปฐมภูมิโดยการสัมภาษณ์คณะกรรมการดำเนินงานและสมาชิกของกลุ่มสะสมทุนแต่ละกลุ่มๆ ละ 5-10 คน การศึกษาค้นคว้าจำนวนกลุ่มสะสมทุนที่นำมาศึกษา 10 กลุ่ม ซึ่งอยู่ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนการเลือกตัวอย่างนั้นจะให้กระจายตามประเภทของกลุ่มสะสมทุน ทั้งกลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มเครดิตยูเนียน และสหกรณ์เครดิตยูเนียน ที่เพิ่งเริ่มจัดตั้งจนถึงกลุ่มสะสมทุนที่ได้ดำเนินงานมานานแล้วจนสามารถพัฒนาเป็นสถาบันการเงินของชุมชน
แบบจำลอง-เครื่องมือ	ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจจะนำมาวิเคราะห์ใน 2 ลักษณะ คือ 1) Vertical Analysis ซึ่งจะวิเคราะห์ถึงบทบาทของกลุ่มสะสมทุนในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่มีต่อชุมชนของตนเอง 2) Horizontal Analysis เป็นการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบบทบาทดังกล่าวว่าบทบาทของกลุ่มสะสมทุนมีลักษณะเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร การวิเคราะห์ข้อมูลทั้ง 2 ลักษณะใช้วิธีการเชิงพรรณนา
สรุป	ในระยะเวลาที่ผ่านมาชาวบ้านในชุมชนได้อาศัยพึ่งพาเงินทุนจากแหล่งเงินกู้ในระบบ ซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยสูง การกู้เงินดังกล่าวชาวบ้านจะอยู่ในฐานะลูกค้า มิได้มีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของและมิได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการ หรือในการตัดสินใจ ผลที่ได้รับคือความยากจนของชาวบ้านยังคงมีอยู่ สภาพชุมชนได้เปลี่ยนแปลงไปจากสังคมที่เคยเอื้ออาทรซึ่งกันและกันกลายเป็นสังคมที่มีแต่ความแก่งแย่งแข่งขัน จากสภาพปัญหาดังกล่าว ภาครัฐและภาคเอกชนได้เข้าไปให้ความช่วยเหลือโดยการจัดตั้งกลุ่มสะสมทุนในแต่ละชุมชน ซึ่งชาวบ้านจะเป็นผู้ร่วมกันก่อตั้งและชาวบ้านเองจะเป็นผู้ดำเนินการ การจัดตั้งกลุ่มสะสมทุนจะช่วยแก้ไขปัญหา

ความยากจนได้ แต่สิ่งที่สำคัญก็คือ เป็นจุดเริ่มต้นที่ชาวบ้านได้ร่วมกัน และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เมื่อชาวบ้านมีความสมัครสมานสามัคคีกัน อย่างแน่นแฟ้นแล้ว การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนก็จะง่ายขึ้น แต่กลุ่มสะสมทุนที่จัดตั้งขึ้นมีส่วนหนึ่งที่สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีอีกส่วนหนึ่งที่ล้มเลิกไปหรือไม่สามารถพัฒนาต่อไป ได้ และจากผลการศึกษาก็พบว่ากลุ่มสะสมทุนที่จัดตั้งขึ้นไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใดก็ตามจะส่งผลกระทบที่ดีแก่ชุมชน เมื่อคนในชุมชนมีการรวมตัวกันอย่างมั่นคงแล้วมักจะได้รับเงินทุนช่วยเหลือจากองค์กรภายนอกซึ่งสามารถนำเงินทุนดังกล่าวมาพัฒนาสภาพความเป็นอยู่ให้แก่ตนเอง กลุ่มสะสมทุนบางกลุ่มที่เข้มแข็งแล้วยังได้จัดสรรผลประโยชน์ในการพัฒนาชุมชนอีกด้วย ดังนั้นพอจะสรุปได้ว่าคนในชุมชนสามารถพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมตนเองได้ ไม่จำเป็นต้องให้รัฐเข้าไปสนับสนุนในด้านเงินลงทุน เพียงแต่คนในชุมชนจะต้องหันมาร่วมมือกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันอย่างจริงจังเท่านั้นพอ เพราะจากผลการศึกษาก็พบว่ากลุ่มสะสมทุนที่ประสบความสำเร็จส่วนใหญ่จะเริ่มจัดตั้งด้วยคนในชุมชนเอง

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย จากการศึกษาพบว่ามีหลายหน่วยงานที่พยายามเข้าไปส่งเสริมให้คนในชุมชนจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ขึ้น แต่ไม่ประสบความสำเร็จ ทั้งนี้เนื่องจากคนในชุมชนยังไม่เข้าใจสภาพปัญหาของตนเอง ด้วยเหตุนี้กลุ่มที่จัดตั้งขึ้นจึงไม่ประสบความสำเร็จ ดังนั้นหากจะให้กลุ่มสะสมทุนสามารถพัฒนาตนเองไปได้อย่างยั่งยืน หน่วยงานของภาครัฐและเอกชนที่เข้าไปสนับสนุนควรจะทำให้การสนับสนุนในส่วนที่กลุ่มขาดแคลนจริงๆ เช่น ด้านการฝึกอบรมเทคนิคการบริหารงานใหม่ๆ ด้านการจัดหาแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ หรือด้านการประสานงานกับองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

ชื่อผลงาน	แบบจำลองและสัญญาณเตือนภัยภาวะการล้มละลายของบริษัทในประเทศไทย
ลักษณะงาน	ผลงานวิจัย
ผู้วิจัย	ดร. เอกชัย นิตยาเกษตรวัฒน์ (สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์)
ผู้ว่าจ้าง	สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
เดือน/ปี	มีนาคม 2541
วัตถุประสงค์โดยย่อ	✦ เพื่อศึกษาหาแบบจำลองในการทำนายความเป็นไปได้ของการล้มละลายที่อาจเกิดขึ้นได้ในบริษัทต่างๆ และสัญญาณเตือนภัยต่อภาวะล้มละลาย
ข้อมูลที่ใช้	เป็นข้อมูลทุติยภูมิ ในปีพ.ศ. 2539 ซึ่งเป็นข้อมูลทางบัญชีของบริษัทต่างๆ โดยเฉพาะสถาบันการเงินที่ถูกปิดกิจการทั้ง 56 แห่งและบริษัทที่ถูกรัฐบาลให้ส่งแผนฟื้นฟูกิจการ อีกทั้งยังแบ่งออกเป็นสองกลุ่มคือกลุ่มบริษัทที่ไม่ได้เป็นสถาบันการเงินกับกลุ่มบริษัทสถาบันการเงิน
ทฤษฎี-แนวคิดที่ใช้	อาศัยแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยชี้้นำการเข้าสู่ภาวะล้มละลายของบริษัท ซึ่งอาศัยข้อมูลต่างๆ ของบริษัทโดยเฉพาะข้อมูลทางบัญชีซึ่งเป็นข้อมูลที่หาได้ง่ายและเป็นที่เปิดเผยต่อสาธารณชน
แบบจำลอง-เครื่องมือ	ใช้การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) โดยการใช้เทคนิคในการวิเคราะห์ 2 เทคนิคได้แก่ Multivariate Discriminant Analysis : MDA และ Logistic Discriminant Analysis : Logit ซึ่งใช้เป็นตัวแทนของแบบจำลองการล้มละลายเพื่อเปรียบเทียบความสามารถของเทคนิคทั้งสอง พร้อมทั้งใช้หาสัญญาณเตือนภัยหรือปัจจัยชี้้นำภาวะล้มละลายของบริษัทได้
สรุปโดยย่อ	จากผลการศึกษาพบว่าแบบจำลองที่ได้จากเทคนิค MDA จะดีกว่าเทคนิค Logit โดยที่แบบจำลองทั้งสองวิธีใช้ได้ผลดีมากมีความถูกต้องแม่นยำมากกว่า 90 % ในกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้เป็นสถาบันการเงิน แต่ในกลุ่มสถาบันการเงินผลที่ได้กลับไม่ดีนัก สำหรับบริษัทในกลุ่มที่ไม่ใช่สถาบันการเงินนั้นปัจจัยชี้้นำหรือสัญญาณเตือนภัยถึงภาวะล้มละลายของบริษัทได้แก่ ประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์ให้เกิดรายได้, ความสามารถในการทำกำไร และขนาดของบริษัท (วัดโดยใช้สินทรัพย์ของบริษัท) โดยมีความสัมพันธ์กันไปในทิศทางตรงข้ามกันกับภาวะล้มละลายของบริษัท ในขณะที่อัตราส่วนที่แสดงถึงภาระหนี้สินและภาระผูกพันนั้นมีความสัมพันธ์กันไปในทิศทางเดียวกัน ส่วนบริษัทในกลุ่มสถาบันการ

เงินนั้นอัตราส่วนทางสภาพคล่อง, ความสามารถในการทำกำไร, และขนาดของบริษัทเป็นปัจจัยชี้้นำหรือสัญญาณเตือนภัยถึงภาวะล้มละลายของบริษัทโดยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงข้ามกัน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ให้ข้อคิดเห็นที่สำคัญว่าผลที่ได้จากการศึกษานั้นจำเป็นต้องคำนึงถึงจำนวนของข้อมูล, ความน่าเชื่อถือของข้อมูลทางบัญชี และการบันทึกทางบัญชีที่อาจแตกต่างกันในแต่ละบริษัท

ชื่อผลงาน	ประเทศไทยกับการเปิดเสรีการค้าสินค้าเกษตรในเอเปค
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้วิจัย	ศุภพัช ศุภชลาศัย ชัยวัฒน์ คนจริง สมจินต์ สันถรรักษ์ อาชนัน เกาะไพบูลย์
ผู้ว่าจ้าง	กรมเศรษฐกิจ กระทรวงการต่างประเทศ
เดือน/ปี	มีนาคม 2539
วัตถุประสงค์โดยย่อ	✦ ศึกษาผลกระทบจากการที่ประเทศไทยเปิดเสรีการค้าสินค้าเกษตรในเอเปค โดยศึกษาผลกระทบทั้งในด้านการผลิต การค้าและมาตรการคุ้มครองสินค้าเกษตรของประเทศสมาชิกในกลุ่มว่า มีมากน้อยเพียงใด ✦ ศึกษาคู่แข่งที่สำคัญและศักยภาพของการขยายตลาดสินค้าเกษตรในกลุ่มประเทศเอเปค
ข้อมูลที่ใช้	ใช้ข้อมูลทุติยภูมิปี 2536-2537
แบบจำลอง-เครื่องมือ	การศึกษาเชิงพรรณนาถึงมาตรการการกีดกันการค้าในประเทศสมาชิกเอเปคและในส่วนผลกระทบที่เกิดจากการเปิดตลาดเป็นการรวบรวมผลงานวิจัยของผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปิดตลาดสินค้าเกษตรของหน่วยงานต่างๆ แล้วหาผลสรุปจากผลการศึกษาดังกล่าว
สรุปโดยย่อ	จากการศึกษาผลกระทบจากการเปิดเสรีสินค้าเกษตรพบว่า การเปิดเสรีสินค้าเกษตรในกลุ่มเอเปค โดยรวมแล้วจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศไทย กลุ่มสินค้าที่มีแนวโน้มจะส่งออกได้มากขึ้นได้แก่ ข้าว แป้ง มันสำปะหลังและไก่เนื้อ กลุ่มสินค้าที่จะต้องมีการปรับตัวและมีปัญหาในการแข่งขันได้แก่ นมสดและผลิตภัณฑ์นม มันฝรั่ง มะพร้าวและผลิตภัณฑ์มะพร้าว กระเทียม น้ำมันปาล์ม น้ำมันมะพร้าว กลุ่มสินค้าที่จะได้รับผลกระทบสูง แต่หากมีการนำเข้าจะเอื้อประโยชน์กับการผลิตสินค้าชนิดอื่นๆ ได้แก่ สินค้าประเภทวัตถุดิบที่ใช้เป็นอาหาร อาทิ เช่น ข้าวโพดและถั่วเหลือง กลุ่มสินค้าที่ไม่น่าจะมีผลกระทบมากนักได้แก่ น้ำตาล ใบยาสูบ เมล็ดกาแฟ และพริกไทย โดยรวมแล้วประเทศไทยจะได้ประโยชน์จากการเปิดตลาดสินค้าเกษตรในกลุ่มประเทศเอเปคเพราะมีศักยภาพในการขยายการส่งออกสูง เนื่องจากในกลุ่มประเทศสมาชิกมีหลายประเทศที่ปัจจุบันยังปิดตลาดอยู่ และไทยควรมีสินค้าเกษตรรวมอยู่ใน Action Agenda เพื่อเปิดตลาด

นอกจากนี้ ควรเน้นการเปิดตลาดสินค้าเกษตรมากกว่าข้อผูกพันที่ให้ไว้กับ GATT และควรหยิบยกเรื่องมาตรฐานสุขอนามัยของผักผลไม้ อาหารแช่แข็งและอาหารสำเร็จรูปขึ้นมาเป็นประเด็นในการเจรจาเพื่อไม่ให้ประเทศสมาชิกบางประเทศใช้เป็นเครื่องมือในการกีดกันทางการค้า

ชื่อผลงาน	ปัญหาการค้าชายแดนไทย-ลาว
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้วิจัย	คณะทำงานร่วมธนาคารแห่งประเทศไทยและธนาคารแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
วัน/เดือน/ปี	กุมภาพันธ์ 2539 (วันเวลาตามการจัดพิมพ์ครั้งแรกโดย สกว.)
วัตถุประสงค์	1. ศึกษาสภาพเศรษฐกิจในบริเวณจุดการค้าที่สำคัญ และโครงข่ายความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจของไทยกับ สปป.ลาว และประเทศเพื่อนบ้าน 2. ศึกษาสภาพและปัญหาการค้าชายแดนในปัจจุบันทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับระบบการค้า ระบบภาษี การขนส่ง การเดินทางเข้า-ออกประเทศ และระบบการชำระเงิน 3. นำผลการศึกษาเสนอในที่ประชุมสัมมนาวิชาการเรื่องตราสารการค้าระหว่างประเทศ ตลอดจนแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเพื่อพิจารณาประเด็นปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาด้านการค้าระหว่างไทยกับ สปป.ลาว ที่ไม่ผ่านระบบธนาคาร 4. จัดทำสรุปและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาการค้าชายแดน โดยเน้นให้การพิจารณาร่วมกันว่ามีแนวทางใดที่จะเป็นการส่งเสริมให้มีการค้าที่ผ่านระบบมากขึ้น
ข้อมูลที่ใช้	รวบรวมข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสารรายงานเผยแพร่ของสำนักงานจังหวัดที่ว่าการอำเภอ ด้านศุลกากร พาณิชย์จังหวัด ด้านตรวจคนเข้าเมือง และเอกสารอื่นๆที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งส่งแบบสอบถามไปยังธนาคารพาณิชย์ ส่วนราชการ ผู้ประกอบการการค้ารายใหญ่ และผู้ประกอบการการค้ารายย่อยทั้งในชายแดนไทยและ สปป.ลาว รวมทั้งศึกษาสภาพและสถานการณ์ทั่วไปของการค้าตามชายแดนในจุดต่างๆ
ทฤษฎีและแนวคิดที่ใช้	ใช้การศึกษาเชิงพรรณนา
สรุป	ผลการสำรวจบริเวณจุดการค้านครพนม-คำม่วน นครพนม(ตั้งอยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย)และคำม่วน(เมืองทางภาคกลางของ สปป.ลาว) เป็นเมืองคู่แฝดที่มีศักยภาพในการพัฒนาไปพร้อมๆกัน เพื่อการขยายความร่วมมือด้านเศรษฐกิจการค้าระหว่างไทย ลาว และเวียดนาม โดยใช้เส้นทางถนนเชื่อมทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของลาว-เวียดนาม จำนวน 2 เส้นทางคือ นครพนม-ท่าแขก-คำเกิด (ตามทางหลวงหมายเลข 8 ของลาว)-วินห์ (เวียดนาม) และเส้นทางนครพนม-ท่าแขก (ตามทางหลวงหมายเลข 12 ของลาว)-ฮอนลา

(เวียดนาม) ปัจจุบันสินค้าส่งออกที่สำคัญของแขวงคำม่วนคือ ไม้แปรรูป ซึ่งส่วนใหญ่ส่งออกไปไทย และไม้ท่อนที่ส่งผ่านไทยไปยังประเทศญี่ปุ่น ส่วนสินค้าส่งออกของไทยไปแขวงคำม่วนคือสินค้าอุปโภคบริโภค รวมทั้งเครื่องจักรและอุปกรณ์การก่อสร้าง

ปัจจัยที่ทำให้เกิดการขยายตัวด้านการค้า การลงทุน และการบริการเพิ่มขึ้นใน สปป.ลาวในแขวงคำม่วนคือ โครงการผลิตไฟฟ้าพลังน้ำน้ำเหิน 1, น้ำเหิน 2, และน้ำเหิน 3 โครงการผลิตปูนซีเมนต์ โครงการกลั่นน้ำมัน โรงโม่หิน และโครงการผลิตตะกั่ว ส่วนในนครพนม ชาวการสร้างสะพานไปลาวแห่งที่สอง ทำให้เกิดการลงทุนด้านอุตสาหกรรม และการก่อสร้าง

ผลการสำรวจบริเวณจุดการค้าเชียงราย-บ่อแก้ว

เชียงรายและบ่อแก้วเป็นเมืองคู่แฝดระหว่างภาคเหนือของไทยกับภาคเหนือของลาว ซึ่งมีการขยายตัวด้านการค้า การบริการ และการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เนื่องจากมีเส้นทางถนนเชื่อมต่อระหว่างไทย-ลาว-พม่า-จีน และเวียดนาม สินค้าส่งออกของ สปป.ลาว มาไทย คือ พืชเกษตรและของป่า ส่วนสินค้าส่งออกของไทยไปยัง สปป.ลาว คือ สินค้าอุปโภคบริโภค รวมทั้งเครื่องจักรและอุปกรณ์การก่อสร้างและการทำเหมืองแร่ ปัจจัยที่ทำให้เกิดการขยายตัวด้านการค้า การลงทุน และการบริการเพิ่มขึ้นในแขวงบ่อแก้วคือ โครงการผลิตลิแกไนต์และโครงการลงทุนด้านกลไกกรรมและเลี้ยงสัตว์ ตลอดจนเป็นทางเชื่อมโยงการท่องเที่ยวระหว่างไทย-ลาวและจีน ส่วนในเชียงของ ภาคเอกชนก็ให้ความสนใจไปลงทุนมากขึ้น โดยเฉพาะในส่วนภาครัฐที่ใช้งบประมาณ 40 ล้านบาทสำหรับการก่อสร้างท่าเรือเชียงแสนและท่าเรือเชียงของ เพื่ออำนวยความสะดวกด้านการค้าและการท่องเที่ยวบริเวณดังกล่าว

ปัญหาและอุปสรรค

1. การค้าชายแดนไทย-ลาวในส่วนการค้ารายย่อยยังไม่เป็นระบบ มีปัญหาการค้านอกระบบที่มีการลักลอบค้าสินค้าโดยไม่ผ่านด่านศุลกากร ซึ่งนับเป็นปัญหาที่ละเอียดอ่อนที่ทั้งสองฝ่ายต้องพิจารณาแก้ไขปัญหาดังต่อไป สาเหตุที่ทำให้การค้านอกระบบมีอยู่มากเพราะ ภาษีขาเข้าของทั้งสองประเทศอยู่ในอัตราสูง/ ผู้ประกอบการต้องเสียค่าขนส่ง ค่าธรรมเนียม ค่าล่วงเวลา ให้เจ้าหน้าที่ ทำให้ต้นทุนของสินค้าสูงเกินไป/ ภูมิประเทศตามแนวลุ่มน้ำโขงเอื้อต่อการค้านอกระบบ ประกอบกับเจ้าหน้าที่ดูแลไม่ทั่วถึง

2. การชำระเงินค่าสินค้าผ่านระบบธนาคารยังมีน้อย และการใช้ L/C ยังไม่เป็นที่นิยม เนื่องจากธนาคารพาณิชย์ทั้งสองฝ่ายยังไม่มีความร่วมมือด้านบุคลากร

3. ระเบียบพิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับการเดินทางเข้า-ออกประเทศ ค่าธรรมเนียม และค่าใช้จ่ายในการเดินทางเข้า-ออกของประเทศทั้งสอง ยังเป็นอุปสรรคของนักท่องเที่ยว นักธุรกิจ แรงงาน และประชาชนทั่วไป

4. ปัญหาอื่นๆ เช่น การขาดการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการค้า การลงทุน โดยเฉพาะในประเทศ สปป.ลาว/ การขาดแคลนเงินทุนหมุนเวียนของผู้ประกอบการ/ ความไม่พร้อมของสาธารณูปโภคพื้นฐานใน สปป.ลาว รวมทั้งการผูกขาดธุรกิจแพขนานยนต์

ข้อเสนอแนะ

1. รัฐบาลทั้งสองฝ่ายควรพิจารณาทบทวนอัตราภาษีศุลกากรสินค้าบางประเภทให้เหมาะสม

2. หน่วยงานภาครัฐทั้งสองประเทศควรเผยแพร่กฎหมายด้านการค้าระหว่างประเทศ เพื่อให้ผู้ประกอบการติดตามกฎระเบียบต่างๆ ที่อาจเปลี่ยนแปลงได้ และเพื่อสร้างความมั่นใจในการลงทุนให้มากยิ่งขึ้น

3. ทั้งสองประเทศควรมีสำนักงานตัวแทนการค้าไทย-ลาว เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานและให้ความช่วยเหลือผู้ประกอบการค้า

4. ควรขยายการให้บริการที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศของธนาคารพาณิชย์ของทั้งสองประเทศ

5. เพื่อความคล่องตัวในการเดินทางเข้า-ออกประเทศทั้งสอง ควรให้มีการเสียค่าใช้จ่ายต่ำที่สุดเท่าที่ทางกร 2 ฝ่ายจะรับได้ และหากเป็นไปได้ควรยกเลิกเรื่องการขอวีซ่าเข้าประเทศระหว่างกัน

6. ทางลาวควรเปิดให้เอกชนและนักลงทุนจากไทยเข้าไปทำธุรกิจแพขนานยนต์ เพื่อรับส่งสินค้าที่จุดนครพนม-คำม่วน และ เชียงของ-ห้วยทราย ซึ่งปัจจุบันมีเพียงจุดละ 1 แพ เพื่อให้เกิดการแข่งขันด้านราคาและบริการ ซึ่งจะช่วยลดต้นทุนการค้าระหว่างประเทศได้

7. ทั้งสองประเทศควรมีการปรับปรุงเส้นทางการคมนาคม โดยเฉพาะการคมนาคมทางบก

ชื่อผลงาน	ผลกระทบการเปิดเสรีทางการค้าและการลงทุนของ APEC ต่อสินค้าอุตสาหกรรมของไทย
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้วิจัย	พรายพล คุ้มทรัพย์ (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์) ชยันต์ ตันติธิดาการ
ผู้ว่าจ้าง	กรมเศรษฐกิจ กระทรวงพาณิชย์
เดือน/ปี	เมษายน 2539
วัตถุประสงค์โดยย่อ	✦ ศึกษาถึงศักยภาพการแข่งขันของสินค้าอุตสาหกรรมไทยในกลุ่มประเทศสมาชิกเอเปค ✦ เสนอแนะแนวทางการเปิดเสรีทางการค้าของไทยในข้อตกลงของเอเปค
ข้อมูลที่ใช้	ใช้ข้อมูลทฤษฎีสถิติการค้าสินค้าอุตสาหกรรมของสมาชิกเอเปค 18 ประเทศ ได้แก่ ออสเตรเลีย บรูไน แคนาดา ชิลี จีน ฮองกง อินเดีย อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น เกาหลี มาเลเซีย เม็กซิโก นิวซีแลนด์ ปาปัวนิวกินี ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ จีนไทเป ไทยและสหรัฐอเมริกา ข้อมูลในช่วงปี 1981, 1986 และ 1991 การศึกษาแบ่งสมาชิกกลุ่ม APEC ออกเป็น 1) กลุ่มประเทศกำลังพัฒนาเอเชีย ได้แก่ สมาชิก ASEAN (ยกเว้นสิงคโปร์) และสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งเป็นกลุ่มประเทศที่ส่งสินค้าออกที่ใช้แรงงานในสัดส่วนที่เข้มข้นสูง 2) กลุ่มประเทศ NICS ได้แก่ เกาหลีและฮองกงนั้นมีศักยภาพในการส่งออกสินค้าประเภทที่ใช้แรงงานในสัดส่วนที่เข้มข้นสูงคล้ายๆ กัน 3) กลุ่มประเทศพัฒนาแล้วและมีทรัพยากรธรรมชาติมาก ได้แก่ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์และแคนาดา สินค้าที่ส่งออกส่วนใหญ่เป็นสิ่งที่มาจากทรัพยากรธรรมชาติเป็นหลัก 4) กลุ่มประเทศพัฒนาแล้วและมีเทคโนโลยีสูง ได้แก่ ญี่ปุ่นและสหรัฐฯ
แบบจำลอง-เครื่องมือ	ใช้การคำนวณศักยภาพการแข่งขันของแต่ละประเทศโดยใช้ค่าดัชนี Revealed Comparative Advantage (RCA) วัดสัดส่วนการส่งออกสินค้าแต่ละชนิดของประเทศหนึ่งๆ เปรียบเทียบกับสัดส่วนการส่งออกสินค้าชนิดนั้นของเอเปค ยิ่งดัชนี RCA มีค่าสูงกว่า 1 มากเท่าใด แสดงว่า มีศักยภาพในการแข่งขันสูงมากเท่านั้น
สรุปโดยย่อ	จากการศึกษาพบว่า ศักยภาพการแข่งขันในสินค้าอุตสาหกรรมของไทยเปลี่ยนจากสินค้าที่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติเป็นฐาน (Resource-based) มาเป็นสินค้าที่ใช้แรงงานที่มีทักษะเป็นฐาน (Labour Skill-based) สินค้าอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพสูงสามารถแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม

ตามลักษณะของศักยภาพการแข่งขันที่เปลี่ยนไปคือ 1) สินค้าที่มีศักยภาพสูง แต่กำลังลดลงได้แก่ เครื่องหนัง รองเท้า เสื้อผ้า เฟอร์นิเจอร์และผลิตภัณฑ์ไม้ 2) สินค้าที่มีศักยภาพสูงได้แก่ อุปกรณ์เครื่องใช้สำนักงาน คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์สื่อสารโทรคมนาคม 3) สินค้าที่ศักยภาพสูง แต่แนวโน้มไม่แน่ชัดได้แก่ อัญมณี ของเล่น อุปกรณ์ไฟฟ้า สำหรับศักยภาพการแข่งขันในสินค้าอุตสาหกรรมในแต่ละกลุ่มประเทศของเอเปคแยกได้ดังนี้

1) กลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนาในเอเชียได้แก่ จีนและสมาชิก ASEAN (ยกเว้นสิงคโปร์) มีศักยภาพสูงในสินค้าที่ใช้แรงงานเข้มข้นและสินค้าที่ใช้เทคโนโลยีชั้นกลาง 2) กลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่ของเอเชียได้แก่ เกาหลี ฮองกง สิงคโปร์ ไต้หวัน กลุ่มนี้ มีศักยภาพในสินค้าที่ใช้เทคโนโลยีชั้นกลาง จนถึงขั้นสูง รวมทั้งสินค้าที่ใช้แรงงานที่มีทักษะสูง 3) ประเทศพัฒนาแล้วและมีทรัพยากรธรรมชาติมากได้แก่ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์และแคนาดา กลุ่มนี้มีศักยภาพสูงในสินค้าอุตสาหกรรมที่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติเป็นฐาน 4) ประเทศพัฒนาแล้วและมีเทคโนโลยีสูงได้แก่ สหรัฐฯและญี่ปุ่น

สำหรับข้อเสนอแนะเชิงนโยบายนั้น ได้แบ่งสินค้าออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้ 1) กลุ่ม A เป็นกลุ่มสินค้าที่มีศักยภาพสูง จึงสมควรเปิดเสรีโดยเร็ว เนื่องจากจะมีผลกระทบต่อผู้ผลิตน้อย ได้แก่ เครื่องหนัง ผลิตภัณฑ์ยาง เฟอร์นิเจอร์ไม้ สิ่งทอ อัญมณีและเครื่องประดับ เซรามิก เครื่องใช้ไฟฟ้า แผงวงจร อุปกรณ์เดินทาง รองเท้า ของเล่นเด็ก 2) กลุ่ม B เป็นกลุ่มสินค้าที่มีศักยภาพปานกลาง จึงควรเปิดเสรีแบบค่อยเป็นค่อยไป เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อผู้ผลิตมากเกินไป ได้แก่ กระดาษและเยื่อกระดาษ สิ่งทอ เสื้อผ้า ผลิตภัณฑ์โลหะ ตะกั่ว สังกะสี ดีบุก ชิ้นส่วนรถยนต์ มอเตอร์ไซด์ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ อุปกรณ์สำนักงาน คอมพิวเตอร์ โทรคมนาคมและเครื่องเสียง 3) กลุ่ม C เป็นกลุ่มสินค้าที่มีศักยภาพต่ำ แต่ศักยภาพมีโอกาสที่จะพัฒนาขึ้นได้ จึงต้องการความคุ้มครองชั่วคราว ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์และยา วัตถุดิบพลาสติกบางประเภท เหล็ก โลหะอื่นๆ เครื่องจักรเกษตรและแทรกเตอร์ อุปกรณ์สำนักงาน เป็นต้น 4) กลุ่ม D เป็นกลุ่มสินค้าที่มีศักยภาพต่ำ ซึ่งโอกาสที่ไทยจะพัฒนาศักยภาพมีน้อยมาก จึงไม่ควรให้การคุ้มครองต่อไป ควรเปิดเสรีสินค้าเหล่านี้เช่นกันได้แก่ สารเคมีต่างๆ เครื่องสำอางค์ ปุ๋ย วัตถุระเบิด วัตถุดิบพลาสติก เป็นต้น

ชื่อผลงาน	ผลกระทบของการกระตุ้นเศรษฐกิจโดยมาตรการทางภาษีและการเพิ่ม การใช้จ่ายภาครัฐ
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้วิจัย	ฝ่ายการวิจัยนโยบายเศรษฐกิจร่วม สถาบันเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
เดือน/ปี	18 มีนาคม พ.ศ.2542
วัตถุประสงค์	เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบเปรียบเทียบของการกระตุ้นเศรษฐกิจ โดยมาตรการ ทางการคลังด้วยวิธีต่างๆ เพื่อประกอบการพิจารณาผลดีผลเสียของ มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ
ข้อมูลที่ใช้	อาศัยข้อมูลทางด้านการผลิตและการใช้จ่ายที่ทางการเป็นผู้จัดเก็บข้อมูล เป็นหลัก
สรุป	จากการศึกษาพบว่า ภาวะทางด้านการผลิตค่อนข้างจะทรงตัว ในขณะที่ ภาวะทางด้านการใช้จ่ายมีลักษณะผสม โดยมีบางตัวแปรที่มีแนวโน้มดี ขึ้น เช่น การจำหน่ายรถยนต์ เบียร์ เป็นต้น แต่การใช้จ่ายส่วนใหญ่ยังคง ทรงตัวหรือมีแนวโน้มลดลง เห็นได้จาก ยอดขายของห้างสรรพสินค้า การ ลงทุนภาคเอกชน การใช้จ่ายภาครัฐ และการส่งออกต่างลดลง จึงอาจกล่าวได้ว่า ภาวะเศรษฐกิจไทยยังไม่ฟื้นตัว <u>ผลกระทบของการกระตุ้นเศรษฐกิจโดยมาตรการทางการคลัง</u> การวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างการกระตุ้นเศรษฐกิจด้วยมาตรการทาง การคลัง คือมาตรการลดภาษีและมาตรการเพิ่มการใช้จ่ายภาครัฐ ทำให้เกิด 1. ผลต่อรายได้ของรัฐบาล หากมีการปรับลดภาษีมูลค่าเพิ่มจากร้อยละ 10 เหลือร้อยละ 7 ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน พ.ศ.2542 คาดว่ารายได้ของรัฐบาล ในปีงบประมาณ 2542 จะลดลงเหลือ 694,284 ล้านบาท คือลดลง จากในกรณีฐาน 25,744 ล้านบาท 2. ผลต่อเศรษฐกิจโดยรวม การลดภาษีประเภทต่างๆจะทำให้การขยาย ตัวทางเศรษฐกิจโดยรวมเป็นบวกประมาณร้อยละ 0.2 ในปีพ.ศ. 2542 คือ จากเดิมที่ติดลบร้อยละ 0.4 ในกรณีฐาน ส่วนการเพิ่มการใช้จ่ายภาครัฐ กรณีนี้จะส่งผลต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูงกว่าในกรณีลดภาษี ราย ได้ประชาชาติที่แท้จริงขยายตัวร้อยละ 0.3 ในปี 2542 เหตุที่มีการขยาย ตัวทางเศรษฐกิจสูงเพราะการใช้จ่ายของรัฐบาลมีผลโดยตรงต่ออุปสงค์ รวมของสินค้าต่างๆ ส่วนมาตรการลดภาษีเป็นการสร้างอุปสงค์ทางอ้อม ผ่านราคาสินค้าที่ลดลงหรือรายได้ของครัวเรือนที่เพิ่มขึ้น ซึ่งมาตรการทาง อ้อมนั้นย่อมมีส่วนร่วไปสู่การออมด้วย

3. ผลต่อรายได้ประชาชาติ การเพิ่มการใช้จ่ายภาครัฐเป็นการสร้างอุปสงค์รวมโดยตรง จึงมีผลในการกระตุ้นการผลิตมากที่สุด การลดภาษีสรรพสามิตน้ำมันมีส่วนช่วยให้ต้นทุนในการผลิตลดลง และมีผลต่อการกระตุ้นเศรษฐกิจรองลงมา ส่วนการลดภาษีมูลค่าเพิ่มจะทำให้การบริโภคถูกลง และการลดภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาทำให้รายได้ที่แท้จริงหลังหักภาษีของประชาชนเพิ่มขึ้น ซึ่งส่งผลต่อการกระตุ้นเศรษฐกิจน้อยที่สุด แต่ส่งผลไปสู่การออมที่เพิ่มขึ้น

4. ผลต่อรายได้ที่แท้จริงของครัวเรือน ที่ปรากฏชัดเจนคือการลดภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจะทำให้รายได้ที่แท้จริงของครัวเรือนหลังหักภาษีเพิ่มมากขึ้น มากที่สุด 109,425 ล้านบาท ส่วนการลดภาษีมูลค่าเพิ่มจะทำให้รายได้ที่แท้จริงของครัวเรือนเพิ่มขึ้นรองลงมา ทั้งนี้เพราะการลดภาษีมูลค่าเพิ่มจะทำให้สินค้ามีราคาถูกลง ส่วนการลดภาษีสรรพสามิตน้ำมันจะส่งผลโดยตรงคือ น้ำมันที่ครัวเรือนบริโภคจะมีราคาลดลง ส่วนผลทางอ้อมทำให้ต้นทุนการผลิตสินค้าอื่นๆ ลดลงบ้าง ในส่วนการเพิ่มค่าใช้จ่ายของรัฐบาลนั้นมีผลต่อรายได้ที่แท้จริงของครัวเรือนน้อยที่สุด

5. ผลต่อการกระจายรายได้ การลดภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาทำให้การกระจายรายได้แย่ลงมาก ทั้งนี้เพราะภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีฐานภาษีแคบมีน้อยกว่าร้อยละ 20 ของกำลังแรงงานทั้งประเทศที่อยู่ในข่ายต้องเสียภาษีเงินได้ สำหรับการลดภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีสรรพสามิตน้ำมันจะมีผลต่อการกระจายรายได้คล้ายกัน คือ ทำให้การกระจายรายได้ดีขึ้นเล็กน้อย และโดยปกติ ผู้มีรายได้น้อยจะแบกรับภาระภาษีทางอ้อมเหล่านี้มากกว่าผู้มีรายได้มาก ดังนั้นเมื่อลดภาษีทางอ้อม การกระจายรายได้ก็จะมีแนวโน้มดีขึ้น ส่วนการเพิ่มการใช้จ่ายของรัฐบาลนั้นมีผลทำให้การกระจายรายได้แย่ลง ทั้งนี้เนื่องจากรัฐจัดสรรการใช้จ่ายเพื่อช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยได้ไม่มากนัก เพราะมีการจัดสรรการใช้จ่ายประเด็นอื่นๆ อยู่ ผลการศึกษาเสริมว่ารัฐควรช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมที่ถูกกระทบอย่างรุนแรงจากวิกฤติเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น เนื่องจากคนเหล่านี้เป็นกลุ่มแรกๆ ที่ถูกปลดออกจากรางาน และที่น่าห่วงคือคนกลุ่มนี้มักจะเป็นกลุ่มสุดท้ายที่จะมีโอกาสได้งานที่ดีกลับคืนมาเมื่อเศรษฐกิจฟื้นตัว ซึ่งปัจจุบันมาตรการที่เน้นการเข้าถึงกลุ่มผู้ด้อยโอกาสโดยตรงยังมีน้อย และที่มีก็ขาดประสิทธิภาพในการปฏิบัติ

ชื่อผลงาน	ผลกระทบของการเจรจาต่อรองรายต่อการประเมินราคาทางศุลกากร : การประเมินราคาทางศุลกากร การตรวจสอบสินค้าก่อนส่งออก และอุปสรรคทางด้านเทคนิค : อุปสรรคแฝงทางการค้า
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้ว่าจ้าง	สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
ผู้วิจัย	อิศรา ศานติศาสน์ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
เดือน/ปี	กรกฎาคม 2539
วัตถุประสงค์	เพื่อตอบคำถามเกี่ยวกับการประเมินราคาทางศุลกากร การตรวจสอบสินค้าก่อนส่งออก และอุปสรรคทางด้านเทคนิคว่าเป็นอุปสรรคต่อการค้าเสรีหรือไม่ และข้อตกลงในการเจรจาการค้าหลายฝ่ายรอบอุรุกวัยจะช่วยลดอุปสรรคเหล่านี้ได้อย่างไร และอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามข้อตกลงดังกล่าวเป็นอย่างไร รวมถึงเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการปรับตัว
ข้อมูลที่ใช้	เนื่องจากมีความจำกัดทางข้อมูลที่ใช้ศึกษา ดังนั้นการศึกษาจึงต้องอาศัยข้อมูลเท่าที่ได้รับการอนุเคราะห์จากกรมศุลกากร โดยจัดหมวดหมู่ตามตารางบัญชีการผลิตและผลผลิตของประเทศไทย (Input-Output Table) และเพื่อเปรียบเทียบผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์และได้รับแบบสอบถามที่ตอบกลับมาจำนวน 31 ชุด ประกอบกับสัมภาษณ์ผู้ประกอบการนำเข้าและส่งออกสินค้าจำนวนหนึ่ง และได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกอีก 3 ราย ส่วนการศึกษาเกี่ยวกับอุปสรรคทางด้านเทคนิคนั้นเลือกกรณีศึกษาของเด็กเล่นและปลั๊กไฟฟ้า โดยการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการในแต่ละกรณี กรณีละ 3 ราย อย่างไรก็ตามค่าประมาณต่างๆที่แสดงไว้ในงานวิจัยนี้ก็ไม่อาจกล่าวได้ว่ามีคุณสมบัติที่จำเป็นอย่างครบถ้วนสำหรับการวิเคราะห์ทางสถิติ การนำเสนอข้อมูลต่างๆในที่นี้จึงมีวัตถุประสงค์เพียงเพื่อชี้ให้เห็นแนวโน้มหรือความเป็นไปได้เท่านั้น
วิธีการศึกษา	ใช้การศึกษาวิจัยเชิงพรรณนา โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณวิเคราะห์ในการสถิติให้เห็นทิศทางและระดับความรุนแรงของผลกระทบต่างๆ โดยเฉพาะผลกระทบของการประเมินราคาทางศุลกากรต่อระดับราคาสินค้าเมื่อราคาประเมินแตกต่างไปจากราคาซื้อขาย ผลกระทบต่อระดับการคุ้มกันอุตสาหกรรมภายในประเทศ ต่อรายได้ของรัฐ และต่อมูลค่าการนำเข้า และมีผลการจำลองอย่างง่ายโดยใช้ตัวแปรเชิงสุ่มเพื่อเปรียบเทียบราคาประเมินของสินค้านำเข้าบางรายการกับราคาซื้อขาย

สรุป

การประเมินราคาทางศุลกากร (Customs Valuation)

ก. การประเมินราคาทางศุลกากรของไทยและผลต่ออัตราการคุ้มครองแท้จริง กล่าวโดยสรุป มาตรการประเมินราคาโดยใช้ราคาสูงสุดที่ประเทศไทยถือปฏิบัตินั้นน่าจะมีผลกระทบหลายประการ ดังนี้

1. ราคาประเมินจะทำให้มูลค่าการนำเข้าและรายได้จากภาษีมากขึ้นหรือลดลงขึ้นอยู่กับผลทางภาษีว่าจะมีมากหรือน้อยกว่าผลทางอุปสงค์
2. ระดับการคุ้มกันอุตสาหกรรมภายในประเทศถูกขยายขึ้นเนื่องจากราคาประเมินมีแนวโน้มมากกว่าราคาซื้อขายเสมอ
3. ผลจากการจำลองชี้ให้เห็นว่าอัตราส่วนระหว่างราคาประเมินกับราคาซื้อขายสินค้าสำเร็จรูปอาจสูงกว่าอัตราส่วนระหว่างราคาประเมินกับราคาซื้อขายสินค้าประเภทเคมีภัณฑ์และวัตถุดิบถึงประมาณ 4-12% ในขณะที่ข้อมูลจากกรมศุลกากรชี้ให้เห็นความแตกต่างดังกล่าวเพียง 3% ดังนั้นการประเมินราคาในลักษณะนี้จึงมีส่วนส่งเสริมการนำเข้าเคมีภัณฑ์และวัตถุดิบมากกว่าการนำเข้าสินค้าสำเร็จรูปโดยตรง
4. ผลทางด้านข้อมูลการค้าระหว่างประเทศ
5. ปัญหาการเลือกปฏิบัติ
6. ความขัดแย้งระหว่างผู้นำเข้ากับกรมศุลกากรเกี่ยวกับราคาประเมิน จนต้องมีการประเมินราคา อาจก่อให้เกิดความสูญเสียทั้งในแง่การรอคอยผลการอุทธรณ์และค่าใช้จ่ายด้านบริหารอื่นๆ
7. จากปัญหาความยุ่งยากที่เกิดจากการวางพิกัดการประเมินราคาสินค้าและปัญหารายจ่ายนอกระบบ ส่งผลให้ผู้นำเข้าอาจกำหนดราคาภายในประเทศสูง ทำให้ความสามารถในการแข่งขันของสินค้านำเข้าลดลง และผู้ซื้อในประเทศต้องแบกรับภาระราคาสินค้าที่สูงขึ้น
8. การยอมให้เจ้าหน้าที่ปรับเปลี่ยนราคาประเมินใหม่ให้ต่ำกว่าราคาประเมินเก่าได้นั้น ผลดีคือเป็นการกระจายอำนาจ แต่ผลเสียคืออาจมีการทุจริต เพื่อช่วยผู้นำเข้าให้มีภาระภาษีน้อยลง ทำให้รัฐขาดรายได้
9. ความเข้าใจที่ไม่ตรงกันระหว่างผู้นำเข้ากับกรมศุลกากรเกี่ยวกับหน่วยของสินค้าจะส่งผลถึงราคาประเมินซึ่งยังคงแตกต่างไปจากราคาที่แท้จริง

ข. GATT กับ การประเมินราคาทางศุลกากร

ระบบราคาของแกตต์จะช่วยให้ขั้นตอนการนำเข้าไม่ติดขัดเพราะปัญหาความขัดแย้งในราคาประเมิน เนื่องจากผู้นำเข้ามีสิทธิขอทราบราคา

ประเมินและวิธีที่ใช้ในการประเมินราคาได้ ตลอดจนสามารถอุทธรณ์ราคาประเมินได้โดยไม่เสียค่าปรับ นอกจากนี้ แกดต์ยังได้กำหนดให้ผู้นำเข้าสามารถนำสินค้าออกไปจากศุลกากรได้ โดยให้วางเงินค้ำประกันในมูลค่าที่เพียงพอแก่ภาระภาษีที่อาจต้องจ่าย

ค. ปัญหาของระบบราคาแกดต์ ต่อการประเมินราคาศุลกากรของไทย

ระบบราคาแกดต์มีความแตกต่างจากระบบการประเมินราคาของไทยในปัจจุบันอย่างเด่นชัด ดังนั้นระบบราคาแกดต์อาจส่งผลข้างเคียงได้แก่

1. ปัญหาการแจ้งราคาต่ำกว่าความเป็นจริง เพื่อเลี่ยงภาระภาษีศุลกากรและภาษีเงิน
2. ปัญหาราคา c.i.f. และ f.o.b. อาจทำให้ประเทศสมาชิกใช้ความแตกต่างระหว่างราคาทั้งสองเป็นเครื่องมือในการเลือกปฏิบัติได้
3. ปัญหา Transfer Pricing ในกรณีที่คู่ค้ามิได้ซื้อขายสินค้ากันแต่เพียงสิ่งเดียว ทำให้สามารถถ่ายเทราคาสินค้าที่มีอัตราภาษีสูงไปสู่สินค้าที่มีอัตราภาษีต่ำ เพื่อเลี่ยงภาษีได้ หรือการเลี่ยงภาษีโดยการ Re-export สินค้าในราคาที่ต่ำกว่าความเป็นจริง
4. ปัญหาผู้ผูกขาด
5. ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อกับผู้ขาย
6. ปัญหาการเกิดช่องโหว่ในขั้นตอนการหาราคาซื้อขายสินค้าชนิดเดียวกันหรือเหมือนกัน
7. จากปัญหาในข้อ 6 ทำให้เกิดปัญหาผู้นำเข้ารายใหญ่มีอิทธิพลต่อราคาประเมิน โดยการใช้ช่องโหว่ดังกล่าวสร้างราคานำเข้าต่ำเพื่อเลี่ยงภาษี ทางแก้ไขคือการใช้ค่าเฉลี่ยของราคาภายในประเทศของสินค้านำเข้าหรือสินค้าชนิดเดียวกันหรือเหมือนกัน
8. ลำดับก่อนหลังในการเลือกใช้ราคาหักลดหรือราคาคำนวณในการประเมินราคาสินค้า เป็นจุดที่ทำให้ผู้นำเข้าที่ไม่สุจริตหลีกเลี่ยงภาษีได้
9. ขั้นตอนการประเมินราคาของแกดต์นั้นต่าง ๆ มิได้ห้ามใช้ราคาภายในประเทศที่สามมาเป็นข้อมูลในการประเมินราคา ซึ่งไม่มีหลักประกันใดๆว่าราคาภายในประเทศดังกล่าวจะสามารถสะท้อนมูลค่าที่แท้จริงทางเศรษฐกิจได้ดีกว่าราคาภายในประเทศผู้ซื้อและราคาภายในประเทศผู้ขาย
10. ปัญหาการผูกขาด
11. ความเป็นไปได้ในการใช้ราคาซื้อขายเป็นราคาประเมิน

การตรวจสอบสินค้าก่อนส่งออก (Pre-shipment Inspection, PSI)

การตรวจสอบสินค้าก่อนส่งออกโดยทั่วไปหมายถึง การตรวจสอบทางด้านคุณภาพ ปริมาณ และราคาสินค้า ซึ่งหมายรวมถึง อัตราการแลกเปลี่ยนเงินตราและประเด็นต่างๆที่เกี่ยวกับมูลค่าของสินค้า ตลอดจนการจัดประเภทสินค้าที่จะส่งออกด้วย PSI เป็นความต้องการของประเทศกำลังพัฒนา ในขณะที่ฝ่ายประเทศอุตสาหกรรมต่างๆไม่เห็นด้วยกับ PSI GATT จึงกำหนดข้อตกลงและแนวทางปฏิบัติเพื่อที่จะแก้ปัญหาระหว่างประเทศผู้ส่งออกกับหน่วยงานที่มีหน้าที่ตรวจสอบสินค้า หลักการใหญ่ๆของ GATT มีดังนี้

1. PSI ครอบคลุมถึงการกระทำใดๆก็ตาม เพื่อตรวจสอบคุณภาพสินค้า ปริมาณและราคา รวมถึงอัตราการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ข้อตกลงทางการเงิน และ/หรือ การจัดประเภทสินค้าเพื่อส่งออกไปยังประเทศสมาชิก
2. ขั้นตอนการตรวจสอบสินค้าต้องโปร่งใส
3. การตรวจสอบสินค้าต้องทำในประเทศผู้ส่งออก แต่ถ้าผู้ซื้อและผู้ขายยินยอมร่วมกันก็สามารถกระทำได้ในประเทศผู้ผลิต
4. การตรวจสอบคุณภาพและราคาต้องสอดคล้องกับข้อตกลงในสัญญา ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย กรณีที่ไม่ได้ระบุไว้ในสัญญา ให้สอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศ
5. ผู้ตรวจสอบต้องให้สิทธิอันชอบธรรมแก่ผู้ส่งออกที่จะได้รับข้อมูลที่จำเป็นต่อการปฏิบัติตามเงื่อนไขในการตรวจสอบสินค้า สิทธิอื่นๆที่ผู้ส่งออกพึงมี และสิทธิในการอุทธรณ์ผลการตรวจสอบ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ยืดเวลาที่จะปฏิบัติตามข้อตกลงเกี่ยวกับการประเมินราคาศุลกากร
2. วางมาตรการเพื่อป้องกันปัญหาการแจ้งราคาต่ำกว่าความเป็นจริง
3. พิจารณาเปลี่ยนกฎเกณฑ์การประเมินราคาจากราคา c.i.f เป็น f.o.b
4. ควรมีการเตรียมการแก้ไขการลดลงของรายได้ของรัฐจากภาษีไว้แต่เนิ่นๆ
5. ควรมีการกระจายอำนาจในการตัดสินใจ
6. สนับสนุนการศึกษาในรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการประเมินราคาของ GATT
7. อุปสรรคทางด้านเทคนิค มาตรฐานทางเทคนิคไม่น่าจะเป็นอุปสรรคทางการค้าของไทย ในทางตรงข้ามอุปสรรคดังกล่าวก็สามารถแปรเป็นความได้เปรียบได้ ถ้าหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องจะกำหนดมาตรการส่งเสริม สนับสนุน และดูแลให้สินค้าที่ผลิตในประเทศไทยมีคุณภาพตามที่ได้กำหนดไว้

ชื่อผลงาน	ผลกระทบของการเจรจาอนุกรรณียต่อตลาดการประกันภัยและประกันชีวิต
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้ว่าจ้าง	สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
ผู้วิจัย	ณัฐชัย บุญยะประสงค์ ปกรณ์ วิทยานนท์
วัน/เดือน/ปี	กรกฎาคม 2538
วัตถุประสงค์	ศึกษาข้อผูกพันที่ทางรัฐบาลไทยได้เจรจาไว้กับ GATS ว่าจะกระทบต่อธุรกิจประกันภัยไทยทั้งในแง่ดีและแง่เสียทางใดบ้าง ทั้งเสนอแนะแนวทางที่รัฐควรพิจารณา เพื่อเตรียมความพร้อมให้ตลาดประกันภัยไทย
วิธีการศึกษา	ใช้ข้อมูลผูกพันจาก GATS และกฎเกณฑ์ข้อบังคับของไทย และใช้การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ โดยใช้ข้อมูลรายบริษัทซึ่งได้จากกรมการประกันภัย และการสัมภาษณ์และสัมมนาระหว่างผู้บริหารบริษัทประกันภัยและผู้ที่เกี่ยวข้อง
สรุป	ในอดีตที่ผ่านมา ธุรกิจประกันภัยของไทยมิได้ขยายตัวทัดเทียมกับประเทศอื่นๆ เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนเบี้ยประกันต่อรายได้ประชาชาติ และเบี้ยประกันต่อประชากร พบว่าของไทยต่ำกว่าของประเทศอุตสาหกรรมและบางประเทศในกลุ่มอาเซียนด้วยกัน ดังนั้น เมื่อเศรษฐกิจของไทยในปัจจุบันมีศักยภาพที่จะขยายตัวได้เร็วกว่าเศรษฐกิจโลก ภาคธุรกิจประกันภัยก็น่าจะขยายตัวอย่างรวดเร็วตามไปด้วย ดังนั้น รัฐจึงได้ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานของธุรกิจประกันภัยหลายประการ ทั้งยังได้ทบทวนพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ.2510 และพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ.2510 เป็นพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ.2535 และพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 ซึ่งให้ความยืดหยุ่นและเสรีภาพแก่ธุรกิจประกันภัยมากกว่าที่เคยมีมาในอดีต อย่างไรก็ตาม กฎหมายของไทยยังมีข้อจำกัดที่สำคัญบางประการ ซึ่งเป็นประเด็นที่ชาวต่างชาติเรียกร้องต่อไปในอนาคต เช่น ข้อบังคับให้บริษัทประกันมีผู้ถือหุ้นสัญชาติไทยไม่ต่ำกว่า 75% ข้อจำกัดเรื่องการจัดตั้งหรือเพิ่มสาขาของบริษัทประกันจากต่างประเทศ และการประกอบธุรกิจตัวแทนและนายหน้าโดยชาวต่างชาติ มาตรการล่าสุดที่ไทยได้ดำเนินการไป (ตามมติ ครม. เมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2538) ครม. อนุญาตให้มีการจัดตั้งบริษัทประกันภัยแห่งใหม่ที่มีบุคคลสัญชาติไทยถือหุ้นอยู่ไม่น้อยกว่าสามในสี่ และมีเงินจดทะเบียนเพียงพอ โดยที่บริษัทประกันภัยแห่งใหม่ต้องไม่มีความสัมพันธ์กับบริษัทประกันภัยที่มีอยู่เดิม ดังนั้น รัฐจึงควรวางนโยบายเพื่อเตรียมพร้อมรับสถานการณ์หลายรูปแบบที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต โดยพิจารณาถึงจุดประสงค์หลักเบื้องต้น 3 ประการ คือ

1. สนับสนุนให้มีการแข่งขันมากขึ้น เพื่อประโยชน์แก่ฝ่ายผู้ให้บริการ ฝ่ายผู้ขาย บริการ และฝ่ายเศรษฐกิจส่วนรวม
2. รักษาเสถียรภาพของบริษัทประกันภัย รวมถึงประโยชน์ของสาธารณชน
3. ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานของธุรกิจประกันภัย ซึ่งรวมถึงเทคโนโลยี บุคลากร กฎเกณฑ์และแรงจูงใจ

ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา รัฐสามารถดำเนินการในข้อ 1 และ 3 ได้บ้างแล้ว แต่ปัญหาที่ยังค้างอยู่ คือ ความมั่นคงของบริษัทประกันภัย ซึ่งรัฐควรดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ในขั้นแรก ควรพยายามชักจูงให้บริษัทประกันภัยที่มีปัญหาให้หาผู้มาร่วมทุนในรูป merger หรือ takeover เพื่อเพิ่มเงินกองทุนให้แก่บริษัท เพื่อนำไปปรับปรุงโครงสร้างการบริหารให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
2. หากทำตามข้อ 1 ไม่ได้ ก็ควรชักจูงให้บริษัทประกันภัยที่มีปัญหามารวมตัวกันเอง เพื่อขยายขนาดกองทุน ขยาย pool size ขยายเครือข่ายหรือสาขา
3. ถ้าบริษัทใดไม่สามารถทำได้ตามข้อ 1 และ 2 และรัฐต้องการเลี่ยงการล้มละลาย (เนื่องจากการล้มละลายอาจส่งผลกระทบต่อเนื่องแบบลูกโซ่แก่ระบบการเงินได้) รัฐต้องบังคับให้เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของบริษัทประกันภัยแห่งชาติ ซึ่งทางเลือกสุดท้ายนี้จะเปิดโอกาสให้รัฐแก้ปัญหาโครงสร้างของบริษัทประกันภัยที่มีปัญหา โดยไม่ก่อผลกระทบแก่ลูกค้าผู้ถือกรมธรรม์อยู่ก่อนหน้านี้แล้ว

สิ่งสำคัญที่รัฐต้องคำนึงถึงในการดำเนินมาตรการเปิดเสรีแก่ตลาดประกันภัยคือ

1. เพิ่มประสิทธิภาพการตรวจสอบบัญชีและผลประกอบให้ถูกต้องและรวดเร็ว
2. ถ่วงน้ำหนักภาระผูกพันด้วยความเสี่ยงที่ไม่เท่ากันของแต่ละประเภทข้อผูกพัน
3. ถ่วงน้ำหนักทรัพย์สินด้วยความเสี่ยงที่ไม่เท่ากันของแต่ละประเภทสินทรัพย์
4. ในกรณีที่บริษัทประกันภัยเกิดวิกฤติการณ์ทางการเงิน รัฐไม่ควรเข้าไปโอบอุ้ม แต่ควรจัดตั้งสถาบันกลางจัดอันดับความน่าเชื่อถือทางเครดิตของบริษัทประกันภัยทุกแห่ง แล้วแจ้งสาธารณชน เพื่อให้เลือกบริษัทตามความพอใจของตนเอง หรือ สนับสนุนให้บริษัทประกันภัยรวมกลุ่มกันจัดตั้งกองทุนกลาง เพื่อเสริมสภาพคล่อง และพุงฐานะของบริษัทสมาชิก ซึ่งการแก้ปัญหาดังกล่าวจะไม่ชักนำให้บริษัทประกันภัยก่อความเสี่ยงเกิดเหตุ

ชื่อผลงาน	ผลกระทบของการเจรจาอบอุรุกวัยต่อสินค้าเกษตรในตลาดโลก และภาคเกษตรของไทย
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้ว่าจ้าง	สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย
ผู้วิจัย	นิพนธ์ พัวพงศกร
วัน/เดือน/ปี	กันยายน 2539
วัตถุประสงค์	1. ข้อตกลงสินค้าเกษตรที่ถือเป็นข้อตกลงสำคัญที่สุดฉบับหนึ่งในการเจรจาอบอุรุกวัยจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อการค้าสินค้าเกษตรในตลาดโลกและต่อภาคเกษตรไทยอย่างไร 2. ประเมินผลว่าไทยประสบความสำเร็จจากการเจรจาอบอุรุกวัยเพียงใด 3. ให้คำอธิบายถึงสาเหตุที่รัฐมนตรีกระทรวงพาณิชย์มีแนวคิดในการคุ้มครองภาคเกษตร ยอมรับรองผลการเจรจาเรื่องสินค้าเกษตร
ข้อมูลที่ใช้	ข้อตกลงสินค้าเกษตร เอกสารของแกตต์ ได้แก่ กรรณสารสุดท้าย (Final Act) ตารางข้อผูกพันและข้อลดหย่อน Modalities ที่กำหนดวิธีการเปิดตลาดและบทความทางวิชาการ
วิธีการศึกษา	สร้างแบบจำลองการตอบสนองของอุปทานของพืชที่สำคัญ และวิเคราะห์จากสาระสำคัญของข้อตกลงโดยการวิเคราะห์เป็นรายสินค้า
สรุป	การศึกษาผลกระทบต่อภาคเกษตรไทย ครอบคลุมประเด็นต่อไปนี้ 1. ผลกระทบส่วนรวม การศึกษาของ Duncan, Robertson and Yang (1995) โดยใช้แบบจำลองดุลยภาพทั่วไป พบว่าการเปิดเสรีการค้าเกษตรตามข้อตกลงรอบอุรุกวัยจะทำให้สวัสดิการของไทยเพิ่มขึ้น 482 ล้านเหรียญ (วัดด้วยราคาแท้จริงในปี 1992) terms of trade ดีขึ้น ดุลการค้าดีขึ้น การผลิตสินค้าเกษตรที่มี income elasticity สูงจะเพิ่มขึ้น เช่น ปศุสัตว์ เนื้อนม ผัก ผลไม้ ส่วนการผลิตข้าวจะลดลงเล็กน้อย ซึ่งผลที่ได้นี้สอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2537) และยังพบว่าผลกระทบต่อราคาในประเทศและต่อปริมาณการผลิตในประเทศจะเกิดจากการเพิ่มขึ้นของราคาสินค้าเกษตรในตลาดโลกมากกว่าการลดภาษีศุลกากรในประเทศไทย ส่วนการลดการอุดหนุนในประเทศเกือบไม่มีผลต่อราคาและการผลิตในประเทศเลย 2. ผลกระทบต่อพื้นที่เพาะปลูก การศึกษาอาศัยแบบจำลองการตอบสนองของอุปทานของพืช โดยการคำนวณค่าความยืดหยุ่นต่อราคาและค่าความยืดหยุ่นต่อราคาข้าว และกำหนดข้อสมมติเกี่ยวกับราคาสินค้า

เกษตรทั้งก่อนและหลังการเจรจา ผลการศึกษาพบว่า การเจรจาอบอุกร
 ้วยมีผลให้อัตราพื้นที่ปลูกข้าวจากเดิมที่คาดว่าจะลดลงปีละ 0.22% เหลือ
 เพียง 0.16% พื้นที่ปลูกมันลดลงปีละ 0.4% ส่วนพืชอื่นๆจะมีพื้นที่ปลูก
 มากขึ้น โดยอ้อยจะมีพื้นที่ขยายมากที่สุด ไม่นับต้นขยายตัวน้อยที่สุด

3. การศึกษาผลกระทบเป็นรายสินค้า ไทยจะได้ผลประโยชน์ทางอ้อม
 จากการเปิดตลาดข้าวของญี่ปุ่นและเกาหลี โดยราคาข้าวไทยในตลาด
 โลกจะสูงขึ้นไม่เกิน 10% ในเวลา 6 ปีข้างหน้า/ การศึกษาของสถาบันวิจัย
 เพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2537) พบว่าการปฏิรูปนโยบายเกษตรร่วม
 ของสหภาพยุโรปจะทำให้ราคาธัญพืชในสหภาพยุโรปลดลง ดังนั้นราคา
 มันสำปะหลังจะลดลงด้วย ผลก็คือไทยจะไม่สามารถส่งออกมันอัดเม็ดได้
 ตามโควต้าปีละ 5.75 ล้านตัน/ ไทยจะสูญเสียประโยชน์จากการส่งออกไก่
 แชนิ้งไปยังสหภาพยุโรป เพราะสหภาพยุโรปใช้วิธีคำนวณปริมาณการ
 เปิดตลาดขั้นต่ำแตกต่างจากวิธีของแกตต์

อย่างไรก็ตาม การศึกษาด้วยแบบจำลองดุลยภาพทั่วไปภายหลังการ
 เสร็จอายุติดลงต่างก็ให้ผลสรุปว่าไทยจะได้รับประโยชน์พอสมควรจากการ
 เสร็จ การเปิดเสรีสินค้าเกษตรทำให้ราคาสินค้าเกษตรหลายชนิดสูงขึ้น
 แม้จะไม่มากนักก็ตาม การส่งออกสุทธิของไทยจะเพิ่มขึ้น สินค้าไทยที่จะมี
 ราคาสูงขึ้น และ/หรือส่งออกมากขึ้น ได้แก่ น้ำตาล ยางพารา ถั่วเหลือง
 ดอกไม้ และอาหารทะเล นอกจากนี้การเปิดตลาดสินค้าเกษตร 23 รายการ
 การแบบโควต้าภาษี อาจทำให้ไทยนำเข้าสินค้าบางชนิดที่มีราคาต่ำกว่า
 ราคาในประเทศ มีข้อสังเกต 3 ประการเกี่ยวกับโควต้าภาษีสินค้าเกษตร
 23 รายการ ดังนี้

ประการแรก โควต้าภาษีอาจเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้รัฐมนตรีว่าการ
 กระทรวงพาณิชย์ของไทยเห็นด้วยกับข้อตกลงสินค้าเกษตร เพราะระบบนี้
 ทำให้นักการเมืองมีอำนาจควบคุมการนำเข้าสินค้าเกษตร ซึ่งย่อมหมายถึง
 ถึงอำนาจในการจัดสรรค่าเช่าทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการจำกัดปริมาณ
 การนำเข้า

ประการที่สอง ข้อผูกพันของไทยแสดงให้เห็นว่าข้าราชการบางหน่วย
 งานต้องการปกป้องสินค้าเกษตรที่ทดแทนสินค้านำเข้า เช่น การกำหนด
 อัตราภาษีผูกพัน และอัตราภาษีในและนอกโควต้าในอัตราที่สูงมาก
 เป็นต้น ทำให้มีผู้นำเข้าน้อยราย ผลก็คือในปี 2538 มีสินค้านำเข้าไม่เต็ม

9 ชนิด และไม่มีการนำเข้าเลย 6 ชนิด และเหตุผลอื่นที่ทำให้ไม่มีการนำเข้า นั่นคือ ราคาตลาดโลกสูงกว่าราคาในประเทศ

ประการที่สาม แม้ว่าไทยจะกำหนดอัตราภาษีในโควต้าไว้สูงและกำหนดปริมาณนำเข้าไว้ต่ำ แต่ในทางปฏิบัติกลับตรงข้าม โดยเฉพาะสินค้า หางนมผง ข้าวโพด ถั่วเหลือง กากถั่วเหลือง เนื่องจากสินค้าเหล่านี้เป็นวัตถุดิบที่ใช้ในอุตสาหกรรมต่างๆ แต่การจัดสรรประโยชน์ไม่ทั่วถึงระบบโควต้าจะให้ประโยชน์แก่ผู้นำเข้ารายใหญ่บางรายเท่านั้น จากการวิเคราะห์พบว่า การเพิ่มขึ้นของสินค้าทั้ง 4 ชนิดนี้เป็นเพราะ อุปสงค์ต่อนมและเนื้อสัตว์เพิ่มสูงขึ้น เพราะเป็นสินค้าที่มีความยืดหยุ่นต่อรายได้สูง แม้ว่าการนำเข้าจะทำให้ราคาในประเทศลดลง แต่ก็อาจเป็นไปได้ว่าผู้นำเข้าได้กำไรจากค่าเช่าทางเศรษฐกิจ จึงไม่น่าแปลกใจที่นักการเมืองนิยมวิธีการเพิ่มโควต้า เพราะคนมีอำนาจการจัดสรรโควต้าอยู่ในมือ

ข้อเสนอแนะ

การศึกษานี้มีข้อเสนอแนะอยู่ 4 ประการ คือ

1.ทวิลักษณะของนโยบายการค้าสินค้าเกษตร ไทยควรปฏิรูประบบการคุ้มครองและอุดหนุนภาคเกษตรให้สอดคล้องกับข้อตกลงรอบอุรุกวัย โดยมีเป้าหมายให้ตลาดสินค้าเกษตรของไทยเป็นตลาดเสรีมากขึ้น

2.การเตรียมตัวเจรจาการค้า สาเหตุสำคัญที่ทำให้ไทยไม่ประสบความสำเร็จจากผลการเจรจารอบอุรุกวัยเท่าที่ควรคือ ไทยมีอำนาจต่อรองในเวทีระหว่างประเทศต่ำ ซึ่งหากไทยร่วมกับประเทศส่งออกสินค้าเกษตรก่อตั้งกลุ่มแครนส์จะทำให้มีอำนาจต่อรองเพิ่มขึ้น/ ขอบกพร่องอีกประการหนึ่งคือการขาดการเตรียมตัวก่อนเจรจา ทำให้ไทยไม่มีจุดยืนที่แน่นอน ดังนั้นไทยจึงควรกำหนดเป้าหมายหลัก จุดยืนในการเจรจาและกลยุทธ์ในการเจรจาให้ชัดเจน โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของหลายๆฝ่าย เพื่อการเจรจาในรอบต่อไป

3.การปฏิรูประบบภาษีศุลกากรเพียงฝ่ายเดียว เดือนธันวาคม 1994 กระทรวงการคลังประกาศนโยบายปฏิรูปภาษีศุลกากร โดยลดจำนวนอัตราภาษีลงจาก 39 อัตรา เหลือเพียง 6 อัตราคือ 0% 1% 5% 10% 20% และอัตราพิเศษสำหรับสินค้าที่ต้องการการคุ้มครอง การปฏิรูปครั้งนี้ภาคเกษตรจะได้รับผลประโยชน์โดยตรง ราคาสินค้าส่งออกที่เกษตรกรได้รับจะสูงขึ้น เพราะอัตราแลกเปลี่ยนใกล้เคียงความจริงมากขึ้น แต่จะส่งผลให้เกิดการบิดเบือนการตัดสินใจการลงทุน ดังนั้นการลดอัตราภาษีให้เหลือเพียงอัตราเดียวหรือ 2-3 อัตรา โดยให้อัตราภาษีแตกต่างกันน้อยที่

สุดจะช่วยลดปัญหาการบิดเบือนการตัดสินใจลงทุนและทำให้การลงทุนภาคเกษตรกรรมลดลงด้วย

4.การปรับโครงสร้างภาคเกษตร บทบาทของรัฐคือ การใช้ทรัพยากรเงินอุดหนุนภาคเกษตรให้สอดคล้องกับข้อตกลงรอบอุรุกวัย / ส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต / ส่งเสริมการวิจัยด้านการเกษตร/ สร้างระบบรับรองพันธุ์พืชและเมล็ดพันธุ์/ ปรับปรุงด้านการชลประทาน/ สร้างตลาดในอนาคตของสินค้าเกษตรเพื่อช่วยแก้ปัญหาความเสี่ยง เป็นต้น

ชื่อผลงาน	ผลกระทบของการเจรจาอนุกรรณียต่ออุตสาหกรรมโทรคมนาคม
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้ว่าจ้าง	สถาบันเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
ผู้วิจัย	ผ.ศ. ณัฐพงศ์ ทองภักดี คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ (นิด้า)
วัน/เดือน/ปี	กรกฎาคม 2539
วัตถุประสงค์	ศึกษาผลกระทบของข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการหรือเกตส์ (GATS) ต่อภาคโทรคมนาคมของไทย โดยเน้นทางด้านโทรศัพท์ เพื่อประเมินว่าถ้ารัฐลดการควบคุมอุตสาหกรรมและตลาดมีความแข่งขันมากขึ้น โครงสร้างอุตสาหกรรมจะเป็นอย่างไร ผลต่อผู้บริโภคเป็นอย่างไร ผู้ประกอบการที่เป็นคนไทยจะได้เปรียบหรือเสียเปรียบอย่างไร และจำเป็นจะต้องมีการปรับตัวอย่างไร
วิธีการศึกษา	เนื่องจากมาตรการทางด้านนี้ไม่ได้มีลักษณะเป็นตัวเลขที่วัดได้ชัดเจน ทำให้ไม่สามารถทำการศึกษาวิเคราะห์เชิงปริมาณได้ จึงทำได้เพียงการวิเคราะห์พิจารณารายละเอียดจากข้อตกลงที่เป็นกฎเกณฑ์ และความผูกพันด้านการเปิดตลาดของไทย พร้อมดูโครงสร้างและพฤติกรรมผู้ประกอบการในประเทศไทย และพิจารณาจากประสบการณ์การเปิดเสรีของประเทศอื่น
สรุป	สภาพทั่วไปและโครงสร้างอุตสาหกรรมโทรคมนาคมไทย ระบบโทรศัพท์ของประเทศไทยมีปัญหาในด้านปริมาณเมื่อเทียบกับประเทศที่เป็นคู่แข่ง และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกรุงเทพฯกับต่างจังหวัด และยังมีปัญหาในด้านคุณภาพการบริการ การให้เอกชนเข้าดำเนินการ และการกระตุ้นให้มีการแข่งขันจึงน่าจะเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการจัดหาโครงสร้างพื้นฐานด้านโทรคมนาคม การคาดหมายผลกระทบของการเปิดเสรี จากการที่รัฐบาลมีแนวโน้มที่จะให้เอกชนเป็นผู้ให้บริการโทรคมนาคม เพื่อเร่งรัดการลงทุนและพัฒนาคุณภาพการบริการ จึงลดการควบคุมสาขาโทรคมนาคมนี้ให้มีลักษณะที่เสรีมากขึ้น และใช้การเจรจาระดับพหุภาคีตามข้อตกลง GATS เป็นเครื่องมือการเปิดตลาด ให้ธุรกิจการโทรคมนาคมเข้าไปลงทุนในต่างชาติได้มากขึ้น โดยเฉพาะประเทศในเอเชียที่มีความต้องการขยายการลงทุนด้านโทรคมนาคมสูง ดังนั้น การที่รัฐจะคงลักษณะผูกขาด ปิดกั้นการเข้าสู่ตลาด อาจเป็นอุปสรรคทางการค้าและการลงทุนได้

โดยกรอบทฤษฎีและประสบการณ์จากประเทศอื่นชี้ว่า การลดการควบคุม ให้มีเสรีมากขึ้น จะทำให้สวัสดิการผู้บริโภคดีขึ้นจากราคาค่าบริการที่ลดลง มีบริการที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ผู้บริโภคบางส่วนก็อาจเสียเปรียบได้ เพราะเมื่อมีการแข่งขัน ทำให้ผู้ประกอบการต้องตั้งราคาสินค้าใกล้เคียงกับต้นทุนหน่วยสุดท้าย เพื่อชดเชยกันระหว่างบริการจะหมดไป เช่น ค่าโทรศัพท์ในท้องถิ่นจะสูงขึ้น แต่ค่าโทรศัพท์ทางไกลจะลดลง ในด้านผู้ประกอบการเองก็จะมีกำไรน้อยลง เนื่องจากแรงกดดันจากการแข่งขัน และการลงทุนร่วมกับต่างประเทศจะมีมากขึ้น

สิ่งที่ต้องทำเป็นการเร่งด่วนเมื่อมีการเปิดเสรี คือ การมีองค์กรกำหนดกติกาการแข่งขัน และควบคุมกติกาที่กำหนดขึ้นนี้ ทั้งนี้ต้องอยู่ภายใต้ข้อตระหนักที่ว่า การเพิ่มบทบาทเอกชนไม่ใช่การลดบทบาทของรัฐ แต่รัฐเพียงแต่เปลี่ยนบทบาทจากผู้ผลิตโครงสร้างพื้นฐานเป็นผู้ดูแลให้มีโครงสร้างพื้นฐานอย่างเพียงพอ และมีประสิทธิภาพ มีความเป็นธรรมแก่ผู้บริโภค รัฐจำเป็นต้องเป็นผู้วางกฎเกณฑ์ ซึ่งต้องคล่องตัวพอที่จะเปลี่ยนไปตามสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป และต้องควบคุมพฤติกรรมธุรกิจให้มีการแข่งขันอย่างแท้จริง และรัฐต้องหามาตรการที่จะบรรลุดัชนีประสงค์ที่ระบบตลาดจัดการไม่ได้ เช่น Universal Service และการกระจายรายได้

สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การปรับเปลี่ยนบทบาทรัฐวิสาหกิจที่เดิมเป็นผู้ให้บริการแต่เพียงผู้เดียว ให้มีความสามารถในการแข่งขันในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปได้

ชื่อผลงาน	ผลกระทบของการเจรจาอบอุกรวัยต่ออุตสาหกรรมสิ่งทอ
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้ว่าจ้าง	สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
ผู้วิจัย	ศุภชัย ศุภชลาศัย คณะเศรษฐศาสตร์ ธรรมศาสตร์
วัน/เดือน/ปี	กรกฎาคม 2539
ข้อมูลที่ใช้	ใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องและใช้การศึกษาเชิงพรรณนา
สรุป	การเปิดตลาดสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มมีผลต่อการแข่งขันในช่วงระยะปรับตัว 10 ปีไม่มากนัก แต่ในปี พ.ศ.2547 สินค้าสิ่งทอและเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มทุกชนิดได้กลับเข้ามาสู่ GATT ภายใต้องค์การการค้าโลกอีกครั้ง สภาพการแข่งขันของตลาดเริ่มมีความรุนแรงขึ้น ทั้งนี้เพราะประเทศผู้ส่งออกต่างๆ ได้รับจัดสรรปริมาณการนำเข้าเพิ่มมากขึ้น ซึ่งโดยแท้จริงแล้วช่วงนี้สามารถเรียกได้ว่าเป็นช่วงปรับตัวของประเทศผู้ส่งออกเช่นกัน ในกรณีของประเทศไทยในช่วงปรับตัวนั้นยังสามารถแข่งขันกับประเทศต่างๆ ได้ แต่ในระยะยาวความสามารถในการแข่งขันจะลดลง ทั้งนี้เพราะค่าใช้จ่ายด้านแรงงานในประเทศสูงขึ้น ในทางเศรษฐศาสตร์นั้น หากค่าจ้างแรงงานเพิ่มขึ้นแต่แรงงานมีประสิทธิภาพในการผลิต ประเทศไทยยังสามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ นอกจากนี้อุตสาหกรรมสิ่งทอยังสามารถใช้เทคโนโลยีในการผลิตที่ใช้สัดส่วนของทุนที่สูงขึ้น โดยใช้สัดส่วนของแรงงานน้อยลงได้ เพราะในอุตสาหกรรมนี้มีเทคโนโลยีให้เลือกใช้หลายแบบ ยิ่งไปกว่านั้นหากสามารถพัฒนาอุตสาหกรรมฟอกย้อมและแต่งพิมพ์ที่มีประสิทธิภาพก็จะช่วยให้มูลค่าในการส่งออกของอุตสาหกรรมนี้สูงขึ้นและแข่งขันกับต่างประเทศได้สูงขึ้นด้วย ในส่วนของอุตสาหกรรมเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม การใช้แรงงานยังคงเป็นหลักในการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมชนิดนี้ ดังนั้นการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตจึงเป็นส่วนประกอบที่สำคัญที่จะรักษาความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมนี้ โดยการผลิตสินค้าที่มีความยากในการตัดเย็บมากขึ้น (Upgrade) และการส่งเสริมให้มีการออกแบบ (Design) ซึ่งจะมีส่วนช่วยรักษาความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลกได้ บทบาทของรัฐบาลในการที่จะเอื้ออำนวยให้อุตสาหกรรมนี้แข่งขันในตลาดโลกต่อไปได้ คือการเน้นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน เช่น อุตสาหกรรมเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มนั้นควรสนับสนุนและส่งเสริมให้เอกชนผู้ที่อยู่ในอุตสาหกรรมนี้ฝึกฝีมือแรงงานของตน (In House Training)

อุตสาหกรรมสิ่งทอเองก็ควรมีการฝึกฝีมือแรงงานเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ การอนุญาตหักภาษีในกรณีของค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมเป็นนโยบายของรัฐที่ได้ดำเนินการไปแล้ว โดยกรมสรรพากรอนุญาตให้หักภาษีได้ 1.5 เท่าของค่าใช้จ่าย แต่ยังไม่มีความตั้งใจที่ดี ดังนั้นรัฐบาลจึงควรเข้ามาดูแลในเรื่องของขั้นตอนในการดำเนินนโยบายในส่วนนี้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ในส่วนของภาษีนำเข้านั้นแม้ว่าจะมีการปรับโครงสร้างภาษีนำเข้าแล้วก็ตาม แต่อัตราภาษียังคงสูง เพราะโครงสร้างการคุ้มครองอุตสาหกรรมต้นน้ำในอุตสาหกรรมสิ่งทอรวมไปถึงอุตสาหกรรมปิโตรเคมี ซึ่งเป็นวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตเส้นใยสังเคราะห์ยังได้รับความคุ้มครองอยู่ ทำให้ต้นทุนในการผลิตสูงกว่าที่ควรจะเป็น แม้ว่าการคืนค่าส่งออกสามารถคืนภาษีวัตถุดิบได้ แต่การขอคืนภาษีกลับยิ่งทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น ทั้งนี้เกิดจากกระบวนการในทางปฏิบัติต่างๆ ซึ่งในกรณีนี้จะก่อให้เกิดเป็นภาระของอุตสาหกรรมสิ่งทอมากขึ้นในอนาคต ดังนั้นในส่วนของรัฐบาลจึงควรมีนโยบายที่มุ่งเน้นในการลดปัญหาและอุปสรรคต่างๆที่เกิดขึ้นในการแข่งขัน รวมทั้งการมีมาตรการจูงใจให้เอกชนเพิ่มประสิทธิภาพแรงงานให้สูงขึ้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้อุตสาหกรรมสิ่งทอและเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มสามารถปรับตัว และแข่งขันในตลาดโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ชื่อผลงาน	ผลกระทบของระบบ GSP สหรัฐอเมริกาที่มีต่อการส่งออกของไทย
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้ว่าจ้าง	กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์
ผู้วิจัย	ดร.ธรรมวิทย์ เทอดอุดมธรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ดร.ชนินทร์ มีโกศล มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วัน/เดือน/ปี	ธันวาคม 2539
จุดประสงค์	1. เพื่อศึกษาผลประโยชน์ที่ไทยได้รับจากระบบ GSP ของสหรัฐฯ และผลกระทบในกรณีที่ไทยถูกสหรัฐฯ ตัดสิทธิ GSP โดยการศึกษาผลกระทบที่มีต่อการส่งออก การผลิต การลงทุน การจ้างงาน และเศรษฐกิจโดยรวมของไทย 2. เพื่อเสนอแนวทางในการเตรียมตัวป้องกันและแก้ไขผลกระทบในกรณีที่ประเทศไทยถูกตัดสิทธิ GSP 3. เพื่อศึกษาผลกระทบในกรณีมาเลเซียถูกสหรัฐฯ ตัดสิทธิ GSP ในปี 2540 ที่มีต่อไทยและเสนอแนวทางในการผลักดันเพื่อใช้ประโยชน์จากกรณีนี้
ข้อมูลที่ใช้	ใช้เอกสารข้อมูลสถิติและหนังสือทั้งของไทย สหรัฐฯ มาเลเซีย และองค์การระหว่างประเทศ และการสัมภาษณ์บุคคลทั้งในส่วนราชการและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง จำนวน 30 คน
แบบจำลอง-เครื่องมือ	ใช้การวิเคราะห์เชิงปริมาณด้วยแบบจำลองเศรษฐกิจ สำหรับการวิเคราะห์แบบดุลยภาพบางส่วน (Partial Equilibrium Analysis) โดยประมาณค่าสมการอุปสงค์ต่อสินค้าส่งออกของไทยที่ใช้สิทธิพิเศษ GSP สหรัฐฯ ซึ่งค่าความยืดหยุ่นต่อราคาของสินค้าเหล่านี้ (ในที่นี้จะใช้ Elasticity of Substitution) นำไปคำนวณหาผลกระทบของ GSP ที่มีต่อการส่งออกของไทยในระดับ 4 digit ตามพิกัดอัตราศุลกากรระบบฮาร์โมนไนซ์
สรุป	สหรัฐฯ เริ่มให้สิทธิ GSP มาตั้งแต่ปี 2519 และระบบ GSP ของสหรัฐฯ นี้ก็เป็นประโยชน์ต่อการส่งออกของไทยมาช้านาน แต่ในปี 2538 สหรัฐฯ เริ่มใช้ GSP เป็นเครื่องมือต่อรองทางการค้า และเคยตัดสิทธิ GSP ของประเทศ ได้วัน เกาหลีใต้ ฮองกง และสิงคโปร์ มาแล้ว และในปี 2540 ก็กำลังตัดสิทธิของประเทศมาเลเซีย ทำให้คาดการณ์ว่าประเทศที่จะถูกตัดสิทธิต่อไปคือประเทศไทย เนื่องจากไทยเป็นผู้ใช้สิทธิ GSP สูงสุด หลังจากที่มาเลเซียถูกตัดสิทธิ

ในปี 2538 สินค้าส่งออกของไทยที่ใช้สิทธิ GSP มีมูลค่า 2.39 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ โดยหมวดสินค้าที่ส่งออกมาได้แก่ หมวด 16 (เครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้า เครื่องบันทึกเสียง เครื่องถอดเสียง และเครื่องรับโทรทัศน์พร้อมทั้งส่วนประกอบ) และหมวด 7 (พลาสติก และของที่ทำด้วยพลาสติก ยาง และของที่ทำด้วยยาง) สินค้าที่ต้องพึ่งพา GSP มาก คือ สินค้าในกลุ่มเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ สินค้าที่พึ่งพา GSP ปานกลาง คือ ถุงมือยางทำจากวัลคาไนซ์ เพอร์นิเจอร์ไม้ ดอกไม้ประดิษฐ์ที่ใช้วัสดุ man-made และสินค้าที่พึ่งพา GSP น้อยคือ สินค้าที่มีสัดส่วนการใช้สิทธิ GSP ต่อการส่งออกรวมของไทยไปสหรัฐฯต่ำกว่าร้อยละ 25 ส่วนสินค้าที่ไม่ต้องพึ่งพา ได้แก่ สินค้าที่ไม่ใช้สิทธิ GSP

ในกรณีที่ไทยถูกตัดสิทธิ GSP แบบ Country Graduation ย่อมมีผลกระทบต่อส่งออกของไทย แบ่งเป็นกรณีต่างๆได้ 4 กรณี เรียงตามลำดับความสูญเสียน้อยไปมาก คือ กรณีที่ผู้ผลิตและผู้ส่งออกไทยไม่มีการปรับตัว/ กรณีผู้ผลิตและผู้ส่งออกไทยมีการปรับตัวเล็กน้อย/ กรณีที่ผู้ผลิตและผู้ส่งออกไทยมีการปรับตัวปานกลาง/ และกรณีที่ผู้ผลิตและผู้ส่งออกไทยมีการปรับตัวค่อนข้างมาก ดังนั้นการเตรียมตัวป้องกันก่อนการตัดสิทธิ GSP จึงเป็นสิ่งที่ต้องทำอย่างเร่งด่วน กล่าวคือ ภาคเอกชน ควรมีการเตรียมแผนการตลาดไปยังประเทศอื่นๆ และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันการส่งออกของไทยในตลาดโลก ในส่วนภาครัฐ รัฐต้องสนับสนุนให้เอกชนเพิ่มขีดความสามารถในการส่งออก เช่น การลดอัตราภาษีศุลกากรเพื่อลดต้นทุนการนำเข้าวัตถุดิบ การพัฒนาระบบสาธารณูปโภค เทคโนโลยี ตลาดเงิน ตลาดทุน ตลอดจนการพัฒนาแรงงาน นอกจากนี้รัฐและเอกชนควรร่วมมือกันลobbี้รัฐบาลสหรัฐฯ เพื่อขอเลื่อนการตัดสิทธิ GSP และขณะเดียวกันก็ร่วมดำเนินการขอ waive CNL สำหรับสินค้าที่มีการส่งออกเกินเพดาน CNL หรือเน้นการเจรจาต่อรองรัฐบาลสหรัฐฯลดอัตราภาษีศุลกากรเข้าที่เป็น MFN rate ซึ่งจะช่วยลดผลกระทบเมื่อไทยถูกตัดสิทธิ GSP เนื่องจากจะช่วยให้ประเทศไทยเสียเปรียบต่อประเทศที่ยังคงได้สิทธิ GSP น้อยลง

ชื่อผลงาน	ผลกระทบจากการที่สหภาพยุโรปตัดสิทธิ GSP สินค้าไทย
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้วิจัย	ดร. ธรรมวิทย์ เทอดอุดมธรรม (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์) ดร. ชรินทร์ มีโกศล
ผู้ว่าจ้าง	กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์
เดือน/ปี	มิถุนายน 2540
วัตถุประสงค์โดยย่อ	✦ เพื่อระบุระดับการพึ่งพาของรายการสินค้าในแต่ละกลุ่มที่ถูกสหภาพยุโรปตัดสิทธิ GSP ✦ ศึกษาผลกระทบของการตัด GSP ของสหภาพยุโรปต่อการส่งออก การผลิต การลงทุนและการจ้างงานและเศรษฐกิจโดยรวม ✦ เพื่อเสนอแนะแนวทางในการปรับตัวเพื่อลดหรือป้องกันความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการตัด GSP ของสหภาพยุโรป
ข้อมูลที่ใช้	ใช้ข้อมูลสถิติปี 1980-1994 จำนวน 15 ปี และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การศึกษาจะครอบคลุมเฉพาะกลุ่มสินค้า 9 กลุ่มซึ่งแบ่งเป็นสินค้าประมง สินค้าเกษตร (ยกเว้นสินค้าประมง) และสินค้าอุตสาหกรรมที่ไทยจะถูกสหภาพยุโรปตัดสิทธิ GSP และรายการสินค้าที่พึ่งพา GSP แบ่งเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มสินค้าที่มีการพึ่งพาส่ง กลุ่มสินค้าที่มีการพึ่งพาปานกลางและกลุ่มสินค้าที่มีการพึ่งพาดำ
ทฤษฎี-แนวคิดที่ใช้	แนวคิดดัชนีที่ใช้วัดระดับการพึ่งพา
แบบจำลอง-เครื่องมือ	ใช้ดัชนีที่ใช้วัดระดับการพึ่งพา คือ สัดส่วนของสินค้าที่ส่งออกภายใต้ระบบ GSP เทียบกับการส่งออกรวมและใช้วิธีการวิเคราะห์แบบดุลยภาพบางส่วน และเป็นการคำนวณหาผลกระทบระยะสั้น ผลกระทบต่อการส่งออกของไทยไปสหภาพยุโรปมีสองทางได้แก่ 1) Trade Diversion คำนวณจากมูลค่าการนำเข้าของสหภาพยุโรปจากไทยที่ลดลงอันเนื่องจากการตัดสิทธิ GSP ขึ้นอยู่กับ มูลค่าการนำเข้ารวมจากทั่วโลกของสหภาพยุโรปโดยไม่รวมมูลค่าการนำเข้าจากประเทศที่ถูกตัดสิทธิ GSP พร้อมไทยในรายการนั้นๆ และขึ้นอยู่กับมูลค่าการนำเข้าของสหภาพยุโรปจากไทยส่วนที่มีการใช้สิทธิ GSP ในแต่ละรายการสินค้านั้นๆที่จะมีการตัดสิทธิ GSP และมูลค่าการนำเข้าของสหภาพยุโรปจากไทยใหม่ หลังจากไทยถูกตัดสิทธิ GSP 2) Trade Reduction โดยมูลค่าการนำเข้าของสหภาพยุโรปจากไทยที่ลดลงอันเนื่องจากการตัดสิทธิ GSP ในแต่ละรายการสินค้าคำนวณจากการเปลี่ยนแปลงของผลคูณของราคาสินค้านำเข้าจากไทยในส่วนที่

เคยมีการใช้สิทธิ GSP กับปริมาณการนำเข้าจากไทยในส่วนที่มีการใช้สิทธิ GSP

สรุปโดยย่อ

จากการศึกษาพบว่า การลดสิทธิ GSP ลงร้อยละ 50 โดยสหภาพยุโรป ก่อให้เกิดผลกระทบต่อประเทศไทยคือ 1) ทำให้การส่งออกลดลง โดยเป็นการลดลงในสินค้าประมง 266.73 ล้านบาท สินค้าพืชผักผลไม้และอาหาร 93.84 ล้านบาท และสินค้าอุตสาหกรรม 361.02 ล้านบาท รวมแล้วทำให้การส่งออกลดลงร้อยละ 0.06 เมื่อเทียบกับการส่งออกรวมของไทยปี 2537 2) การลดลงของการส่งออกทำให้รายได้ประชาชาติลดลง 1,176.23 ล้านบาท แยกเป็นภาคเกษตร 592.87 ล้านบาท และภาคอุตสาหกรรม 592.66 ล้านบาท ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 0.032 ของรายได้ประชาชาติปี 2537 3) การลดลงของรายได้ประชาชาติส่งผลให้การลงทุนมวลรวมภายในประเทศลดลงในมูลค่า 467.55 ล้านบาท อันจะมีผลต่อเนื่องให้มีการจ้างงานลดลง 34,418 คน

แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหานี้ แนวทางภาคเอกชนนั้น ภาคเอกชนควรดำเนินการเจรจากับทางสหภาพยุโรปให้ลดอัตราภาษีปกติ (MFN Rate) ลง และดำเนินการแสวงหาตลาดใหม่ นอกกลุ่มสหภาพยุโรปและดำเนินการปรับปรุงตัวสินค้าเช่น การพยายามเพิ่มมูลค่าเพิ่ม การลดต้นทุนการผลิตและการย้ายฐานการผลิต สำหรับแนวทางภาครัฐได้แก่ รัฐ ควรดำเนินการเจรจากับสหภาพยุโรปโดยอาศัยความร่วมมือจากประเทศต่างๆ และสมาชิกบางประเทศในสหภาพยุโรป เพื่อให้มีการลดอัตราภาษีปกติลง รัฐควรเร่งเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการตัดสิทธิ GSP ให้เอกชนทราบเพื่อให้สามารถปรับตัวได้อย่างทันกาล รัฐควรช่วยเหลือภาคเอกชนในการปรับตัวและการแสวงหาตลาดใหม่ นอกกลุ่มสหภาพยุโรป นอกจากนี้ รัฐควรมีมาตรการช่วยเหลือภาคเอกชนที่ได้รับผลกระทบจากการถูกตัดสิทธิ GSP โดยเฉพาะผู้ผลิตขนาดกลางและเล็ก และรัฐควรมีมาตรการในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันการส่งออกของไทยในตลาดโลก

ชื่อผลงาน	ผลกระทบจากการที่สหภาพยุโรปตัดสิทธิ GSP สินค้าไทย 9 กลุ่มสินค้า
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้วิจัย	ดร. ธรรมวิทย์ เทอดอุดมธรรม (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์) ดร. ชรินทร์ มีโกตี (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)
ผู้ว่าจ้าง	กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์
เดือน/ปี	มิถุนายน 2540
วัตถุประสงค์โดยย่อ	+ เพื่อระบุระดับการพึ่งพาของรายการสินค้าในแต่ละกลุ่มที่ถูกสหภาพยุโรปตัดสิทธิ GSP + เพื่อศึกษาผลกระทบของการตัดสิทธิ GSP ของสหภาพยุโรปต่อการส่งออก, การผลิต, การลงทุน, การจ้างงาน และเศรษฐกิจโดยรวม + เพื่อเสนอแนะแนวทางในการปรับตัวเพื่อลดหรือป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากการตัดสิทธิ GSP ของสหภาพยุโรป
ข้อมูลที่ใช้	เป็นข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการส่งออกสินค้าในแต่ละกลุ่ม ทั้งที่เป็นนักวิชาการ, เจ้าหน้าที่ของรัฐและภาคเอกชนจำนวน 30 ราย พร้อมกับใช้ข้อมูลทุติยภูมิในช่วงปีพ.ศ. 2523-2540 ซึ่งสินค้าทั้ง 9 กลุ่มนั้นเป็นสินค้าอุตสาหกรรม 6 กลุ่มและสินค้าเกษตร-ประมงอีก 3 กลุ่ม
ทฤษฎี-แนวคิดที่ใช้	อาศัยแนวคิดทางการค้าระหว่างประเทศ ทฤษฎีอุปสงค์-อุปทาน โดยเฉพาะในเรื่องของค่าความยืดหยุ่นต่อราคาตามแนวคิดของ Leamer and Stern (1970) โดยพิจารณาถึงผลกระทบต่อการส่งออกของไทยจากการที่สหภาพยุโรปตัดสิทธิ GSP ซึ่งมีได้สองทางคือ 1. Trade Diversion หมายถึงการที่สหภาพยุโรปหันไปนำเข้าสินค้าจากประเทศอื่นแทน 2. Trade Reduction หมายถึงการที่สหภาพยุโรปลดการนำเข้าสินค้าจากประเทศไทย
แบบจำลอง-เครื่องมือ	อาศัยทั้งการวิเคราะห์ในเชิงพรรณนาและเชิงปริมาณ โดยการสร้างสมการถดถอยเชิงซ้อนในรูป Double Log-Linear และประมาณค่าด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด
สรุปโดยย่อ	จากการศึกษาพบว่าสินค้าประมงที่ถูกตัดสิทธิ GSP มีจำนวน 33 รายการซึ่งจะทำให้การส่งออกสินค้าประมงลดลง 3.29% ของการส่งออกรวม และเป็นสินค้าที่มีแนวโน้มจะได้รับผลกระทบจากการตัดสิทธิ GSP มากที่สุด เนื่องมาจากการที่สินค้าประมงนั้นมีอัตราภาษีปกติ (MFN Rate) ค่อนข้างสูง อีกทั้งยังเป็นกลุ่มสินค้าที่มีการใช้สิทธิ GSP เทียบกับ

การส่งออกรวมไปยังสหภาพยุโรปมากที่สุด ส่วนสินค้าเกษตรอื่นไม่รวม ประมามีรายการสินค้าที่ถูกตัดสิทธิ GSP 73 รายการทำให้การส่งออกลดลง 3.22% ของการส่งออกสินค้ากลุ่มนี้ที่มีการใช้สิทธิ GSP และเป็นสินค้าที่มีอัตราภาษีปกติค่อนข้างสูงเช่นกัน แต่ส่วนต่างระหว่างอัตราภาษีปกติกับอัตราภาษี GSP ของสินค้ากลุ่มนี้ต่ำกว่าสินค้าประมง สำหรับสินค้าอุตสาหกรรมที่ถูกตัดสิทธิ GSP มีจำนวนถึง 602 รายการส่งผลให้การส่งออกลดลง 0.54% ของการส่งออกสินค้ากลุ่มนี้ที่มีการใช้สิทธิ GSP แต่สินค้าอุตสาหกรรมกลุ่มนี้มีอัตราภาษีปกติที่ต่ำกว่ากลุ่มสินค้าประมงและเกษตรรวมถึงส่วนต่างระหว่างอัตราภาษีปกติกับอัตราภาษี GSP ก็มีค่าค่อนข้างน้อย

ดังนั้นในเชิงเปรียบเทียบแล้วสินค้าประมงจะได้รับผลกระทบมากที่สุด ขณะที่สินค้าอุตสาหกรรมได้รับผลกระทบน้อยที่สุด แต่ในเชิงมูลค่าการส่งออกแล้วสินค้าอุตสาหกรรมจะได้รับผลกระทบมากที่สุดคือลดลง 361 ล้านบาทและสินค้าเกษตรยกเว้นประมงลดลงน้อยที่สุดคือ 93 ล้านบาท ทั้งนี้สินค้าประเภทกุ้งแช่แข็ง, Lobster, ปู, ปลาปรุงแต่งอื่นๆ จะมีระดับการพึ่งพา GSP สูงเนื่องจากมีสัดส่วนการส่งออกที่ใช้สิทธิ GSP ต่อการส่งออกรวมสินค้านั้นสูง และมีส่วนต่างระหว่างอัตราภาษีปกติกับอัตราภาษี GSP ค่อนข้างมาก นอกจากนี้สินค้าเกษตรอื่นบางรายการเช่นอาหารเลี้ยงสุนัขและแมว, ผักผสมอื่นๆและผลไม้ผสม ก็เป็นรายการสินค้าที่มีการพึ่งพา GSP สูงเช่นกัน

ในด้านผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวมพบว่าการลดสิทธิ GSP ของไทยลงร้อยละ 50 จะทำให้การส่งออกของไทยลดลงประมาณร้อยละ 0.06 ของการส่งออกรวมของไทย (ลดลง 721.6 ล้านบาท) โดยการใช้ข้อมูลปี พ.ศ. 2537 เป็นปีฐาน ซึ่งเป็นการลดลงของการส่งออกสินค้าประมง 266.7 ล้านบาท สินค้าเกษตร (ไม่รวมประมง) 93.8 ล้านบาท และสินค้าอุตสาหกรรม 361.02 ล้านบาท นอกจากนี้ยังส่งผลต่อเนื่องให้ GDP ลดลง 1,176.23 ล้านบาทหรือคิดเป็นร้อยละ 0.032 ของ GDP ปี 2537 การลงทุนลดลง 467.55 ล้านบาทคิดเป็นร้อยละ 0.03 ของการลงทุน และทำให้การจ้างงานลดลง 34,418 คนหรือลดลงร้อยละ 0.105 ของการจ้างงานรวม แต่อย่างไรก็ตามเนื่องจากการตัดสิทธิ GSP นี้เว้นช่วงเวลาให้เหลื่อมกันอย่างเป็นขั้นตอนทำให้ผู้ผลิตและผู้ส่งออกสามารถปรับตัวได้ระดับหนึ่ง ซึ่งคาดว่าผลกระทบนี้อาจเพิ่มขึ้นน้อยกว่าที่ประมาณการไว้

ส่วนสินค้าที่ได้รับผลกระทบค่อนข้างสูงประกอบด้วย กุ้งแช่เย็น, น้ำส้มแปรรูป, รองเท้าที่ใช้ในบ้าน, ปลาหมึกแช่เย็น, ผลไม้ผสมเชื่อม และผลไม้เชื่อมอื่นๆ

อีกทั้งผู้วิจัยยังได้เสนอแนะแนวทางการปรับตัวเพื่อลดหรือป้องกันความเสียหายที่เกิดจากการตัดสิทธิ GSP ของสหภาพยุโรปได้แก่ให้ประเทศไทยร่วมมือกับประเทศต่างๆ เจรจาในเวทีการค้าโลกเพื่อให้สหภาพยุโรปลดอัตราภาษีปศุสัตว์ลง, ภาคเอกชนควรมีการกระจายตลาดไปยังประเทศอื่นๆ, ปรับตัวและพัฒนาทางด้านกระบวนการผลิต คุณภาพของผลิตภัณฑ์ และพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่, ภาครัฐควรวางเป้าหมายให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ผลิตและผู้ส่งออกที่เป็นบริษัทขนาดกลางและขนาดเล็ก ตลอดจนผู้ผลิตรายย่อยและควรมีการร่วมมือกับภาคเอกชน

ชื่อผลงาน	ผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจต่อภาวะการมีงานทำ การว่างงาน และรายได้
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้วิจัย	ศาสตราจารย์นาค คัควานี
ผู้ว่าจ้าง	กองประเมินผลการพัฒนา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติร่วมกับธนาคารพัฒนาเอเซีย
วัน/เดือน/ปี	25 กันยายน 2541
วัตถุประสงค์	✦ เพื่อนำเสนอหลักเกณฑ์และวิธีการในการวิเคราะห์ผลกระทบของวิกฤตเศรษฐกิจที่มีต่อภาวะการมีงานทำ การว่างงาน และการมีรายได้ที่แท้จริง โดยการพัฒนาแบบจำลองในการแยกแยะผลกระทบของวิกฤตออกจากผลกระทบของฤดูกาลและแนวโน้มระยะยาว
ข้อมูลที่ใช้	การวัดผลกระทบของวิกฤตเศรษฐกิจใช้ข้อมูลระยะยาว ทั้งช่วงก่อนและหลังวิกฤตรอบระยะเวลาที่สำรวจคือช่วงฤดูแล้ง (เดือน ก.พ., มี.ค., เม.ย.) เป็นการสำรวจรอบแรก และช่วงฤดูฝน (เดือน ส.ค., ก.ย., ต.ค.) เป็นการสำรวจรอบ 3 ซึ่งใช้เวลาสำรวจช่วงละ 6 รอบ ครอบคลุมตั้งแต่การสำรวจรอบ 3 ปี 2535 ถึงการสำรวจรอบแรกในปี 2541
แนวคิด-ทฤษฎี	กรอบแนวคิดและนิยามที่เกี่ยวกับผู้มีงานทำ, ผู้ไม่มีงานทำ, ผู้ว่างงานเป็นระยะเวลานาน, ผู้ว่างงานที่เคยทำงานมาก่อน, ผู้ว่างงานตามฤดูกาล, กำลังแรงงาน, อัตราการเข้าสู่กำลังแรงงาน, ผู้ทำงานต่ำกว่าระดับ, อัตราการว่างงาน
แบบจำลองและเครื่องมือ	ใช้ทั้งการวิเคราะห์เชิงพรรณนาและการวิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยดัชนีที่วัดผลกระทบของวิกฤตเศรษฐกิจประกอบด้วย 1. ดัชนีฤดูกาล (Seasonal Index) ได้จาก Additive Model ของจำนวนผู้มีงานทำของรอบการสำรวจ t ดัชนีฤดูกาล (S) จะเท่ากับจำนวนผู้มีงานทำที่เพิ่มขึ้นในช่วงฤดูฝนเปรียบเทียบกับช่วงฤดูแล้ง ดัชนีฤดูกาลใช้ประเมินอิทธิพลของฤดูกาลต่อตลาดแรงงานได้โดยการคำนวณหาค่า t ซึ่งเท่ากับ S หาดด้วยค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของ S ถ้าค่าสัมบูรณ์ของ t มากกว่าหรือเท่ากับ 2 สรุปได้ว่า ผลกระทบของความผันแปรของฤดูกาลมีนัยสำคัญทางสถิติ 2. ดัชนีวิกฤตเศรษฐกิจ (Crisis Index) ได้จากความแตกต่างระหว่างค่าจริงและค่าคาดหวังหรือค่าพยากรณ์ของรอบสำรวจเดียวกันกล่าวคือ ช่วงการสำรวจภาวะการมีงานทำรอบ 3 ของปี 2540 ถึงรอบแรกปี 2541 เป็นช่วงวิกฤต ดังนั้น การหาค่าคาดหวังต้องกำหนดเส้นแนวโน้มที่ปรับค่า

ความผันแปรของฤดูกาลครอบคลุมรอบ 3 ปี 2535 ถึงรอบ 3 ปี 2540 ก็จะได้ค่า คาคหวังของรอบแรกปี 2541

3.ดัชนีแนวโน้ม (Trend Growth Index) เป็นอัตราความเปลี่ยนแปลงของ อุนุกรรมในการวัดแนวโน้มระยะยาว

สรุป

1. วิฤตเศษฐกิจทำให้แรงงานซึ่งทำงานโดยรับค่าจ้างหรือเงินเดือนลดลง 1.22 ล้านคน ขณะเดียวกันการมีงานทำในภาคเกษตรเพิ่มขึ้น 0.63 ล้านคนซึ่ง หมายความว่า วิฤตเศษฐกิจได้ทำให้แรงงานเคลื่อนย้ายจากการทำงานได้รับ ค่าจ้างหรือเงินเดือนไปสู่การทำงานในภาคเกษตรมากขึ้น และในรอบแรกปี 2541 อัตราการว่างงานอยู่ในระดับร้อยละ 4.79 วิฤตเศษฐกิจส่งผลกระทบต่อ ให้อัตราว่างงานเพิ่มสูงขึ้นทั้งแรงงานชายและแรงงานหญิง แต่แรงงานชายได้ รับผลกระทบมากกว่า นอกจากนั้นยังพบว่าผู้ได้รับการศึกษาน้อยก็จะได้รับผล กระทบมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาสูง
2. วิฤตเศษฐกิจไม่ส่งผลกระทบต่ออัตราการว่างงานตามฤดูกาล/ การจ้างงานรวม/ รายได้จากภาคเกษตร ทั้งที่แรงงานภาคเกษตรเพิ่มขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะราคา สินค้าเกษตรเพิ่มสูงขึ้นในช่วงที่ผ่านมา
3. ความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ลดลงในกลุ่มแรงงานที่มีรายได้จากค่าจ้าง และรายได้จากธุรกิจแต่ความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ของกลุ่มแรงงานเกษตร ยังอยู่ในระดับสูงเหมือนเดิม
4. วิฤตเศษฐกิจทำให้มีแรงงานเด็กเพิ่มขึ้น
5. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภาคที่ได้รับผลกระทบจากวิฤตมากที่สุด มี อัตราว่างงานสูงถึงร้อยละ 8.53 และรายได้ที่แท้จริงลดลงร้อยละ 25
6. วิฤตเศษฐกิจทำให้รายได้ที่แท้จริงของกลุ่มแรงงานภาคเอกชน ภาครัฐ ลด ลง แต่รายได้ที่แท้จริงของภาครัฐวิสาหกิจสูงขึ้น นอกจากนั้นรายได้ที่แท้จริง ของสาขาการผลิตนอกระบบก็ได้รับผลกระทบมากกว่าสาขาการผลิตในระบบ

นโยบายเสนอแนะ

ภาคเกษตรเป็นภาคที่ช่วยให้ประเทศไทยยืนหยัดได้ ดังนั้นการพัฒนา ภาคการเกษตรจะช่วยขยายฐานการผลิตที่ใช้แรงงานมาก รวมทั้งช่วยขยายอุตสาหกรรรมต่อเนื่องขนาดเล็กในพื้นที่ชนบท ส่งผลให้การอพยพแรงงานเข้าเมือง ลดลงและคุณภาพชีวิตของคนไทยดีขึ้น นอกจากนี้ควรมีการยกระดับคุณภาพ แรงงานด้วยการฝึกอบรมหลักสูตรต่างๆทั้งในและนอกระบบ เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิผลการผลิตของแรงงานและการมีงานทำก็จะขยายไปสู่ผู้ที่มีการศึกษาน้อย (แต่ได้รับการอบรมแล้ว) มากขึ้น

ชื่อผลงาน	ผลกระทบต่อภาพรวมเศรษฐกิจไทยของการเจรจาอบอุรุกวัย
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้วิจัย	ภาณุพงศ์ นิธิประภา
เจ้าของโครงการ	สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย : TDRI
เดือน/ปี	ตุลาคม 2539
วัตถุประสงค์โดยย่อ	+ เพื่อศึกษาผลกระทบของการเจรจาอบอุรุกวัยที่มีต่อเศรษฐกิจมหภาคของไทย
ข้อมูลที่ใช้	อาศัยข้อมูลสถิติภูมิ แบบอนุกรมเวลา รายปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2513-2536 โดยพิจารณาแบ่งสินค้าออกเป็น 9 หมวดได้แก่ อาหาร, เครื่องดื่มและยาสูบ, ผลิตภัณฑ์วัตถุดิบที่ยังไม่ได้แปรรูป, น้ำมันและเชื้อเพลิง, น้ำมันพืชและไขมันสัตว์, เคมีภัณฑ์, สินค้าอุตสาหกรรม และเครื่องจักรและสินค้าอุตสาหกรรมเบ็ดเตล็ด
ทฤษฎี-แนวคิดที่ใช้	อาศัยทฤษฎีอุปสงค์-อุปทานเป็นหลักในการวิจัยครั้งนี้
แบบจำลอง-เครื่องมือ	ใช้การวิเคราะห์เชิงปริมาณโดยการสร้างแบบจำลองสมการถดถอยเชิงซ้อน และประมาณค่าด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (OLS) ในแบบจำลองที่ใช้ประกอบด้วยสมการเอกลักษณ์ 4 สมการที่แสดงถึงระดับรายได้ประชาชาติซึ่งได้แก่ สมการอุปสงค์มวลรวมทั้งหมดจากภาคเอกชน ภาครัฐบาลและต่างประเทศ, สมการดุลการค้าซึ่งเป็นผลต่างระหว่างมูลค่าการส่งออกและนำเข้า, สมการค่าจำกัดความของดุลงบประมาณซึ่งเป็นผลต่างระหว่างรายจ่ายและรายรับภาครัฐ และสมการค่าจำกัดความของการเปลี่ยนแปลงของเงินทุนสำรองเงินตราต่างประเทศซึ่งชี้ให้เห็นถึงดุลชำระเงินอันเป็นผลรวมจากดุลการค้าและดุลบัญชีเคลื่อนย้ายเงินทุน
สรุปโดยย่อ	จากการศึกษาพบว่าผลการเจรจาอบอุรุกวัยจะมีผลทางบวกต่อภาพรวมเศรษฐกิจไทยภายใต้ข้อแม้ว่าราคาสินค้านำเข้าลดลง เนื่องจากการลดลงของภาชนะนำเข้าไม่สูงเกินกว่าอัตราเพิ่มของราคาสินค้าออกของไทย ในกรณีที่การลดภาษีศุลกากรทำให้ราคาสินค้านำเข้าของไทยลดลงเป็นร้อยละเท่ากันกับราคาสินค้าออกที่เพิ่มขึ้น การขยายตัวของเศรษฐกิจก็ยังคงอยู่ในอัตราปานกลางโดยที่การขาดดุลการค้าจะลดลง แต่ทั้งนี้ควรคำนึงถึงจังหวะหรือช่วงเวลาที่เหมาะสมในการลดภาษีศุลกากรด้วย เพราะว่าจะมีผลทางลบต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจแต่ก็จะช่วยลดปัญหาอัตราเงินเฟ้อได้แล้ว ยังมีผลต่อยอดการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดด้วย

ในกรณีที่ไทยลดภาษีนำเข้าและทำให้สินค้านำเข้ามีราคาลดลงโดยที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงในราคาสินค้าส่งออกและการค้าโลกยังอยู่ในระดับเท่าเดิม ผลที่เกิดขึ้นในระยะสั้นจะเป็นการชะลอตัวของเศรษฐกิจ แต่ในระยะยาวแล้วปัจจัยการผลิตเช่นสินค้าทุนที่นำเข้าสูงขึ้นจะสามารถเพิ่มศักยภาพของการส่งออก นอกจากนี้ยังพบว่าความสำคัญของการค้าโลกยังมีอิทธิพลต่อเศรษฐกิจไทยค่อนข้างมาก โดยถ้าหากว่าการค้าหรือผลผลิตมวลรวมของโลกขยายตัวร้อยละ 1 จะมีผลทำให้รายได้ประชาชาติของไทยเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 0.9 ส่วนในกรณีที่การส่งออกของสินค้าในหมวดอาหารหรือในภาคเกษตรสูงขึ้นทั้งในด้านราคาและปริมาณการส่งออก (ณ ระดับราคาเท่าเดิม) จะเป็นตัวกระตุ้นหลักที่ก่อให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจและช่วยลดปัญหาการขาดดุลการค้าลงได้ ผลของ GATT จะทำให้โครงสร้างการผลิตและการส่งออกของไทยไม่เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ทำให้ภาคเกษตรกรรมลดลงในอัตราที่รวดเร็วดังเช่นที่เป็นอยู่ในอดีต และการที่ภาคการส่งออกของสินค้าในหมวดอาหารยังมีความสำคัญสูงอยู่ก็จะช่วยทำให้เกิดความเหมาะสมกับโครงสร้างของแรงงานที่ยังคงอยู่ในภาคเกษตรเป็นส่วนใหญ่

ชื่อผลงาน	ผลการลดหย่อนภาษีศุลกากรภายใต้การเจรจาอบอุรุกวัยต่อการขยายการส่งออกสินค้าของไทยในตลาดสำคัญ สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้ว่าจ้าง	สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
ผู้วิจัย	วิศาล บุปผเวส ภานุพงศ์ นิธิประภา ชฎา พึ่งพินิจ Jennifer Kennedy
วัน/เดือน/ปี	กรกฎาคม 2539
วัตถุประสงค์	1. เพื่อประเมินผลเชิงปริมาณว่าการลดหย่อนภาษีศุลกากรภายใต้การเจรจาอบอุรุกวัยจะสร้างโอกาสการขยายการส่งออกสินค้าสำคัญของไทยในตลาดสำคัญคือ สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป และญี่ปุ่น มากน้อยเพียงใด 2. เพื่อวิเคราะห์ที่มาแห่งโอกาสการขยายการส่งออกสินค้าสำคัญในแต่ละตลาดสำคัญ 3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการเจรจาลดหย่อนภาษีศุลกากรในโอกาสหน้า
วิธีการศึกษา	1. ใช้วิธีการศึกษาวิเคราะห์ผลโดยตรงบางส่วน (Partial Static Analysis on Direct Effect) 2. เลือกทำการศึกษาตามรายการสินค้าออกที่สำคัญ 50 รายการ ตามพิกัดศุลกากรระดับ 10 หลัก ในระบบ Harmonize System (HS) 3. ตัวแบบที่ใช้ในการประมาณการผลของการลดหย่อนภาษีศุลกากร 4. ใช้วิธีทางเศรษฐมิติประมาณค่าความยืดหยุ่นของความตึงการนำเข้าสินค้า I จากประเทศไทยต่อการเปลี่ยนแปลงราคานำเข้าสินค้า I (E_I) ในรายการสินค้า I ที่มีข้อมูลเพียงพอและให้ผลการประมาณที่น่าพอใจ ส่วนรายการสินค้าที่ไม่สามารถประมาณค่า E_I ได้อย่างน่าพอนั้น ใช้วิธีสำรวจผลการศึกษาประมาณค่า E_I ที่มีผู้เคยรายงานไว้ในที่ต่างๆ ที่เทียบเคียงกันได้ โดยเลือกใช้ค่าที่มีผู้ประมาณไว้ต่ำสุดและสูงสุดเป็นค่าอ้างอิง 5. รวมรายการสินค้าอื่นๆ นอกเหนือจากสินค้าสำคัญ 50 รายการ เป็นรายการสินค้ารวมและใช้ค่า E_I ต่ำสุดเฉลี่ย และสูงสุดเฉลี่ยเป็นค่าอ้างอิง 6. คำนวณผลตามข้อ 3 โดยการแทนค่าตัวแปรและสัมประสิทธิ์เป็นรายการสินค้า I และคำนวณยอดรวมเป็นรายประเทศที่เป็นตลาดสำคัญคือ สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป และญี่ปุ่น
สรุป	เนื่องจากข้อจำกัดด้านทรัพยากรการศึกษานี้จึงได้จำกัดขอบเขตประมาณผลของการลดหย่อนภาษีศุลกากรต่อสินค้าส่งออกของไทยเฉพาะใน 3 ตลาดสำคัญนี้ และ

ประมาณผลเป็นรายสินค้าเฉพาะสินค้าส่งออกที่สำคัญ 50 รายการ ส่วนรายการสินค้าที่เหลือจะประมาณผลการขยายตัวโดยรวมในแต่ละตลาด สินค้า 50 รายการดังกล่าวมีมูลค่าการส่งออกปี 1993 ในตลาดสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และสหภาพยุโรป 113.67, 86.30 และ 80.25 พันล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 56.24, 54.15 และ 51.52 ของมูลค่าส่งออกทั้งหมดของไทยในแต่ละตลาดตามลำดับ

การลดหย่อนภาษีศุลกากรในประเทศผู้นำเข้า จะทำให้สินค้าที่นำเข้ามีราคาต่ำลง สามารถแข่งขันในตลาดได้ดี และเกิดการขยายการนำเข้า แต่ก็ขึ้นอยู่กับขนาดการลดราคาอันเนื่องมาจากการลดภาษี และความยืดหยุ่นของความต้องการนำเข้าต่อการลดราคาสินค้านำเข้านั้น และยังขึ้นอยู่กับขนาดฐานการนำเข้าเดิมด้วย

ผลการประมาณค่าความยืดหยุ่นของการนำเข้าต่อราคาสินค้า 50 รายการที่สำคัญ ที่พอเทียบเคียงกันได้ พบว่า มีความยืดหยุ่นแตกต่างกันระหว่างผลการประเมินต่างๆ ระหว่างรายการสินค้าและระหว่างตลาดทั้งสาม คือ ค่าความยืดหยุ่นต่ำสุดเฉลี่ย -0.586 สูงสุดเฉลี่ย -4.044 ในตลาดอเมริกา, -0.536 และ -4.165 ในตลาดญี่ปุ่น และ -0.39 และ -4.03 ในตลาดยุโรป

การประมาณการขยายการนำเข้าสินค้า 50 รายการที่สำคัญจากไทยเป็นรายสินค้าโดยใช้ค่าความยืดหยุ่นต่ำสุดและสูงสุดที่ได้ ในกรณีการลดหย่อนภาษีศุลกากรของอเมริกาพบว่า มีผลขยายการนำเข้าอย่างน้อย 1.56 พันล้านบาท หรืออย่างมาก 8.0 พันล้านบาท หรือประมาณร้อยละ 2.07-10.39 ของมูลค่าการนำเข้าปี 1993/ ในกรณีญี่ปุ่น การขยายการนำเข้ามีมูลค่าอย่างน้อย 1.62 พันล้านบาท หรืออย่างมาก 10.61 พันล้านบาท หรือประมาณร้อยละ 2.43-15.86 ของมูลค่าการนำเข้าปี 1993/ ในกรณีสหภาพยุโรปมีผลขยายการนำเข้าอย่างน้อย 0.23 พันล้านบาท หรืออย่างมาก 2.57 พันล้านบาท หรือประมาณร้อยละ 0.71-8.05 ของมูลค่าการนำเข้าปี 1993

การนำเข้าสินค้าจากไทยโดยรวมในกรณีอเมริกาจะขยายอย่างน้อย 13.11 พันล้านบาท หรืออย่างมาก 90.49 พันล้านบาท หรือประมาณร้อยละ 14.83-102.32 ของมูลค่าการนำเข้าปี 1993/ ในกรณีญี่ปุ่น จะขยายขึ้น 16.52-128.38 พันล้านบาท หรือร้อยละ 22.61-175.71 ของมูลค่าการนำเข้าปี 1993/ ในกรณีสหภาพยุโรปจะขยายขึ้น 6.75-70.61 พันล้านบาท หรือร้อยละ 8.94-93.50 ของมูลค่าการนำเข้าปี 1993

การลดภาษีศุลกากรของญี่ปุ่นมีผลขยายการนำเข้าจากไทยมากที่สุด เนื่องจากญี่ปุ่นลดภาษีต่ำกว่าและมีความยืดหยุ่นของความต้องการนำเข้าต่อราคามากพอๆ

กับอเมริกา ส่วนการลดภาษีของสหภาพยุโรปมีผลน้อยที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายสินค้าพบว่า ตลาดทั้งสามต่างลดภาษีลงมากในสินค้าที่มีอัตราภาษีต่ำอยู่แล้ว ส่วนสินค้าที่มีอัตราภาษีสูงโดยเปรียบเทียบจะลดภาษีลงมาไม่มากนัก เมื่อเปรียบเทียบเป็นร้อยละของอัตราภาษีเดิม

ในกรณีของสหรัฐอเมริกาสินค้าที่คาดว่าจะขยายการนำเข้าเพิ่มมากขึ้น ได้แก่ อะไหล่ ชิ้นส่วนเครื่องคอมพิวเตอร์และหน่วยความจำ เครื่องรับโทรทัศน์และอุปกรณ์เครื่องรับโทรทัศน์ ถังมือยางที่ใช้ในการผ่าตัด เฟอร์นิเจอร์ไม้ ไอซี รองเท้ากีฬา อัญมณี ในกรณีญี่ปุ่น สินค้าที่คาดว่าจะขยายการนำเข้า ได้แก่ อะไหล่ ชิ้นส่วนคอมพิวเตอร์ เครื่องรับโทรทัศน์ ตลับลูกปืน อาหารกระป๋อง อาหารทะเล ชิ้นส่วนอุปกรณ์กล้องถ่ายรูป แก้วไม่มีเบาะ เสื้อผ้าฝ้าย เครื่องอัดและเล่นเทปวิดีโอ / กรณีของสหภาพยุโรป มีสินค้าที่ขยายการนำเข้าที่พบคือ ชิ้นส่วนอุปกรณ์เครื่องคอมพิวเตอร์ รวมทั้งหน่วยความจำและไอซี และชุดสายไฟในรถยนต์

สินค้าส่งออกที่สำคัญของไทยในตลาดทั้งสามนี้ หลายรายการเป็นสินค้าที่ได้รับ GSP อย่างไรก็ดีตาม ประเทศไทยมีความเจริญและพัฒนาเศรษฐกิจมาจนถึงระดับขั้นเกณฑ์ที่จะได้รับ GSP ในอนาคต ดังนั้นจึงเป็นการยากและไม่เกิดประโยชน์ในการเจรจาประวิงเวลายกเลิกสิทธิ GSP กับประเทศผู้ให้ GSP นั้น แนวทางที่เป็นประโยชน์ในระยะยาวมากกว่าคือ การเจรจาให้ประเทศนั้นๆ ลดภาษีศุลกากรแบบ MFN ลงมาให้ลึกและเร็วที่สุด เช่นใน กรณีอเมริกาที่สินค้าบางรายการยังมีอัตรา MFN ค่อนข้างสูง

ข้อเสนอแนะ

1. การลดหย่อนภาษีศุลกากรในรอบอุรุกวัยน่าจะมีผลต่อการขยายออกของไทยในตลาดสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และสหภาพยุโรป
2. การประมาณข้างต้นยังไม่ได้พิจารณาถึงอุปสรรคหรือข้อจำกัดกีดกันอื่นๆ นอกเหนือจากภาษีศุลกากรที่ไทยยังเผชิญกับตลาดเหล่านั้น
3. ยังมีประเด็นข้อจำกัดกีดกันต่อสินค้าออกที่ไทยสนใจอยู่หลายประการที่ควรมีการเจรจาแลกเปลี่ยนการเปิดตลาดเสรีแต่การเจรจาดังกล่าวอาจไม่สะดวกและไม่อยู่ในวาระแห่งความสนใจของประเทศคู่เจรจาของไทยในกรอบ WTO ไทยจึงควรหาทางเจรจาในกรอบ APEC และ ASEM ซึ่งยังเปิดโอกาสให้อยู่ พร้อมกับเตรียมตัวที่จะแลกเปลี่ยน (Reciprocate) การลดหย่อนข้อจำกัดการค้าต่อคู่เจรจา เนื่องจากไทยได้พัฒนามาสู่ระดับที่จะรับสภาพและสถานะนั้นแล้วในเวทีการค้าโลก

ชื่อผลงาน	ผลการสำรวจทัศนคติที่มีต่อร่างกฎหมายสกัดการฟอกเงิน
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้ว่าจ้าง	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย และมูลนิธิอาเซีย
ผู้วิจัย	ผศ.ดร.สังศิต พิริยะรังสรรค์ และ ผศ.ดร.นวลน้อย ตีรรัตน์
วัน/เดือน/ปี	8 ธันวาคม 2540
จุดประสงค์	เพื่อสำรวจทัศนคติของประชาชนที่มีต่อร่างกฎหมายการสกัดการฟอกเงิน
เครื่องมือที่ใช้	สำรวจทัศนคติของประชาชนโดยการส่งแบบสอบถามจำนวน 1,500 ใบ ไปยัง ประชาชนทั้งในกรุงเทพฯและนอกรุงเทพฯ โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างให้ กระจายของตัวอย่างไปยังสาขาอาชีพต่างๆ ซึ่งมีบทบาทเกี่ยวข้องหรืออาจจะได้รับรู้ข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับร่างกฎหมายสกัดการฟอกเงิน มีผู้ตอบแบบสอบถามกลับมา 453 ฉบับ ประมวลผลเบื้องต้นได้ดังนี้
สรุป	เนื่องจากข้อจำกัดของจำนวนตัวอย่าง จึงไม่อาจถือได้ว่าทัศนคติที่ได้รับมานั้นจะเป็นตัวแทนของคนไทยทั้งประเทศได้ อย่างไรก็ตามผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาค่อนข้างสูง(ร้อยละ 93 มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี) และอยู่ในวงราชการหรือมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายต่อต้านการฟอกเงินโดยตรง ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่สนับสนุนให้มีการออกกฎหมายต่อต้านการฟอกเงิน เพราะเห็นว่าการฟอกเงิน รวมทั้งบุคคลและเครือข่ายที่เข้ามามีส่วนร่วมในขบวนการฟอกเงิน ควรจะมีความผิดตามกฎหมาย ผู้ตอบแบบสอบถามยังต้องการให้กฎหมายต่อต้านการฟอกเงินนั้นครอบคลุมถึงกิจกรรมที่ผิดกฎหมายอื่นๆด้วย เช่น การคอร์รัปชัน การค้าของหนีภาษี การค้าอาวุธผิดกฎหมาย ฯลฯ แต่คณะกรรมการร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเห็นว่า หากนำความผิดหลายประเภทมารวมไว้ในกฎหมายฉบับนี้ โอกาสที่กฎหมายฉบับนี้จะผ่านรัฐสภาจะเป็นไปได้ยาก แต่หากนำเฉพาะเรื่องความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โอกาสที่จะผ่านรัฐสภาก็จะง่ายขึ้นและเมื่อการบังคับใช้ประสบความสำเร็จ ประกอบกับหน่วยงานของรัฐมีความพร้อมมากขึ้นจึงค่อยๆเพิ่มความผิดฐานอื่นๆในโอกาสต่อไป ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 50 เห็นว่าวงเงินที่สถาบันการเงินจะต้องรายงานแก่หน่วยงานของรัฐนั้นควรสูงกว่า 1 ล้านบาท ขึ้นไป ซึ่งหากพิจารณาเปรียบเทียบกับวงเงินของประเทศสหรัฐอเมริกาที่กำหนดไว้ให้ต้องรายงานคือ ที่ 10,000 เหรียญ (ประมาณ 250,000 บาทไทย) วงเงิน 1 ล้านบาทก็ดูค่อนข้างสูง แต่หากมองอีกแง่หนึ่ง เศรษฐกิจไทยยังอยู่ในภาคเศรษฐกิจนอกระบบซึ่งจำเป็นต้องใช้เงินสดเป็นหลัก ในประเด็นนี้วงเงิน 1 ล้านบาทก็ไม่ใช่ว่าตัวเลขที่สูงเกินไป ดังนั้น ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่จึงเห็นว่าวงเงิน 500,000 บาท อาจเหมาะสมกว่า

ชื่อผลงาน	ผลการสำรวจทัศนคติเรื่องการพนันกับนโยบายสาธารณะ
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้ว่าจ้าง	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย และมูลนิธิอาเซีย
ผู้วิจัย	ผศ.ดร.สังศิต พิริยะรังสรรค์
วัน/เดือน/ปี	8 ธันวาคม 2540
จุดประสงค์	เพื่อรวบรวมความคิดเห็นของคนกลุ่มอาชีพต่างๆว่าควรจะทำกาพนันให้ถูกกฎหมายหรือไม่
เครื่องมือที่ใช้	ใช้การส่งแบบสอบถามด้วยวิธี Focus Groups ไปสำรวจความคิดเห็นของคนกลุ่มต่างๆ 11 กลุ่มอาชีพ ได้แก่ ข้าราชการ/ นักการเงินและการธนาคาร(ระดับผู้จัดการ)/ นักธุรกิจ/ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร/ ผู้พิพากษา/ นักกฎหมาย(ทนายความ)/ นักวิชาการ(อาจารย์มหาวิทยาลัย)/ สื่อมวลชน/ นักพัฒนาองค์กรเอกชน/ พนักงานบริษัทและลูกจ้าง/ พ่อค้าและแม่ค้ารายย่อย กลุ่มอาชีพละ 20 คน และการกระจายตัวอย่างอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกันคือระหว่าง 20-29 ตัวอย่าง โดยเริ่มเก็บข้อมูลระหว่างเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม พ.ศ.2539 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมดคือ 427 ชุด ได้รับกลับมา 272 ชุด ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป กับการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 83 และ 17 ตามลำดับ
สรุป	การสำรวจทัศนคติเรื่องการพนันกับนโยบายสาธารณะมีข้อจำกัดหลายอย่างคือ ขนาดของตัวอย่างค่อนข้างเล็ก ตัวอย่างทั้งหมดอยู่ในกรุงเทพฯ และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีการศึกษาดี ดังนั้นทัศนคติที่ได้จึงมีความเอนเอียงที่จะเป็นความเห็นของคนชั้นกลางในกรุงเทพฯ อย่างไรก็ตาม การศึกษาการพนันทั้งสี่ประเภท คือ หว่ยใต้ดิน หว่ยหุ้น การพนันฟุตบอล และบ่อนการพนัน พบว่าคนส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการทำบ่อนการพนันให้ถูกต้องตามกฎหมาย สัดส่วนของผู้ที่เห็นด้วยกับผู้ไม่เห็นด้วยคิดเป็นร้อยละ 52 และ 40 ตามลำดับ/ การพนันฟุตบอลเป็นการพนันลำดับที่สองที่ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าน่าจะทำให้ถูกต้องตามกฎหมาย แต่มีสัดส่วนของผู้สนับสนุนน้อยกว่าผู้คัดค้านคิดเป็นร้อยละ 40 และ 43 ตามลำดับ/ การพนันลำดับที่สามที่ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าควรทำให้ถูกต้องตามกฎหมายคือหว่ยใต้ดิน สัดส่วนผู้ที่สนับสนุนกับผู้คัดค้านคิดเป็นร้อยละ 43 และ 50 ตามลำดับ/ สำหรับหว่ยหุ้นเป็นการพนันอันดับสุดท้ายที่ผู้ให้

สัมภาษณ์เห็นว่าควรทำให้ถูกต้องตามกฎหมาย สัดส่วนผู้สนับสนุนกับผู้คัดค้านคิดเป็นร้อยละ 18 และ 48 ตามลำดับ

การที่มีผู้สนับสนุนการทำให้เป็นเรื่องที่ถูกต้องตามกฎหมายค่อนข้างสูง อาจเนื่องจากประเด็นนี้มีการอภิปรายและแสดงความคิดเห็นในเวทีสาธารณะมาแล้วหลายครั้ง ทำให้คนในสังคมได้รู้ข่าวสารเรื่องนี้ค่อนข้างมาก ในทางตรงกันข้าม การเปิดบ่อนฟุตบอล หว่ยใต้ดิน และหว่ยหันให้ถูกต้องตามกฎหมายยังเป็นประเด็นใหม่ คนส่วนมากยังไม่ได้รับข่าวสารในเรื่องนี้จึงยังมีจำนวนผู้คัดค้านสูงกว่า หากคนในสังคมได้รับข้อมูลข่าวสารเพิ่มขึ้นความคิดเห็นในเรื่องนี้อาจเปลี่ยนไปได้

ผู้ศึกษาเรื่องนี้พยายามชี้ให้เห็นว่าการสนับสนุนให้การพนันต่างๆ เป็นเรื่องที่ถูกต้องตามกฎหมายนั้นเป็นสิ่งดี เนื่องจากการพนันที่ถูกต้องตามกฎหมายนั้นจะง่ายต่อการควบคุม ตรวจสอบ และดูแลผลกระทบได้ง่าย และปัญหาอาชญากรรมอาจลดลงด้วย อย่างไรก็ตามผู้ศึกษาก็ชี้ให้เห็นว่าความปลอดภัยและการกระทำที่ถูกต้องตามกฎหมายจะเป็นแรงจูงใจที่สำคัญ ที่จะทำให้คนเลิกเล่นการพนันในบ่อนเถื่อนและผู้ที่ชอบเดินทางไปเล่นการพนันที่ต่างประเทศก็จะหันกลับมาเล่นในบ่อนในประเทศแทน หากรัฐบาลเก็บภาษีการพนันร้อยละ 10 จากหว่ยใต้ดิน บ่อนพนันฟุตบอล และบ่อนการพนัน รัฐบาลจะมีรายได้จากทั้งสามกิจกรรมนี้ประมาณ 66,000-125,800 ล้านบาทต่อปี

ผลดีของการกำหนดให้การพนันเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายคือ ทำให้คนเข้าถึงการพนันบางประเภทได้ยาก ไม่มีสิ่งยั่วยุกิเลสหรือแหล่งอบายมุขให้เห็นอย่างชัดเจน ฯลฯ

อย่างไรก็ตามผู้ศึกษาทั้งห้าไว้ว่าถึงเวลาแล้วที่สาธารณชนต้องช่วยกันขบคิด ถกเถียงเพื่อหาทางออกให้แก่นโยบายการพนันที่เหมาะสมและจะเป็นประโยชน์ต่อคนส่วนใหญ่ในสังคมต่อไป

ชื่อผลงาน	แผนแม่บทการพัฒนากำลังคนเพื่ออุตสาหกรรมการผลิตและบริการของประเทศไทย พ.ศ.2541-2549
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้ว่าจ้าง	กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม
ผู้วิจัย	ฝ่ายวิจัยทรัพยากรมนุษย์และพัฒนาสังคม มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
เดือน/ปี	กันยายน 2541
วัตถุประสงค์	เพื่อจัดทำแผนแม่บทการพัฒนากำลังคนของประเทศในระยะยาว (10 ปี) ที่ชัดเจนและสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจในอนาคต และเป็นที่ยอมรับของหน่วยงานปฏิบัติเพื่อนำไปเป็นกรอบในการทำแผนปฏิบัติการของแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป
ข้อมูลที่ใช้	ใช้ข้อมูลจากรายงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง
สรุป	การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้เกิดความต้องการในการพัฒนากำลังคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อประเทศหันมาพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตและบริการ ในทางตรงข้าม การพัฒนาอุตสาหกรรมที่สามารถพัฒนาและใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย และความพยายามพึ่งตนเองทาง S&T จะเป็นการเปิดโอกาสให้กำลังคนทางเทคโนโลยีของไทยดังกล่าวได้มีการพัฒนาความรู้ และขีดความสามารถทางเทคโนโลยีมากขึ้น จึงกล่าวได้ว่าการพัฒนาอุตสาหกรรมที่มีคุณภาพและแข่งขันได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยกำลังคนที่มีคุณภาพ และการพัฒนาคนให้มีคุณภาพก็ต้องสร้างโอกาสให้กำลังคนได้มีการพัฒนาไปด้วย ในช่วงปี ค.ศ.1980 เป็นต้นมา การพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตและบริการในบางส่วนเริ่มมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มัลติมีเดีย เป็นต้น วิวัฒนาการเหล่านี้สะท้อนการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของโลกที่มีผลกระทบต่อไปในอนาคตและยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังคนทั้งสิ้น นั่นคือ การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังคนจำเป็นต้องยึดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์หรือแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมเป็นแนวทางด้วย <u>ยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังคนเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตและบริการ</u> 1.การพัฒนากำลังคนสำหรับอุตสาหกรรมทั่วไปที่ส่วนใหญ่เป็น "ผู้ใช้" เทคโนโลยีจากการนำเข้า การพัฒนากำลังคนยังสามารถอาศัยการพัฒนาในระบบการศึกษาแบบกว้าง (Broad Based Education and

Training) ต่อไป แต่ต้องปรับระบบการศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงขึ้น เพื่อให้มีช่องว่างทางการศึกษาและความต้องการกำลังคนทางอุตสาหกรรมน้อยลง ขณะเดียวกันก็เพื่อช่วยนำอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีพื้นฐานพัฒนาเข้าสู่เทคโนโลยีที่ทันสมัย

2.การพัฒนากำลังคนสำหรับอุตสาหกรรมเป้าหมาย 13 สาขา ที่ต้องการปรับโครงสร้างของภาครัฐ เนื่องจากต้องการสร้างขีดความสามารถในการส่งออกเป็นเรื่องด่วน การพัฒนาคนจะอาศัยระบบการฝึกอบรมเป็นยุทธศาสตร์หลัก เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการพัฒนาอุตสาหกรรม 13 สาขาโดยเร็ว

3.การพัฒนากำลังคนเพื่อเตรียมเข้าทำงานสำหรับอุตสาหกรรมยุทธศาสตร์ที่จะกำหนดต่อไปต้องทบทวนแนวคิดและแนวทางพัฒนาระบบการศึกษาเสียใหม่ เพื่อพัฒนากำลังคนที่สามารถเป็นผู้พัฒนาเทคโนโลยีได้ โดยให้นั้นยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังคนที่เน้นความสามารถเฉพาะทาง (Specialized Program) มากกว่าที่ผ่านมา ส่วนการพัฒนากำลังคนในระหว่างทำงาน เพื่อพัฒนาตามเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงโดยตลอด จะต้องจัดศูนย์ฝึกอบรม โดยความร่วมมือระหว่างภาคอุตสาหกรรมในกลุ่มเดียวกันที่มีความต้องการร่วมกันโดยการสนับสนุนของรัฐ เป็นต้น

4.การพัฒนากำลังคนสำหรับอุตสาหกรรม Knowledge Based ที่กำลังเริ่มขึ้นในประเทศ ต้องให้ศูนย์อิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติของ NSTDA มีบทบาทในการพัฒนากำลังคน เพื่อรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมทั้งฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ต่อไปก่อน

5.ในยุคโลกาภิวัตน์ ผลกระทบของตลาดภายนอกที่มีต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมของไทยเป็นไปอย่างรุนแรง ทำให้คนว่างงานและตกงานเพิ่มขึ้น จึงจำเป็นต้องจัดให้มีการฝึกอบรมใหม่และมีการฝึกอบรมผู้ประกอบการทางเทคนิคอย่างเข้มข้น ซึ่งอาจเป็นงานที่ศูนย์เพิ่มผลผลิตแห่งประเทศไทยร่วมกับสมาคมอุตสาหกรรมการค้าต่างๆร่วมกันฝึกอบรม

6.เพื่อให้การพัฒนาภาคอุตสาหกรรมเป็นไปอย่างสมดุลกับสภาพแวดล้อม เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน การพัฒนาอุตสาหกรรมจึงต้องไม่ใช่การพัฒนาตามยถากรรม (At All Cost) แต่ต้องสร้างความเติบโตทางเศรษฐกิจที่ไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่สะอาด และต้องพัฒนากำลังคนในการใช้ S&T เพื่อจัดระบบแก้ไขปัญหาขยะพิษ น้ำเสีย อากาศเสีย เหล่านี้ เป็นต้น

ชื่อผลงาน	แผนยุทธศาสตร์เพื่อรองรับโครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศ (ไทย เวียดนาม ลาว กัมพูชา พม่า และมณฑลยูนนาน)
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้วิจัย	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ร่วมกับบริษัท ที ไอ เอส คอนซัลแตนท์ จำกัด (ภายใต้ความช่วยเหลือทางวิชาการจาก ADB)
วัตถุประสงค์โดยย่อ	1. ศึกษาแนวทางและโอกาสการพัฒนาเฉพาะในส่วนของประเทศไทยเมื่อมีการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศในอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศ 2. จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเฉพาะในส่วนของประเทศไทยเพื่อรองรับโครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศ ที่ก่อให้เกิดผลกระทบทั้งทางบวกและลบจากการดำเนินงานโครงการความร่วมมือตามข้อเสนอแนะของ ADB
เครื่องมือที่ใช้	ศึกษาวิเคราะห์สภาพข้อเท็จจริงในรายละเอียดในเรื่องต่างๆ โดยพิจารณาจากข้อมูลดิบที่ได้จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ และใช้การศึกษาแบบพรรณนา
สรุป	จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบศักยภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยกับประเทศอื่นๆ ในอนุภูมิภาคพบว่าผลจากโครงการพัฒนาความร่วมมือฯ มีแนวโน้มจะก่อให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบในเชิงการผลิตดังนี้ 1. ข้อได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ ไทยจะได้เปรียบทางด้านทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพสูงกว่าทั้งในระดับแรงงานและผู้ประกอบการ/ด้านสาธารณูปโภค ไทยมีการขนส่งทั้งทางบก ทางอากาศ และเครือข่ายสื่อสารโทรคมนาคม/ ด้านนโยบายรัฐและกฎระเบียบ ที่เอื้ออำนวยต่อการค้าในตลาดเสรีมากกว่าประเทศอื่นๆ/ ด้านเศรษฐกิจและการเงินโดยรวม 2. ข้อเสียเปรียบเชิงเปรียบเทียบ ด้านการค้า ประเทศในอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขงจะเป็นประเทศที่ผลิตสินค้าขั้นปฐมภูมิและเป็นแหล่งวัตถุดิบของไทย/ ด้านการพัฒนาขีดความสามารถในการผลิต ประเทศต่างๆ ในกลุ่มอนุภูมิภาคสามารถพัฒนาการผลิตของตนให้ทัดเทียมไทยได้ เนื่องจาก

ความได้เปรียบทางด้านวัตถุดิบและต้นทุน โดยเฉพาะค่าแรงที่ต่ำกว่า/ด้านการท่องเที่ยว ประเทศไทยกำลังประสบปัญหาสิ่งแวดล้อม แต่ถ้าเราจัดการท่องเที่ยวให้มีระบบก็น่าจะแข่งขันกับประเทศอื่นๆ ในอนุภูมิภาคนี้ได้ เพราะเรามีบุคลากรที่ชำนาญทางด้านนี้/ด้านการลงทุนอุตสาหกรรม นักลงทุนต่างชาติสนใจที่จะลงทุนในประเทศอนุภูมิภาคนี้เพราะโครงการความร่วมมือจะช่วยลดต้นทุนในการผลิตลง และช่วยขยายตลาดในอนุภาคทำให้เพิ่มกำลังซื้อของประชาชนให้สูงขึ้น/ด้านแรงงาน ไทยจะได้แรงงานเพิ่มขึ้นจากการเคลื่อนย้ายแรงงานของประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาทดแทนแรงงานที่ไร้ฝีมือที่เพิ่มมากขึ้น / สำหรับการลงทุนด้านพื้นฐานยังมีความจำเป็นสำหรับประเทศในกลุ่มอนุภูมิภาคนี้ หากไทยสามารถขยายกิจการการลงทุนไปยังประเทศเหล่านั้นได้ก็จะดียิ่ง

ข้อเสนอแนะ

โครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงมีแนวโน้มที่จะมีผลกระทบต่อนโยบายไทยในหลายๆ ด้าน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องพิจารณาปรับตัวหลายด้าน เพื่อให้ไทยได้รับผลประโยชน์มากที่สุดและลดผลกระทบในทางลบให้เหลือน้อยที่สุด ซึ่งการเตรียมการดังกล่าวสามารถกำหนดเป็นแผนยุทธศาสตร์ได้ 2 แนวทาง คือ

1. ยุทธศาสตร์เชิงรุก ประกอบด้วย

ก. ยุทธศาสตร์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และเทคโนโลยี การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นั้นอาจทำได้โดยการยกระดับการศึกษาภาคบังคับจาก 6 ปีเป็น 9 ปี และปรับหลักสูตรการศึกษา ส่วนทางด้านเทคโนโลยีควรมุ่งเน้นพัฒนาขีดความสามารถทางเทคโนโลยี สนับสนุนให้ผู้ประกอบการมีการพัฒนาเทคโนโลยีอย่างสม่ำเสมอ

ข. ยุทธศาสตร์การเป็นศูนย์กลางด้านต่างๆ ในอนุภูมิภาค เนื่องจากประเทศไทยได้เปรียบในด้านที่ตั้งและโครงสร้างพื้นฐานดังนั้นจึงน่าจะพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางทางการผลิต การค้า การท่องเที่ยว และศูนย์กลางทางการเงิน

ค. ยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่เฉพาะ เนื่องจากการพัฒนาให้ไทยเป็นศูนย์กลางด้านต่างๆ นั้น จำเป็นที่ไทยต้องพัฒนาเมืองหน้าด่าน เช่น เชียงราย แม่ฮ่องสอน ไร่เลย์ ตาก(แม่สอด) หนองคาย อุบลราชธานี มุกดาหาร ปราจีนบุรี นครพนม โดยกำหนดให้เมืองต่างๆ เหล่านี้ทำหน้าที่หลักต่างๆ กันในแต่ละพื้นที่

2. ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเพื่อเตรียมการแข่งขันกับต่างประเทศ

ก. ยุทธศาสตร์พัฒนาอุตสาหกรรมรายสาขา อุตสาหกรรมสิ่งทอ อาหาร อิเล็กทรอนิกส์เครื่องใช้ไฟฟ้าและชิ้นส่วน เครื่องหนัง เซรามิกส์ จะถูกกระทบค่อนข้างมาก จึงจำเป็นต้องวางยุทธศาสตร์เฉพาะต่างออกไปตามอุตสาหกรรม ส่วนอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ เพอร์นิเจอร์ อุตสาหกรรมบรรจุผลิตภัณฑ์และแยกกล่อง มีความสามารถในการแข่งขันสูงกว่า ไทยอาจเพียงปรับแก้ไขกฎระเบียบการเก็บภาษีที่อาจเป็นอุปสรรคต่ออุตสาหกรรม

ข. ยุทธศาสตร์ประสานความร่วมมือกับประเทศอื่นในอนุภูมิภาค เพื่อเร่งรัดความร่วมมือระดับทวิภาคี ขจัดอุปสรรคด้านการค้าและการลงทุน ให้ความช่วยเหลือประเทศอื่นในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และมีมือแรงงาน รวมทั้งพัฒนาระบบการเงินอย่างเป็นระบบ

ค. ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการใช้พลังงานอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ ประเทศไทยนำเข้าพลังงานจากต่างประเทศเป็นจำนวนมาก ดังนั้นการประหยัดพลังงานจึงเป็นการช่วยลดต้นทุนค่าใช้จ่ายของประเทศลงได้ ง. ยุทธศาสตร์การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อลดความเปลี่ยนแปลงของการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ลดปัญหาสิ่งแวดล้อม และปรับปรุงการเก็บภาษีและเงินอุดหนุนในทิศทางที่เหมาะสม

จ. ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการค้า การลงทุน และการส่งออก ในด้านนี้ต้องอาศัยการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐบาลในด้านข้อมูล นอกจากนั้นรัฐบาลจะต้องปรับปรุงแก้ไขและหรือลดข้อจำกัดที่จะเป็นอุปสรรคต่อการค้า การส่งออกของประเทศ

ฉ. ยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อรองรับผลกระทบทางด้านเกษตร เนื่องจากภาคเกษตรได้รับผลกระทบโดยตรงจากโครงการนี้ จึงจำเป็นต้องมียุทธศาสตร์ด้านการเกษตรที่เหมาะสม เช่น การกำหนดพื้นที่ที่เพาะปลูก การปรับโครงสร้างการผลิตด้านการเกษตรที่สอดคล้องกับตลาดและนำเทคโนโลยีขั้นสูงมาใช้ในการผลิตต่อไป

ชื่อผลงาน	พนันฟุตบอล:การเสี่ยงโชคของชนชั้นกลาง
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้ว่าจ้าง	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย และมูลนิธิอาเซีย
ผู้วิจัย	ผศ.ดร.นวลน้อย ตริรัตน์
วัน/เดือน/ปี	8 ธันวาคม 2540
จุดประสงค์	แสดงพัฒนาการและวิธีการเล่นการพนันฟุตบอลในประเทศไทย วิเคราะห์ถึงโครงสร้างและเครือข่ายของการเล่นการพนันฟุตบอล รวมถึงวงเงินและผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้อง อธิบายปัจจัยที่มีผลต่อการแพร่หลายของการพนันฟุตบอล และนโยบายที่เหมาะสมของภาครัฐในยุคโลกาภิวัตน์
เครื่องมือที่ใช้	เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา
สรุป	การพนันฟุตบอลในประเทศไทยเฟื่องฟูสุดขีด เมื่อระบบข่าวสารข้อมูลจากต่างประเทศเข้ามาสู่ประเทศไทยมากขึ้น ประเภทของฟุตบอลที่พนันคือ การแข่งขันฟุตบอลโลก การแข่งขันชิงแชมป์ยุโรป การแข่งขันตามสโมสรในประเทศต่างๆ และรายการแข่งขันนัดสำคัญอื่นๆ รูปแบบการพนันฟุตบอลในประเทศไทยพัฒนามาจากการพนันในประเทศอังกฤษ แต่การพนันในประเทศอังกฤษเป็นสิ่งที่ถูกกฎหมาย และผู้พนันต้องทำตามระเบียบที่วางไว้คือ ต้องพนันผ่านสำนักรับแทงพนันที่ถูกต้องตามกฎหมายเท่านั้น ในประเทศไทยอัตราการต่อรองพื้นฐานเจ้ามือจะเป็นฝ่ายกำหนด โดยอาศัยข้อมูลจากอังกฤษร่วมกับนักวิเคราะห์ในประเทศ แต่การต่อรองในไทยมีลูกเล่นหลากหลายกว่าในอังกฤษ เพื่อให้การต่อรองสนุกขึ้น โดยอัตราเริ่มเล่นในแต่ละนัดจะเป็นอัตราที่เจ้ามือถือหางทีมต่อ และให้ลูกค้าเข้ามารองหรือถือหางอีกทีมหนึ่ง หากลูกค้าต้องการถือหางทีมต่อก็ต้องเสนออัตราต่อรองที่สูงกว่าอัตราต่อรองของเจ้ามือที่เสนอในตอนแรก และอัตราต่อรองที่เสนอใหม่นี้จะสูงกว่าอัตราต่อรองของเจ้ามือประมาณร้อยละ 20-25 เสมอ อย่างไรก็ตามอัตราต่อรองนี้จะเปลี่ยนแปลงไปตามช่วงหรือตามข้อมูลข่าวสารใหม่ๆที่เข้ามา เครือข่ายของวงการพนันในประเทศไทยแบ่งเป็น 2 ประเภทคือแบบแทงตรงซึ่งมักจะเล่นในวงเงินที่จำกัด เพื่อจะได้ไม่ต้องให้บริการการโอนเงิน และแบบวงกว้างที่มีการติดต่อกันทางโทรศัพท์และให้บริการการโอนเงิน แหล่งรับพนันแหล่งใหญ่อยู่ที่ ย่านสำเพ็ง เขาวราช จักรวรรดิ วรจักร และพานุรัตน์ และแหล่งเล็กๆที่กระจายอยู่ทั่วไปและในต่างจังหวัดผู้ที่เป็นเจ้ามือห่วยไต่ดินก็จะเป็นเจ้ามือรับแทงบอลด้วย

จำนวนผู้เล่นพนันฟุตบอล	115,700	คน
วงเงินที่เกี่ยวข้องในการแทงพนัน	122,480	ล้านบาท
วงเงินที่มีการโอน (หมุนเวียน)	61,240	ล้านบาท
มูลค่าเพิ่มของการประกอบการ	12,248-15,922	ล้านบาท

ปัจจัยที่มีผลต่อการแพร่หลายการพนันฟุตบอลในประเทศไทย ได้แก่ การเข้าถึงข่าวสารข้อมูล เกิดสื่อใหม่ๆ ที่เสนอข้อมูลเฉพาะด้านมากขึ้น เช่น หนังสือพิมพ์ที่เสนอแต่ข่าวสารของการกีฬารายวัน หรือการวิเคราะห์ และพูดถึงการต่อรองในการแข่งขันในช่วงที่มีการถ่ายทอดสด เป็นต้น

นโยบายของรัฐ

จากการออกแบบสอบถามในเรื่องรัฐควรมีนโยบายอย่างไรต่อการพนัน(ดูผลการสำรวจทัศนคติเรื่องการพนันกับนโยบายสาธารณะ) ในกรณีพนันฟุตบอลมีผู้เห็นด้วยที่จะทำให้ถูกต้องตามกฎหมายร้อยละ 40 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 43 กลุ่มที่เห็นด้วยส่วนใหญ่เป็นข้าราชการ นักการเงิน การธนาคาร นักธุรกิจ ส.ส. ผู้พิพากษาและนักวิชาการ ส่วนกลุ่มผู้ที่ไม่เห็นด้วย ได้แก่ นักกฎหมาย นักพัฒนาองค์กรเอกชน และลูกจ้าง/พ่อค้า/แม่ค้า รายย่อย สื่อมวลชนและพนักงานบริษัท เหตุผลที่เห็นด้วยคือ เพื่อเป็นการแก้ปัญหากลุ่มอิทธิพล และสามารถควบคุมอายุของผู้เล่นได้ ลดปัญหาเงินนอกระบบ และรัฐบาลสามารถเก็บภาษีได้ ส่วนเหตุผลของผู้ไม่เห็นด้วย คือ เป็นการมอมเมาเยาวชนและสังคม ปัญหาอาชญากรรมจะเพิ่มมากขึ้น ขัดต่อหลักพุทธศาสนา และมีผลเสียต่อการส่งเสริมการกีฬา เนื่องจากความเห็นของคนทั้งสองส่วนนั้นค่อนข้างจะใกล้เคียงกัน จึงยังไม่อาจสรุปได้ว่านโยบายเรื่องการพนันฟุตบอลนั้นจะเป็นอย่างไร และคงถึงเวลาที่ต้องถกเถียงกันเพื่อปรับปรุงนโยบายดังกล่าวให้มีลักษณะที่สอดคล้องกับสังคมมากขึ้น

ชื่อผลงาน	ภาพรวมเศรษฐกิจนอกกฎหมายของไทยและข้อเสนอด้านนโยบาย
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้ว่าจ้าง	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย และมูลนิธิอาเซีย
ผู้วิจัย	รศ. ดร.ผาสุก พงษ์ไพจิตร
วัน/เดือน/ปี	8 ธันวาคม 2540
จุดประสงค์	เพื่อศึกษากิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ผิดกฎหมายที่สำคัญๆ และเพื่อให้ได้ภาพรวมของระบบเศรษฐกิจนอกระบบในประเทศไทย
เครื่องมือที่ใช้	ใช้วิธีการประมาณการทั้งทางตรงและทางอ้อม <u>ทางตรง</u> ใช้การสำรวจ การออกแบบสอบถามและสัมภาษณ์โดยตรงกับผู้ทำธุรกิจ ลูกค้า และผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการประมาณการทางตรงนี้ ผู้วิจัยประมาณการขนาดของธุรกิจนอกกฎหมายแต่ละประเภท โดยอาจคำนวณจากทางด้านผลผลิต ทางด้านอุปสงค์ หรือทั้งสองอย่างรวมกัน เช่น ในกรณีของยาเสพติดใช้การประมาณการขนาดโดยดูจากผลผลิตและอุปสงค์/ กรณีการค้าประเวณีใช้ประมาณการจากจำนวนคู่นอนคือจำนวนหญิงบริการทางเพศ และอุปสงค์ คือ การบริการลูกค้าและค่าบริการต่อวัน/ กรณีของบ่อนพนันและการพนันบอล ใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการและผู้ที่เกี่ยวข้อง(เนื่องจากไม่มีฐานข้อมูลเบื้องต้น) แต่หากกรณีใดมีข้อมูลจากการผู้วิจัยจะใช้ข้อมูลนั้นเป็นหลัก <u>ทางอ้อม</u> ใช้วิธีทางการเงิน (Currency approach) กำหนดให้การถือเงินในมือของประชาชนที่เพิ่มขึ้นอย่างผิดปกติเป็นผลมาจากการดำเนินธุรกิจนอกกฎหมาย การประมาณการทางอ้อมนี้ ประเมินจากข้อมูลสถิติรวม (ระดับ Macro) เป็นการประมาณการขนาดอย่างเดียว ดังนั้นวิธีการนี้จะไม่ทราบกระบวนการ ขั้นตอนต่างๆของการทำธุรกิจเหล่านี้ และไม่ทราบว่าผลได้ผลเสียของธุรกิจจะตกอยู่กับใครเป็นสัดส่วนเท่าใด
สรุป	จากการศึกษามีข้อที่ค้นพบ 10 ข้อ ได้แก่ 1.ขนาดโดยรวมของเศรษฐกิจนอกกฎหมาย 3 ประเภทคือ การค้ายาเสพติด การค้าประเวณี การค่าน้ำมันเถื่อน การค้าอาวุธสงคราม การค้าผู้หญิงและแรงงาน และการพนัน สร้างมูลค่าเพิ่มระหว่าง 286-457,000 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 8-13 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติของประเทศ

2.เศรษฐกิจนอกกฎหมายสร้างงานเป็นจำนวนมาก เช่น ธุรกิจเพศพาณิชย์จ้างงานหญิงบริการทางเพศ 200,000 คน เป็นต้น

3.เศรษฐกิจนอกกฎหมายเรียงขนาดของกิจการตามลำดับ ได้แก่ การพนัน 3 ประเภท คือ หวยใต้ดิน บ่อน การพนันฟุตบอล/ การค้าประเวณี/ การค้ายาเสพติด/ การค่าน้ำมันเถื่อน/ การค้าอาวุธสงคราม/ การค้าผู้หญิงและแรงงาน การค้าอาวุธสงครามมีแนวโน้มว่าจะลดลงแต่กิจการอื่น ๆ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

4.ธุรกิจนอกกฎหมายทุกประเภทที่ศึกษา มีการโยงกับสากล กล่าวคือมีการโยงใยเป็นเครือข่ายกับองค์กรสากลด้วย เช่น กรณีหวยใต้ดิน เจ้ามือหวยรายใหญ่ในประเทศไทยบางคนต้องไปออกตัวกับนายทุนที่ใหญ่กว่าที่มาเลเซียและอินโดนีเซียผู้ซึ่งมีกิจการค้ายาเสพติด

5.ปัญหาคอรัปชั่น การควบคุมที่หละหลวม ทำให้ประเทศไทย (กรุงเทพฯ) กลายเป็นศูนย์กลางของธุรกิจนอกกฎหมายหลายประเภท (รวมทั้งแหล่งการทำเอกสารเดินทางปลอม)

6.ข้อค้นพบที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ขบวนการทางเศรษฐกิจที่ผิดกฎหมายนี้ส่วนใหญ่ไม่ได้ดำรงอยู่อย่างอิสระ หากแต่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องโยงใยกัน เช่น ผู้ค้ายาเสพติดบางส่วนมีความโยงใยกับผู้ค้าอาวุธสงคราม เป็นต้น

7.ธุรกิจนอกกฎหมายนี้ดำรงอยู่และร่ำรวยได้เพราะได้รับความคุ้มครองจากผู้ใหญ่ที่มีสี นักการเมือง และรัฐมนตรีบางราย จากการศึกษาพบว่า ส.ส.บางคนเป็นผู้ทำธุรกิจนอกกฎหมายโดยตรง หรืออยู่ในฐานะผู้คุ้มครอง นำไปสู่ความสัมพันธ์แบบธุรกิจการเมือง ซึ่งผู้ทำธุรกิจนอกกฎหมายมีส่วนสนับสนุนด้านการเงินแก่นักการเมืองในช่วงหาเสียง ทำให้เกิดการซื้อเสียงอย่างแพร่หลาย จึงไม่เป็นที่แปลกใจว่าทำไมประเทศไทยจึงมี ส.ส.มากมายที่ด้อยคุณภาพ ผู้ซึ่งสนใจแต่การปกป้องผลประโยชน์ของตนมากกว่าใส่ใจกับการปฏิรูปเศรษฐกิจและการเมือง

8.เศรษฐกิจนอกกฎหมายร้ายแรงหรือขนาดใหญ่มีผลล้นคลอนเสถียรภาพเศรษฐกิจไทย นักลงทุนไม่อยากมาลงทุน อาชญากรรมจะเฟื่องฟู ประชาชนขาดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ภาพพจน์รัฐบาลไทยในสังคมโลกก็เสียไปด้วย

9.ขบวนการธุรกิจผิดกฎหมายมีการจัดองค์กรของตัวเอง มีอำนาจและพลังโดยแฝงเข้ามากับผู้นำท้องถิ่น นักการเมือง ข้าราชการบางกลุ่ม

จนยากที่จะเอาชนะได้ จึงต้องศึกษาหาข้อเท็จจริงว่าธุรกิจใดต้องปราบ
ธุรกิจใดต้องปรับเพื่อแก้ปัญหาในมุมมองของสังคมให้กลายเป็นมุมมอง

10. ในการศึกษาประมาณขนาดของเศรษฐกิจนอกกฎหมายค้นพบ
ประมาณร้อยละ 6-10 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ ทั้งนี้ไม่นับรวม
ธุรกิจนอกกฎหมายอื่นๆ เช่น การลักลอบค้าไม้ การลักลอบค้าของหนี
ภาษี การลักลอบค้าสัตว์และพืชสงวน การพนันอื่นๆ เช่น พนันมวย ไต่
เถื่อนในสนามม้า การคอร์รัปชัน ซึ่งถ้านับกิจการเหล่านี้ด้วย เศรษฐกิจนอก
กฎหมายของไทยอาจมีขนาดใหญ่ถึงร้อยละ 20 ของ GDP สาเหตุหนึ่งที่
ไทยมีเศรษฐกิจนอกกฎหมายร้ายแรงค่อนข้างใหญ่เป็นเพราะเรามีระบบ
ตำรวจที่คอร์รัปชัน

ข้อเสนอแนะ การค้ายาเสพติด การค้าอาวุธสงคราม และ
การค้าของหนีภาษี ต้องมีการปราบปรามอย่างหนักและจริงจัง โดยเฉพาะ
การค้ายาเสพติด คอร์รัปชันในกรมตำรวจ และการได้รับความคุ้มครองจาก
ข้าราชการระดับสูง ส.ส. และรัฐมนตรีบางรายเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องแก้
ไขอย่างเร่งด่วน

ร่าง พ.ร.บ.ต่อต้านการฟอกเงินซึ่งในขณะนี้ครอบคลุมเฉพาะเงิน
รายได้จากการค้ายาเสพติดให้ขยายครอบคลุมกิจการผิดกฎหมายร้าย
แรงอื่นๆ เช่น การค้ำมนุษย์ ทั้งนี้เพื่อการบริการทางเพศและแรงงาน
กรณีการค้ำน้ำมันเถื่อน แนวทางแก้ปัญหา ต้องตรวจจับผู้ลักลอบค้า ติด
มิเตอร์เพื่อเช็คปริมาณน้ำมันที่คลังน้ำมัน แต่ต้องกระทำอย่างจริงจังและ
เข้มงวด

กรณีกิจกรรมนอกกฎหมายที่ไม่ร้ายแรงนัก เช่น การค้าประเวณี
การพนัน สาธารณชนบางส่วนเห็นว่า การค้าประเวณีโดยผู้ใหญ่ ควรทำ
ให้เป็นเรื่องที่ถูกกฎหมายและได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายแรงงาน
แต่การค้าแรงงานทั้งชาย หญิง และเด็กเพื่อการค้าประเวณีต้องได้รับโทษ
ตามกฎหมายการค้ามนุษย์และกฎหมายคุ้มครองเด็ก ในขณะที่สาธารณ
ชนจำนวนมากมีความเห็นว่าบ่อนพนันต่างๆนั้นควรทำให้เป็นสิ่งที่ถูก
กฎหมาย เพื่อลดการคอร์รัปชันในกลุ่มข้าราชการตำรวจ นักการเมือง และ
ข้าราชการระดับสูงอื่นๆ

ชื่อผลงานวิจัย	รายการศึกษาแนวทางการปรับตัวของไทยในการเปิดการค้าเสรีเอเชีย-แปซิฟิก ผลกระทบของการเปิดเสรีที่คาดว่าจะเกิดขึ้นต่อโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศไทย ภายใต้ “แผนพื้นฐาน” และ “แผนรุก” 2 รูปแบบ
ผู้ว่าจ้าง	กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์
ผู้วิจัย	รศ. ดร. ขวัญใจ อรุณสมบัติ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รศ. ดร. สุทธิพันธ์ จิราธิวัฒน์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผศ. ดร. ไพฑูรย์ วิบูลชุตติกุล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผศ. ดร. นवलน้อย ตริรัตน์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วัน/เดือน/ปี	9 กุมภาพันธ์ 2539
วัตถุประสงค์	1. ให้ข้อมูลต่อผู้วางนโยบายเกี่ยวกับผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นต่อระบบเศรษฐกิจและโครงสร้างการผลิตของประเทศไทยระยะยาวอันสืบเนื่องมาจากการเปิดเสรีตามแผนเอเปค 2. ศึกษาถึงผลกระทบของความร่วมมือทางด้านการค้าระหว่างประเทศหลายรูปแบบ เช่น AFTA NAFTA APEC โดยใช้แบบจำลอง Multi-Sectoral Model ซึ่งจะครอบคลุมพฤติกรรมเชื่อมโยงระหว่างภาคเศรษฐกิจต่างๆ ทำให้เห็นกลไกของภาคเศรษฐกิจต่างๆ นำไปสู่การค้นพบจุดเด่นและอ่อนของโครงสร้างเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากการเปิดเสรี
เครื่องมือที่ใช้	เป็นข้อมูลสังเคราะห์ที่ได้มาจากการจำลองสถานการณ์ล่วงหน้าไป 25 ปี โดยใช้แบบจำลองเศรษฐกิจดุลยภาพครอบคลุมทุกส่วนของประเทศไทย ชื่อ CAMGEM (Chulalongkorn and Monash General Equilibrium Model) เป็นเครื่องมือในการคำนวณการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวแปรเศรษฐกิจต่างๆ แบบจำลองเป็นประเภทที่เรียกว่า Multi-Sectoral Model และ Simulation Model
ปัญหาที่พบ	การใช้ Simulation Model เป็นเครื่องมือจะมีขีดจำกัดที่ว่านโยบายนั้นจะต้องถูกสร้างอย่างกระชับแล้วและมีรูปธรรมพอที่จะนำมาทำเป็นตัวเลข แต่แผนเอเปคยังไม่ลงตัว จึงทำให้ศึกษาได้เพียงผลกระทบของการเปิดเสรีทางการค้าสินค้าเท่านั้น เพราะเป็นสิ่งที่เดี่ยวที่มีรูปร่างแล้ว กล่าวคือมีการกำหนด Tariff and Non-Tariff Barriers (แผนพื้นฐาน) ส่วนในด้านอื่นๆ ไม่สามารถวัดผลกระทบออกมาเป็นตัวตนได้ เนื่องจากแผนงานยังไม่ชัด สิ่งที่ทำได้คือการศึกษารูปแบบของการเปิดเสรี และอุปสรรคต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น เพื่อให้ได้แผนงานที่พอเป็นไปได้พอสมควร

และมีความกระชับในเป้าหมาย มาใช้กับเครื่องมือ Modeling วัดผลกระทบการเปิดเสรี โดยผ่านทาง การจำลองสถานการณ์ เช่น การวัดผลกระทบในภาคเศรษฐกิจต่างๆในกรณีของการลงทุน โดยผ่านทาง การจำลองสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจาก Rate of Return Shift และผ่านทาง การจำลองสถานการณ์ Technology Change ในกรณีของการบริการบางประเภท เช่น Telecommunication และ Transportation แต่เรื่อง การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาและการร่วมมือในการพัฒนาเทคโนโลยีและทรัพยากรนั้นอยู่นอกขอบเขตของการทำ Modeling

สรุป

1. ผลกระทบของการเปิดเสรีเอเปคภายใต้แผนพื้นฐาน (Base Plan)

1.1 ผลกระทบระดับมหภาค นำไปสู่การขยายตัวของ GDP ในอัตราเฉลี่ย 1.3 % ต่อปี หรือ Period Growth ของ GDP ในช่วง 25 ปี เท่ากับ 32% ผลการศึกษาชี้ไปแนวทางที่ว่า ประเทศไทยจะได้รับผลประโยชน์จากการเปิดเสรีของตนเองมากกว่าที่คาดหวังว่าจะได้จากการเปิดเสรีของ ประเทศคู่ค้าในกลุ่มเอเปค แต่เมื่อดูการขยายตัวการส่งออกจะพบว่าไม่สูงอย่างที่คาดหวัง ทั้งนี้เพราะแรงกระตุ้นทางด้านการส่งออกในระลอกแรก จะนำไปสู่ราคาสินค้าที่สูงขึ้นภายในประเทศ ปรากฏการณ์ดังกล่าวชี้ให้เห็นถึงต้นทุนการผลิตที่มีแนวโน้มสูงขึ้นทั้งราคาของวัตถุดิบและแรงงาน ผู้ที่จะได้รับผลกระทบมากที่สุดคือ ผู้ส่งออก ผลลัพธ์ในระยะยาวคือ การชะลอตัวลงของการขยายตัวที่เกิดขึ้นในเบื้องต้น

1.2 ผลกระทบระดับจุลภาค กิจกรรมการเกษตรทุกสาขาจะกระจุกตัวในกลุ่มด้อย สาเหตุสำคัญเกิดจาก Supply Constraint คือปัจจัยการผลิตที่สำคัญ เช่น ที่ดินไม่สามารถขยายตัวได้ต่อไปในระยะยาว และภาคเกษตรได้รับประโยชน์น้อยมากจากการเปิดเสรีเพราะขาดแรงผลักดันของ ACTIF (Activity, Cost, Trade and Investment Factors)

1.3 ผลกระทบต่อโครงสร้างการผลิต

ผู้เสีย คือ ภาค เกษตร ระยะยาว ทรัพยากรสำคัญและกิจกรรมอาหาร ที่เป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญจะถูกกดดันบาทลง

ผู้ได้ คือ ภาคอุตสาหกรรม (ยกเว้น Vehicle, Rubber Sheet & Tyre , Petroleum) ภาคบริการ 2 สาขา คือ Utilities and Construction (ที่เป็นเช่นนี้เพราะมีได้ค้ำึงถึงการเปิดเสรีทางด้านบริการก็ได้)

ภาคเกษตรคือผู้เสียเปรียบระยะยาว เพราะได้รับประโยชน์จากการเปิดเสรีน้อยมาก และปัญหาด้าน Supply Constraint ในระยะยาว

ประโยชน์ของการเปิดเสรีคือ การขยายตัวในการลงทุน แต่การศึกษานี้ตั้งอยู่ในสมมติฐานที่ว่าไม่มีแหล่งเงินทุนเพียงพอ ดังนั้นรัฐต้องให้ความสำคัญกับการเปิดเสรีให้มาก

ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์จุดแข็งและอ่อนของการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินงานภายใต้แผนพื้นฐาน ทำให้นำไปสู่การสร้างแผนสำรอง 2 รูปแบบตาม 2 แนวคิด คือ

1. Cost Oriented Plan (COP) จะเน้นความสำคัญของภาคอุตสาหกรรม ลดความสำคัญของภาคบริการและภาคเกษตร

2. Investment Oriented Plan (IOP) ภาคอุตสาหกรรม เช่น อุตสาหกรรมรถยนต์ ยางรถยนต์ ปิโตรเลียม และหนัง ลดสัดส่วนการผลิตลง ภาคบริการ เช่น Banking, Insurance other Services and Construction จะเพิ่มความสำคัญขึ้น โครงสร้าง iOP แสดงถึงความเหลื่อมล้ำทางสาขาการผลิตค่อนข้างสูง การจะใช้แผนรุกใดต้องชั่งน้ำหนัก ตามความเห็นของคณะผู้วิจัยเห็นว่า ไม่ควรเร่งทำอะไรที่จะนำไปสู่การขาดความสมดุลของระบบเศรษฐกิจในระยะยาว ดังนั้น COP น่าจะเป็นทางเลือกที่รอบคอบกว่า IOP

ชื่อผลงาน	รายงานการศึกษาเรื่องประเทศไทยกับการเปิดเสรีการค้าเกษตรในเอเปค	
ลักษณะงาน	งานวิจัย	
ผู้ว่าจ้าง	กรมเศรษฐกิจ กระทรวงการต่างประเทศ	
ผู้วิจัย	ศุภชัย ศุภขลาสัย	คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
	ชัยวัฒน์ คนจริง	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
	อาชนัน เกาะไพบูลย์	คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
	สมจินต์ สันถาวรวัชร	
วัน/เดือน/ปี	มีนาคม 2539	
วัตถุประสงค์	เพื่อรวบรวมและนำเสนอประเด็นข้อคิดเห็น ผลกระทบ ในกรณีการเปิดเสรีการค้าสินค้าเกษตรในเอเปค และมุ่งนำเสนอสาระสำคัญทั้งในด้านการผลิต การค้า และมาตรการคุ้มครองสินค้าเกษตรของประเทศสมาชิกในกลุ่มว่ามีมากน้อยแค่ไหน รวมทั้งศึกษาประเทศคู่แข่งที่สำคัญ และศักยภาพของการขยายตลาดสินค้าเกษตรในกลุ่มเอเปค และความสามารถในการแข่งขันของไทย ตลอดจนผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดจากการเปิดตลาด	
ข้อมูลที่ใช้	ใช้เอกสารและงานวิจัยต่างๆทั้งจากหน่วยงานของรัฐ สถาบันวิจัยทั้งในและต่างประเทศที่ทำการขึ้น ในช่วงที่มีการเจรจา GATT รอบอุรุกวัย	
ทฤษฎีและแนวคิดที่ใช้	ให้การศึกษาเชิงพรรณนา	
สรุป	ประเทศไทยเป็นประเทศผู้ส่งออกสินค้าเกษตรที่สำคัญประเทศหนึ่งในกลุ่มประเทศสมาชิกเอเปค และกลุ่มเอเปคนี้ก็เป็นตลาดส่งออกสินค้าเกษตรที่สำคัญของโลก สินค้าเกษตรที่สำคัญที่ไทยส่งออกคือ ข้าว ไข่ไก่ เนื้อ อาหารทะเลกระป๋อง อาหารทะเลแช่แข็ง ผักและผลไม้กระป๋อง และน้ำตาล ประเทศคู่แข่งที่สำคัญในกลุ่มเอเปค ได้แก่ สหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของไข่ไก่และข้าว ส่วนการนำเข้านั้น ไทยนำเข้าสินค้าเกษตรจากกลุ่มประเทศสมาชิกเอเปคประมาณร้อยละ 50 ของมูลค่าการนำเข้าสินค้าเกษตรทั้งหมด ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการนำเข้าสินค้าขั้นกลาง (Intermediate Product) เพื่อนำไปใช้ในการผลิตสินค้าชนิดอื่นส่งออกไปอีกครั้งหนึ่ง ผลกระทบจากการเปิดเสรีสินค้าเกษตร โดยรวมแล้วการเปิดเสรีสินค้าเกษตรในกลุ่มเอเปคจะมีประโยชน์ต่อไทย กลุ่มสินค้าที่มีแนวโน้มส่งออกมากขึ้น ได้แก่ ข้าว แป้งมันสำปะหลัง และไข่ไก่ ส่วนสินค้าที่ต้องมีการปรับตัวสูงหรืออาจมีปัญหาในการแข่งขันทางการตลาด ได้แก่ นมสดและผลิตภัณฑ์นม มันฝรั่ง มะพร้าว กระเทียม น้ำมันปาล์ม น้ำมัน	

มะพร้าว กลุ่มสินค้าที่จะได้รับผลกระทบสูงหากมีการนำเข้าจะเอื้อต่อการผลิตสินค้าประเภทอื่นๆ ได้แก่ สินค้าประเภทที่เป็นวัตถุดิบที่ใช้ในการทำอาหารสัตว์ เช่น ข้าวโพดและถั่วเหลือง เป็นต้น สินค้าที่ไม่น่าจะมีผลกระทบมากนัก ได้แก่ สินค้าประเภทน้ำตาล ใบบายสูบ เมล็ดกาแฟ และพริกไทย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สำหรับการเจรจาในการจัดทำ Action Agenda ประเทศไทยควรมีจุดยืนให้สินค้าเกษตรเข้าอยู่ในแผนการลดภาษีด้วย ทั้งนี้เพราะประเทศไทยจะได้รับประโยชน์จากการเปิดตลาดโดยรวม และควรเน้นการเปิดตลาดสินค้าเกษตรมากกว่าข้อผูกพันที่ให้ไว้กับ GATT

นอกจากนี้ ควรหยิบยกประเด็นมาตรฐานสุขอนามัยของผักและผลไม้ อาหารแช่แข็ง และอาหารสำเร็จรูปขึ้นมาเป็นประเด็นในการเจรจาด้วย ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดสมาชิกบางประเทศใช้เป็นเครื่องมือในการกีดกันทางการค้า นอกจากนี้การกำหนดมาตรฐานดังกล่าวยังเป็นประโยชน์ทั้งกับประเทศผู้ส่งออกและประเทศผู้นำเข้า ทั้งนี้เพราะประเทศผู้ส่งออกสามารถปรับปรุงกรรมวิธีการผลิตให้ได้มาตรฐานตามที่ประเทศผู้นำเข้าในกลุ่มต้องการ ส่วนประเทศผู้นำเข้าก็จะได้รับบริโภคสินค้าที่มีคุณภาพได้มาตรฐานในราคาตลาดโลก

ชื่อผลงาน	วิกฤติการณ์เศรษฐกิจ ปัญหาการว่างงาน และความยากจน
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้ว่าจ้าง	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
ผู้วิจัย	วรวิทย์ เจริญเลิศ และ อธิรณาท กัญจนอักษร คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาฯ
เดือน/ปี	ตุลาคม 2541
ข้อมูลที่ใช้	ใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และใช้รูปแบบการเขียนในเชิงพรรณนา
สรุป	วิกฤติการณ์การเงินเป็นตัวชนวนของวิกฤติเศรษฐกิจ ทำให้วิกฤติเศรษฐกิจครั้งนี้ ดำรงอยู่ภายใต้แม่แบบการพัฒนาอุตสาหกรรมหรือที่เรียกว่า Export-oriented growth เป็นวิกฤติทางโครงสร้างและมีความรุนแรงเชิงโครงสร้าง (Structural violence) 1. การพัฒนาเศรษฐกิจที่ผ่านมามุ่งเน้นที่การเติบโตของภาคอุตสาหกรรมทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างเมืองกับชนบท และนำไปสู่การแตกสลายของชุมชน 2. การเร่งรัดอัตราเติบโตทางเศรษฐกิจในยุคการพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก ทำให้ช่องว่างในการกระจายรายได้ขยายตัวมากขึ้น 3. นอกจากนั้นคนจนหรือความยากจนยังเกิดจากกระบวนการทางสังคม (Social Process) โดยเฉพาะคนงานหญิงที่กลายเป็นเปี้ยวล่างของสังคม การทำธุรกิจแบบสามเส้า (triangle manufacturing) เป็นกลยุทธ์ของบรรษัทข้ามชาติในการแสวงหาแหล่งผลิตที่มีต้นทุนต่ำ เพื่อผลิตสินค้าส่งออก เป็นการลงทุนที่แพร่หลายมากในอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้น เช่น อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป หรือการผลิตของเล่นเด็ก เป็นต้น เมื่อสินค้าผลิตเสร็จเรียบร้อยแล้วจะถูกส่งกลับไปขายในตลาดสหรัฐอเมริกา โดยอาศัยระบบ GSP ที่สหรัฐอเมริกาให้กับประเทศที่กำลังพัฒนา เนื่องจากบรรษัทข้ามชาติเป็นผู้ผูกขาดตลาดจึงสามารถกำหนดราคาซื้อและเลือกผู้เหมาช่วง อุตสาหกรรมเหล่านี้จึงมีแนวโน้มที่จะเคลื่อนย้ายสูง (Foot-loose industries) ไม่ปักหลักประเทศใดถาวร เมื่อค่าจ้างในประเทศนั้นๆ สูงขึ้นก็จะย้ายฐานการผลิตไปผลิตในประเทศที่มีต้นทุนการผลิตต่ำกว่าต่อไป การพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกแบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือ สินค้าอุตสาหกรรมส่งออกของไทยที่ใช้แรงงานหนาแน่น (labour intensive) อุตสาหกรรมเหล่านี้เป็นผลของการย้ายฐานการผลิต แต่มักเฟื่องฟูในระยะสั้นๆ ปัจจุบันอุตสาหกรรมประเภทนี้กำลังสูญเสียความได้เปรียบในการ

แข่งขัน จึงจำเป็นต้องเร่งปรับโครงสร้างการผลิตให้แรงงานมีทักษะมากขึ้น (Industrial upgrading)

ปัญหาการว่างงานเกิดจากสาเหตุ 3 ประการคือ การปลดคนงานไร้ฝีมือและมีฝีมือของโรงงานอุตสาหกรรม/ การปิดกิจการของสถาบันการเงิน 56 แห่ง/ ผู้จบการศึกษาใหม่ๆที่หางานทำได้ยาก เนื่องจากภาวะชะงักงันของการลงทุน การศึกษาของสภาพัฒน์ร่วมกับองค์กรธุรกิจเอกชนได้สัมภาษณ์ผู้ประกอบการพบว่า ปัญหาการว่างงานที่มีความรุนแรงในภาคอุตสาหกรรมอาหาร ชิ้นส่วนรถยนต์ การบริการที่ทันสมัย เช่น สถาบันการเงิน เป็นต้น

วิกฤติการณ์เศรษฐกิจและผลกระทบต่อคนงาน : ประเด็นหญิงชาย

การพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศไทยมีลักษณะสำคัญ คือ ใช้เทคโนโลยีต่ำแต่ใช้แรงงานมาก และแรงงานนั้นไม่จำเป็นต้องมีความชำนาญ เนื่องจากส่วนใหญ่ผลิตสินค้าอุปโภคบริโภคเป็นหลัก แรงงานหญิงได้เข้ามามีบทบาทในอุตสาหกรรมมากขึ้น ทั้งนี้เพราะมีความชำนาญในการผลิตสินค้าหัตถอุตสาหกรรม/ มีความอดทนต่องานจุกจิกซ้ำซากได้ดี/ ว่าง่ายและรวมตัวกันยาก/ แรงงานหญิงมีราคาถูก/ ความรับผิดชอบต่อครอบครัวทำให้ผู้หญิงพร้อมทำงานหนักจึงหาแรงงานหญิงได้ง่าย/ เลิกจ้างได้ง่ายเพราะมีอำนาจต่อรองต่ำ

ผลกระทบที่มีต่อแรงงานหญิงไร้ฝีมือมีแนวโน้มที่รุนแรงและซับซ้อนมากขึ้น ทำให้แรงงานเหล่านี้ถูกเอารัดเอาเปรียบมากกว่าเดิม ทั้งการยอมลดค่าจ้าง สวัสดิการ และเวลาการทำงาน จนทำให้แรงงานหญิงบางส่วนต้องรับเหมาช่วงการผลิตอยู่ในบ้านของตน บางส่วนต้องย้ายที่ทำงานและที่อยู่อาศัย หรือเปลี่ยนอาชีพไปเป็นหญิงบริการ

ชื่อผลงาน	วิกฤตเศรษฐกิจไทย : สู่การชำระหนี้เพื่อฟื้นฟูประเทศ
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้วิจัย	ฝ่ายวิจัยนโยบายเศรษฐกิจส่วนรวม สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
เดือน/ปี	30 ธันวาคม 2540
วัตถุประสงค์	เพื่อวิเคราะห์แนวโน้มทางด้านหนี้ต่างประเทศ และแนวโน้มเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2541 และ พ.ศ.2542 โดยได้เสนอทางเลือกเพิ่มเติมในการดำเนินการบริหารภาระหนี้ของประเทศ เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นในการวิเคราะห์ และวิพากษ์วิจารณ์ต่อไป และในการหาแนวทางการฟื้นฟูประเทศที่มีผลทางลบในแง่ลบต่างๆน้อยที่สุด
ทฤษฎี-แนวคิด	ใช้การศึกษาในเชิงบรรยาย
สรุป	ภาวะวิกฤติที่ประเทศไทยประสบอยู่สืบเนื่องมาจากงบดุลเงินตราต่างประเทศและอัตราแลกเปลี่ยน บทเรียนที่สำคัญของการเกิดวิกฤติการณ์ครั้งนี้คือ การบริหารงบดุลท่ามกลางตลาดเงินทุนที่เปิดเสรีทั่วโลกดังเช่นปัจจุบัน ควรพิจารณาองค์ประกอบของงบดุลให้ครบถ้วนและครอบคลุมปัจจัยต่างๆที่จะมากระทบการไหลเข้า-ออกของเงินตราต่างประเทศ เช่น พิจารณารายรับไม่เฉพาะแต่รายได้จากการส่งออกแต่ต้องคำนึงถึงปริมาณเงินทุนนำเข้าสุทธิด้วย และการพิจารณารายจ่ายต้องพิจารณาทั้งในส่วนของค่าสินค้าและบริการนำเข้ารวมทั้งภาระหนี้ต่างประเทศ ในส่วนของทุนสำรองเงินตราต่างประเทศก็ไม่ควรเปรียบเทียบเฉพาะแต่รายจ่ายการนำเข้าแต่อย่างเดียวแต่ควรเปรียบเทียบกับภาระหนี้ต่างประเทศควบคู่กันไปด้วย วิกฤติที่เกิดขึ้นกับประเทศไทย อินโดนีเซีย และเกาหลีใต้ ล้วนเกิดจากการที่ทุนสำรองเงินตราต่างประเทศมีน้อยเกินกว่าที่จะรับภาระหนี้ต่าง โดยเฉพาะหนี้ระยะสั้น
	รายงานนี้ได้เสนอทางเลือกเพื่อใช้พิจารณาการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ โดยทางเลือกนี้มีแนวคิดดังนี้ 1. ประเทศไทยมีทุนสำรองเงินตราต่างประเทศน้อยกว่าที่จะรองรับภาระหนี้ของประเทศได้ โดยเฉพาะหนี้ระยะสั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการแสวงหาเงินตราต่างประเทศเข้ามาเสริมเพิ่มเติม นอกเหนือจากการพึ่งการเกินดุลบัญชีเดินสะพัดและเม็ดเงินใหม่จากต่างชาติที่เข้ามาร่วมลงทุนหรือซื้อกิจการของไทย ถ้ารัฐสามารถแสวงหาเงินกู้ระยะยาวเข้ามาเพิ่มเติมให้ทุนสำรองเงินตราต่างประเทศอยู่ในระดับที่เพียงพอต่อภาระหนี้ระยะสั้น (และควรทำให้ทุนสำรองเงินตราต่างประเทศสูงกว่าภาระหนี้

ระยะสั้นในระดับหนึ่ง) ความจำเป็นที่จะต้องให้ระบบเศรษฐกิจหดตัวลงอย่างมากในระยะสั้นเพื่อให้เกิดดุลบัญชีเดินสะพัดและความจำเป็นที่ต้องพึ่งเงินจากต่างประเทศเข้ามาลงทุนหรือซื้อกิจการต่างๆก็จะน้อยลง

2. เมื่อทุนสำรองเงินตราต่างประเทศสูงกว่าภาระหนี้ระยะสั้นในระดับหนึ่ง เงินบาทก็น่าจะแข็งตัวขึ้นได้ ทำให้ลดภาระหนี้ต่างประเทศ (เมื่อคิดเป็นเงินบาท) ให้กับทั้งระบบ

3. การกู้ระยะยาวของรัฐต้องไม่นำมาเพื่อการปกป้องเอกชนที่อ่อนแอ และไม่ควรนำมาประกันหนี้ของภาคเอกชนอย่างเด็ดขาด แต่ควรนำมาเพื่อเสริมสภาพคล่องของเงินตราต่างประเทศเมื่อจำเป็น เพื่อป้องกันการผันแปรจนเกินควรของค่าเงินบาท

4. การกู้ระยะยาวของรัฐเป็นการเปลี่ยนโครงสร้างหนี้ของประเทศให้มีสัดส่วนของหนี้ระยะยาวมากขึ้น และมีต้นทุนต่อสังคมเพิ่มขึ้นแน่นอน ในทางตรงข้ามการหาเงินตราต่างประเทศเข้ามาโดยการเกินดุลของดุลบัญชีเดินสะพัดก็มีต้นทุนต่อสังคมเช่นกัน ดังนั้นการดำเนินการเพื่อเลือกทางเลือกใดก็ตามต้องพิจารณาอย่างรอบคอบและต้องชั่งน้ำหนักส่วนได้เสียอย่างละเอียด

สำหรับการป้องกันเพื่อมิให้เกิดวิกฤติเช่นนี้อีกในอนาคต ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการพิจารณาปรับปรุงด้านนโยบายเกี่ยวกับเงินทุนจากต่างประเทศ (ภายใต้การเปิดเสรีทางการเงินที่ต้องทำตามเงื่อนไขขององค์การระหว่างประเทศ) 4 ประเด็นหลัก คือ

1. รัฐควรคิดหาช่องทางในการจูงใจให้เอกชนที่นำเงินทุนจากต่างประเทศนำเงินทุนเหล่านั้นไปใช้ในกิจกรรมที่เหมาะสม การจูงใจอาจทำได้โดย การให้สิทธิประโยชน์เกี่ยวกับการลงทุน การจัดตั้งกองทุนค้ำประกันสินเชื่อ เป็นต้น
2. พัฒนาระบบข้อมูลเตือนภัยที่ถูกต้องสอดคล้องกับสถานการณ์ เพื่อจะได้มีการเตรียมมาตรการแก้ไขให้ทันกับสถานการณ์
3. รัฐควรวางแผนนโยบายเกี่ยวกับการบริหารหนี้ต่างประเทศให้ครอบคลุมระยะเวลาเกินกว่า 1 ปี เพื่อไม่ให้ภาระหนี้กระจุกตัวอยู่ในช่วงใดช่วงหนึ่งเป็นพิเศษ และแผนนโยบายนี้ควรนำออกมาใช้ในระยะยาว มิใช่เป็นมาตรการฉุกเฉินหรือเฉพาะกรณี
4. แผนนโยบายในข้อ 3 ควรเป็นที่ยอมรับโดยกว้างขวางในตลาดเงินตราต่างประเทศ ทั้งนี้เพื่อให้ระบบการเงินของไทยเป็นที่ยอมรับแก่สถาบันการเงินต่างประเทศ

ชื่อผลงาน	วิเคราะห์พระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ.2478
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้ว่าจ้าง	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย และมูลนิธิอาเซีย
ผู้วิจัย	รศ.วีระพงษ์ บุญโญภาส
วัน/เดือน/ปี	8 ธันวาคม 2540
ความสำคัญของปัญหา	เนื่องจากประเทศไทยประสบปัญหาอันมีสาเหตุมาจากการพนันมานานแล้ว จนเมื่อมีการประกาศใช้ พ.ร.บ.การพนันพ.ศ 2478 แต่ปัญหาดังกล่าวก็มิได้ลดลง ในปัจจุบันมีการเรียกร้องให้มีการทบทวนเกี่ยวกับการกำหนดมาตรการที่เหมาะสมเพื่อแก้ไขปัญหาความผิดเกี่ยวกับการพนัน เช่น การเพิ่มโทษผู้เล่นและผู้จัดให้มีการเล่นการพนัน การเพิ่มบทสันนิษฐานของกฎหมายในกรณีผู้ให้เข้าสถานที่เพื่อการเล่นการพนัน หรือแม้แต่แนวคิดที่จะเปิดบ่อนโดยถูกกฎหมายภายใต้การควบคุมของรัฐ
เครื่องมือที่ใช้	การศึกษาเชิงพรรณนา
สรุป	พ.ร.บ.การพนันพ.ศ.2478 โดยหลักแล้วถือว่าการพนันเป็นความผิดทางอาญาสถานหนึ่งซึ่งกฎหมายจำต้องควบคุมเอาไว้ แต่การทำความผิดที่เกี่ยวกับการพนันก็ยังมีอยู่และไม่ได้ลดลง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ 1. ลักษณะของการทำความผิดนั้นทำได้ง่ายไม่เหมือนการทำผิดที่เกี่ยวกับการค้าประเวณีหรือการค้ายาเสพติด 2. ทักษะคติของคนส่วนใหญ่เห็นว่าการพนันไม่ใช่สิ่งชั่วร้าย ผู้ทำความผิดจึงไม่ถูกรังเกียจจากสังคม และผู้ทำความผิดเองก็ไม่คิดว่าทำผิดร้ายแรงด้วย 3. ผู้เล่นการพนันมีสภาพคล้ายผู้ติดยาเสพติด คือ ต้องเล่นการพนันเพื่อตอบสนองความต้องการของตน ดังนั้นจึงยากที่จะขจัดพฤติกรรมเช่นนี้จากผู้กระทำผิด และพฤติกรรมเช่นนี้เองที่ทำให้ผู้ที่ทำผิดแล้วทำผิดซ้ำอีก 4. โทษที่บัญญัติไว้ในพ.ร.บ.การพนัน พ.ศ.2478 เป็นโทษที่มีลักษณะเบา กล่าวคือจำคุกสูงสุดไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 5,000 บาท จึงไม่ทำให้ผู้ทำผิดเกิดความเกรงกลัวและเข็ดหลาบได้ 5. กรณีการทำความผิดเกี่ยวกับการพนันที่ได้ทำในรูปแบบเป็นขบวนการ มักมีอิทธิพลมืดของผู้มีอิทธิพลทางการเมือง หรือผู้ที่อยู่ในเครื่องแบบมาเกี่ยวข้อง ทำให้ยากต่อการสืบสาวไปถึงผู้ที่ชักใยอยู่เบื้องหลังได้ 6. ความคิดเกี่ยวกับการเล่นการพนันของไทยทวนกระแสความคิดของประเทศต่างๆที่เปิดให้การพนันเป็นสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย ภายใต้การ

ควบคุมดูแลของรัฐบาล รัฐบาลเองก็ได้รายได้เพิ่มขึ้นจากการเก็บภาษี ทั้งยังเป็นการจัดปัญหาการให้สินบนเจ้าหน้าที่และปัญหาการฟอกเงินได้อีกด้วย

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับมาตรการในการดำเนินการกับความผิดเกี่ยวกับการพนัน

แนวคิดที่หนึ่ง การบัญญัติโทษการทำความผิดในพ.ร.บ.การพนันเป็นอัตรา การลงโทษน้อยทั้งโทษที่จำคุกและโทษที่เป็นค่าปรับ ดังนั้นจึงควรนำมาตรการเสริมมาใช้ควบคู่กับการลงโทษ มาตรการเสริมที่ว่าคือ การลงโทษโดยอาศัยการบริการสังคม (Community Service by Order) เช่น การใช้วิธีอบรมแก่นิสัยของผู้ทำผิดเป็นรายบุคคล ให้การศึกษาหรือฝึกอาชีพ หรือการให้ผู้ที่ทำผิดทำงานเพื่อบริการสังคมอันเป็นเงื่อนไขหนึ่งของการควบคุมความประพฤติของผู้ที่ทำผิด ซึ่งจะก่อให้เกิดผลดีคือ ผู้ทำความผิดได้ทำงานบริการสังคมมิใช่เมื่อบังคับโทษปรับหรือจำคุกแล้วเสร็จสิ้นไป/ โดยปกติโทษจำคุกในความผิดที่เกี่ยวกับการพนันมีระยะสั้น ซึ่งศาลจะหลีกเลี่ยงการลงโทษจำคุก แต่จะใช้วิธีการลงโทษ ทำให้ผู้ทำความผิดไม่ได้รับการอบรม ดังนั้นการลงโทษผู้ทำความผิดด้วยการให้ทำงานเพื่อบริการสังคมจึงมาช่วยเสริมในจุดนี้/ การลงโทษโดยการให้ผู้ทำผิดทำงานเพื่อบริการสังคมจะทำให้คนในสังคมเห็นว่าการลงโทษจากผู้ทำผิด และก่อให้เกิดผลดีต่อสังคม

แนวคิดที่สอง คือแนวคิดการเปิดบ่อนการพนันให้ถูกต้องตามกฎหมาย ทั้งนี้เพื่อจุดมุ่งหมายของรัฐในเรื่อง การจัดเก็บภาษีที่โดยปกติรัฐจะหักร้อยละ 10 จากรายได้เพื่อนำเข้าเป็นรายได้ของรัฐ และเพื่อยับยั้งการเติบโตขององค์กรอาชญากรรมที่แสวงหาผลประโยชน์จากการพนันที่ผิดกฎหมาย

ผู้วิจัยเห็นว่าประเทศไทยควรเปิดให้มีการพนันที่ถูกต้องตามกฎหมาย และมีการจัดเก็บภาษีทั้งผู้เล่นและผู้จัดให้มีการเล่น โดยอนุญาตให้เปิดสถานที่ดังกล่าวได้ในสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นเกาะหรือที่อื่นที่เหมาะสม ทั้งนี้ประโยชน์ที่จะได้รับคือ ทำให้คนไทยที่ลักลอบขนเงินออกนอกประเทศเพื่อไปเล่นการพนันลดลง และหันมำเงินนั้นมาเล่นการพนันในเมืองไทยแทน/ เป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางหนึ่ง และช่วยให้ประเทศมีรายได้เพิ่มมากขึ้น/ รัฐมีรายได้จากการเก็บภาษีการเล่นการพนัน/ รัฐสามารถควบคุมดูแลความเรียบร้อยและลดปัญหาการเกิดอาชญากรรมได้

ชื่อผลงาน	เศรษฐศาสตร์การเมืองว่าด้วยบ่อนการพนัน
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้ว่าจ้าง	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย และมูลนิธิอาเซีย
ผู้วิจัย	ผศ.ดร.สังศิต พิริยะรังสรรค์
วัน/เดือน/ปี	8 ธันวาคม 2540
จุดประสงค์	1. ศึกษาการจัดระเบียบองค์กรของบ่อนการพนัน 2. ต้องการทราบขนาดความสำคัญ (Size of magniude) ของบ่อนการพนันในปัจจุบัน 3. รวบรวมข้อคิดเห็นว่าควรเปิดบ่อนการพนันอย่างถูกกฎหมายในประเทศไทยหรือไม่
เครื่องมือที่ใช้	จำนวนเงินหมุนเวียนในบ่อนใช้วิธีประมาณการตัวเลขขั้นต่ำเป็นเกณฑ์ในการศึกษา หรือการประมาณการแบบอนุรักษ์นิยม (Conservative) เพื่อให้ทราบถึงขนาดความสำคัญของบ่อนต่อระบบเศรษฐกิจไทยเป็นสำคัญ ในส่วนของการศึกษาเรื่องบ่อน ในแง่ของประวัติศาสตร์และองค์การอาชญากรรมที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยใช้เอกสารที่ตีพิมพ์เผยแพร่ทั่วไปจากวิทยานิพนธ์ หนังสือ หนังสือพิมพ์ และการสัมภาษณ์จากบุคคล ส่วนการประมาณการมูลค่าของเงินหมุนเวียนในบ่อนอาศัยข้อมูลจากการสัมภาษณ์ตำรวจและเจ้าของบ่อน ซึ่งเจ้าของบ่อนที่เลือกมามีมาจากบ่อนขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ ขนาดละ 1 ราย ในส่วนสุดท้ายที่ว่าด้วยนโยบายต่อบ่อนการพนันใช้การทำ focus group กับคนหลายกลุ่มอาชีพจำนวน 3-4 ครั้ง ซึ่งเป็นวิธีการวิจัยทางการตลาดที่นักวิจัยมีประสบการณ์ในการทำงานวิจัยด้านนี้มาก่อน อย่างไรก็ตาม การศึกษาโดยใช้รูปแบบดังกล่าวข้างต้น มีจุดอ่อนและข้อจำกัดประการหนึ่งคือ ในแง่ของอัตวิสัย (self-determination) ของผู้วิจัย อาจถูกมองว่ามีความเอนเอียงต่อการวินิจฉัย และการตีความข้อมูล
สรุป	จากการรวบรวมความคิดเห็นเบื้องต้นพบว่าคนส่วนใหญ่ยังไม่เห็นด้วยกับการทำบ่อนให้เป็นสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย ด้วยเหตุผลที่ว่าคือ 1.เกรงว่าคนไทยจะหันไปเล่นการพนันมากขึ้น ทำให้เกิดปัญหาอาชญากรรม ครอบครัแตกแยก คนจะเลิกการทำงาน ศีลธรรมที่ดิ่งลงเหว คนเกียมสินมากขึ้น 2.แม้ว่าจะมีบ่อนที่ถูกตามกฎหมายแต่บ่อนผิดกฎหมายก็ยังคงอยู่ และอาจเพิ่มมากขึ้นด้วยซ้ำ ดังนั้นแม้ว่ารัฐบาลจะเก็บภาษีจากบ่อนมาเป็นรายได้มากขึ้น แต่ผลเสียต่อสังคมน่าจะมีมากกว่า

3.มาตรการการกีดกันเยาวชน หรือคนจน ไม่ให้เข้าไปเล่นการพนันในบ่อนที่ถูกกฎหมายอาจไม่มีประสิทธิภาพพอ ทำให้ปัญหาสังคมยิ่งเลวร้ายลง

ส่วนกลุ่มที่เห็นด้วยกับการเปิดบ่อนอย่างถูกกฎหมายให้เหตุผลว่า

- 1.การเปิดบ่อนอย่างถูกกฎหมายจะทำให้รัฐเก็บภาษีได้มากขึ้น ซึ่งเงินส่วนนี้สามารถนำมาพัฒนาสังคมและใช้ในการสร้างงานได้
- 2.ลดการรั่วไหลของเงินที่ออกไปยังบ่อนต่างประเทศ และอาจมีเงินตราต่างประเทศไหลเข้ามาประเทศไทยอีกด้วย
- 3.ลดอิทธิพลของบรรดาดำรวจ ข้าราชการ และกลุ่มที่ได้รับผลประโยชน์จากบ่อนที่ผิดกฎหมายในปัจจุบัน
- 4.เป็นการสกัดการฟอกเงินและลดปัญหาอาชญากรรมลงได้

อย่างไรก็ตาม การขจัดบ่อนให้หมดสิ้นไปจากสังคมไทยเป็นเรื่องยากและไม่มีทางเป็นไปได้ สิ่งที่น่าจะทำได้คือการจัดการกับปัญหาบ่อนการพนันให้อยู่ในระดับที่สังคมยอมรับได้ เช่นเดียวกับการพนันอื่นๆที่มีอยู่แล้ว เช่น สลากกินแบ่งรัฐบาล สนาม้า สนามมวย ฯลฯ นอกจากเงินจำนวน 44,900-163,220 ล้านบาทต่อปี ที่ถูกนำไปแบ่งปันให้เจ้าหน้าที่ตำรวจหรือข้าราชการ เพื่อความสะดวกในการเปิดบ่อนผิดกฎหมายนั้น สมควรแล้วหรือ หากเปิดบ่อนถูกกฎหมายเงินเหล่านี้ก็จะถูกนำเข้ารัฐ และเงินที่นักการพนันขนออกไปเล่นยังต่างประเทศจำนวน 20,000-25,000 ล้านบาทต่อปี ก็จะไม่ไหลออกนอกประเทศอีกด้วย หากรัฐจะบทวนนโยบายการเปิดบ่อนคาสีโน สิ่งที่ต้องคำนึงเป็นพิเศษคือ มาตรการป้องกันผลกระทบทางลบจากบ่อนที่จะมีต่อสังคมโดยรวม ทั้งเรื่องสถานที่ตั้งบ่อน ซึ่งควรเป็นที่ที่อยู่ห่างไกลจากชุมชนเช่น เกาะ เป็นต้น ผู้ที่จะเข้าไปเล่นต้องพิจารณารายได้ประกอบ และไม่ใช้สถานที่ที่บุคคลทั่วไปจะเข้าออกได้อย่างไม่มีกฎเกณฑ์ การเปิดประมูลบ่อนควรทำอย่างเปิดเผย และรัฐต้องหาทางเพิ่มรายได้ให้ตำรวจเช่นอาจเพิ่มเงินเดือน ทั้งนี้เพื่อลดความกระทบกระเทือนของรายได้ตำรวจในส่วนที่เกินส่วยจากบ่อนได้ เพื่อไม่ให้ตำรวจไปหาเศษหาเลยกับบ่อนต่อ แต่สิ่งที่ทุกฝ่ายต้องยอมรับคือ การเปิดบ่อนอย่างถูกกฎหมายนั้นไม่ได้ทำให้บ่อนที่ผิดกฎหมายจะหายไป เพียงแต่จะช่วยลดปริมาณบ่อนที่ผิดกฎหมาย ปัญหาอาชญากรรมน่าจะลดลง เพราะบ่อนไม่ใช่ที่ซ่อนตัวของผู้ทำผิดอีกต่อไป รัฐเองก็ได้ประโยชน์มากขึ้น การฟอกเงินในบ่อนทำได้ยากขึ้น และรัฐสามารถตรวจสอบที่มาของเงินได้ง่ายขึ้น

ชื่อผลงาน	เศรษฐศาสตร์การเมืองว่าด้วยหวยใต้ดิน
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้ว่าจ้าง	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย และมูลนิธิธิดาเขียว
ผู้วิจัย	รศ.ดร.ผาสุก พงษ์ไพจิตร
วัน/เดือน/ปี	8 ธันวาคม 2540
เครื่องมือที่ใช้	ใช้การประมาณการของบริษัทศูนย์วิจัยกสิกรไทย / การประมาณการมูลค่าของหวยใต้ดินที่ผู้วิจัยทำขึ้นใหม่ใช้ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาปี 2534 ประกอบกับข้อมูลใหม่ที่ได้จากภาคสนามที่จังหวัดขอนแก่น ปี 2539 และข้อมูลรายได้ต่อหัวรายจังหวัดของปี 2537 ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
สรุป	ประมาณการค่าใช้จ่ายหวยใต้ดินโดยศูนย์เศรษฐศาสตร์การเมืองสูงกว่าของศูนย์วิจัยกสิกรไทยถึงสามเท่าคือ ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมืองประมาณการได้ 325,184 ล้านบาท (พ.ศ.2538) ในขณะที่ศูนย์วิจัยกสิกรประมาณการได้ 110,000 ล้านบาท ทางศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมืองเชื่อว่าการประมาณการที่ได้นั้นมีค่าใกล้เคียงกับความจริงมากกว่าค่าประมาณการของศูนย์วิจัยกสิกรไทย เพราะตัวเลขฐานที่ใช้ได้จากการวิจัยภาคสนาม แต่อย่างไรก็ตามค่าที่ได้ก็ยังต่ำกว่าความจริงทั้งนี้เนื่องจาก คนจนน่าจะเล่นหวยมากกว่าคนรวยเพราะหวยเป็นความหวัง แต่ผู้วิจัยใช้สัดส่วนการใช้จ่ายของจังหวัดที่มีรายได้ต่อหัวค่อนข้างสูงเป็นฐานการคำนวณสัดส่วนการใช้จ่ายของคนไทยจากทุกจังหวัดและส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่าระดับฐาน ดังนั้นประมาณการที่ได้น่าจะต่ำกว่าความเป็นจริง/ และการคำนวณนี้ได้ตัดกรุงเทพฯออก ทั้งที่จริงคนจนและคนที่มีฐานะดีในกรุงเทพฯที่เล่นหวยก็มีจำนวนมาก <u>มิติทางการเงิน</u> เงินที่สะพัดจากกิจกรรมหวยใต้ดินทั้งหมดนั้นประมาณร้อยละ 70 กลับคืนไปสู่ผู้เล่นในรูปของเงินรางวัล ที่เหลือร้อยละ 30 นั้น แบ่งเป็นร้อยละ 5-7 เป็นรายได้สุทธิของเจ้ามือใหญ่สุด ประมาณร้อยละ 5-10 ถูกใช้เป็นการบริหารจัดการและค่าคุ้มครองย่อย อีกประมาณร้อยละ 20 ถูกแจกจ่ายเป็นค่าคอมมิชชั่นให้คนเดินโหยง เจ้ามือรายย่อย และคนขายหวยในอัตราลดหลั่นกันไป <u>มิติทางการเมืองและสังคม</u> หวยใต้ดินกลายเป็นแหล่งเงินแหล่งหนึ่ง ที่สนับสนุนธุรกิจการเมือง (money politics) ทำให้ประเทศไทยมีส.ส.

จำนวนหนึ่งที่ได้รับเลือกตั้ง เพราะได้รับเงินสนับสนุนทางการเงินจากเจ้ามือหวยใต้ดิน หรือตัว ส.ส. เองก็อาจเป็นเจ้ามือหวยใต้ดินด้วยซ้ำ

นัยต่อนโยบาย การกำจัดหวยใต้ดินให้หมดไปนั้นคงทำได้ยาก เนื่องจากหวยใต้ดินเป็นบ่อเกิดของรายได้ของคนทุกระดับ ดังนั้นทางเลือกจึงมี 2 ทางคือ ควบระบบที่เป็นอยู่แต่ให้รัฐบาลเข้ามาเก็บภาษีส่วนหนึ่งเพื่อนำไปทำนุบำรุงท้องถิ่น วิธีนี้ในความเป็นจริงทำได้ยาก เพราะเจ้ามืออาจไม่พร้อมที่จะเปิดตัว/ หากทางดึงเงินจากผู้ที่เล่นหวยให้หันมาสู่ระบบที่ถูกกฎหมาย เช่น การให้สำนักงานสลากกินแบ่งออกรูปแบบสลากกินแบ่งใหม่ๆเพิ่มขึ้น ที่มีระบบการเล่นและระบบการรับรางวัลเหมือนระบบของหวยใต้ดินที่ทำอยู่ หรืออาจเสนอรางวัลที่น่าสนใจมากกว่า วิธีนี้เป็นการเปิดคู่แข่งหวยใต้ดิน ด้วยจุดมุ่งหมายที่จะลดบทบาทของอิทธิพลมืด และการคอร์รัปชันที่อยู่เบื้องหลังธุรกิจหวยใต้ดินได้

ผู้สังเกตการณ์ให้ข้อสังเกตว่า ในประเทศที่มีการเปิดบ่อนขึ้นดีและถูกต้องตามกฎหมายได้ระดับมาตรฐานสากลจะทำให้ลดจำนวนผู้เล่นหวยใต้ดินได้ โดยเฉพาะผู้เล่นหวยจำนวนเงินสูงในการแทงแต่ละครั้ง เนื่องจากผู้เล่นหวยจะหันไปเล่นการพนันในบ่อนซึ่งได้รายได้แพร่มากกว่าการเล่นหวย กรณีนี้ทำให้เจ้ามือหวยเสียลูกค้ารายใหญ่ ซึ่งทำให้เจ้ามืออยู่ไม่ได้จนต้องเลิกไป แต่การเปิดบ่อนที่ถูกต้องตามกฎหมายต้องมีการพิจารณาอย่างกว้างขวางและเป็นระบบ โดยต้องศึกษาครอบคลุมประเด็นต่างๆคือ ศึกษาวิเคราะห์การบริหารงาน การจัดการ การลงทุนและประโยชน์ที่ได้รับคุ้มค่า มีปัญหาอะไรบ้างและแก้ปัญหานั้นๆอย่างไร/ ผลกระทบที่อาจส่งผลถึงเยาวชนมีวิธีการแก้ไขอย่างไร/ ในต่างประเทศมีการส่งเสริมความรู้ให้กับเยาวชนและสาธารณะชนเรื่องการพนันอย่างไร เพื่อกระตุ้นให้ใช้วิจารณญาณในการเล่นการพนัน/ และมาตรการต่างๆที่รัฐบาลใช้ในการกำหนดกฎเกณฑ์การตั้งบ่อน การกำกับดูแลและการควบคุมให้บ่อนดำเนินการให้ได้มาตรฐานสากล

ชื่อผลงาน	เศรษฐศาสตร์ว่าด้วยการค้าแรงงานข้ามชาติเน้นกรณีการค้าหญิงไทยไปญี่ปุ่น
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้ว่าจ้าง	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย และมูลนิธิอาเซีย
ผู้วิจัย	รศ.ดร.ผาสุก พงษ์ไพจิตร
วัน/เดือน/ปี	8 ธันวาคม 2540
เครื่องมือที่ใช้	ข้อมูลจากทางราชการ สถิติข้อมูลจากการศึกษาขององค์กรพัฒนาเอกชน การสัมภาษณ์นักพัฒนาที่ทำงานด้านช่วยเหลือหญิงไทย
สรุป	การค้าผู้หญิงในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เข้าสู่บริการทางเพศในญี่ปุ่นเริ่มเป็นกิจการขนาดใหญ่ในทศวรรษ 2520 เริ่มจาก tour sex ที่มีจุดหมายปลายทางที่ไต้หวัน ต่อมาย้ายมาที่ฟิลิปปินส์ เมื่อรัฐบาลนายกรัฐมนตรีอาคิโนปราบปรามอย่างจริงจัง จึงย้ายมาที่ประเทศไทย การค้าหญิงไทยขยายตัวอย่างรวดเร็วเพราะทำกำไรได้สูง เอเยนต์ที่ค้าหญิงไทยเพื่อไปบริการทางเพศที่ญี่ปุ่นนี้จะมีเส้นสายโยงใยกับกลุ่มอาชญากรรมทั้งในญี่ปุ่นและไทย โดยเอเยนต์จะจัดทำหนังสือเดินทาง ตัวเครื่องบิน วีซ่าเข้าญี่ปุ่น ฝึกภาษา จัดหาอาหารที่อยู่อาศัย และค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเดินทางให้ล่วงหน้า แต่เงินทั้งหมดนี้เอเยนต์จะคิดเป็นหนี้ที่ผู้หญิงต้องจ่ายเป็นเงินทดแทนประมาณ 800,000 บาทต่อราย และจ่ายค่าอาหารและที่อยู่อาศัยให้แม่เลี้ยงอีกเดือนละ 80,000 บาท ค่าบริการที่ได้จากลูกค้าญี่ปุ่นนั้นถ้าเป็นลูกค้าระดับล่างสนนราคารายละ 20,000 เยน (ประมาณ 5,000 บาท ณ อัตราแลกเปลี่ยนในขณะนั้น) หญิงที่ปลอดหนี้แล้วอาจอยู่ทำงานต่อไปกับแม่เลี้ยงหรือออกมาเป็นโสเภณีอิสระก็ได้ซึ่งจะได้รายได้มากกว่าที่อยู่กับแม่เลี้ยง การจ่ายเงินค่าบริการทางเพศและการแบ่งรายได้จากค่าบริการ ระหว่างเจ้าของสถานบริการและหญิงบริการจะแตกต่างกันตามสถานบริการ แบ่งได้เป็น 3 ระบบด้วยกัน คือ 1. แยกจ่ายค่าบริการเบ็ดเสร็จให้กับเจ้าของสถานบริการโดยตรง (ระบบเหมาจ่าย) หญิงบริการอาจได้ทิปจากแขกบ้างแต่น้อย รายได้ของหญิงบริการต่อสถานบริการคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 50:50 หรือ 40:60 โดยจะจ่ายทุก 2 สัปดาห์หรือทุกเดือน ทั้งนี้เพื่อบังคับให้ผู้หญิงทำงานกับตนประจำ ส่วนสถานบริการระดับต่ำ ส่วนแบ่งระหว่างเจ้าของกับผู้หญิงเป็น

60:40 หรือ 70:30 แต่อาจให้โบนัสแก่หญิงบริการเพื่อเป็นแรงจูงใจในการทำงาน

2. ระบบเงินเดือน บวกค่าคอมมิชชั่น บวกค่าบริการทางเพศ พบได้ในสถานบริการ เช่น บาร์ คอกเทลเลาจ์ คาราโอเกะ คาเฟ่ และสถานบริการชั้นสูง เช่น เม็มเบอร์ชิพคลับ โดยแขกจะจ่ายค่าบริการส่วนหนึ่งให้กับเจ้าของโดยตรง (จากส่วนนี้ผู้หญิงอาจได้รับเป็นร้อยละจำนวนหนึ่งในภายหลัง) อีกส่วนหนึ่งแขกจะจ่ายให้ผู้หญิงโดยตรงที่เรียกว่าค่า off

3. ระบบบริการอิสระ (Free Lance) กรณีนี้ผู้หญิงจะแฝงตัวหาแขกตามโรงแรมหรือสถานเริงรมย์ชั้นสูง

การคำนวณมูลค่าเพิ่มจากการค้าประเวณีคิดจากจำนวนหญิงบริการทางเพศประมาณ 200,000 คนที่ทำงานอยู่ใน 3 กลุ่มประกอบการข้างต้น มีมูลค่าประมาณ 100,000 ล้านบาท (47,629 ล้านบาท+51,792 ล้านบาท+1,517 ล้านบาท = 100,938 ล้านบาท) นับว่าเป็นระดับรายได้ที่ค่อนข้างสูง ถ้าเปรียบเทียบกับมูลค่าเพิ่มของเศรษฐกิจสาขาบริการทั้งหมด มูลค่าเพิ่มจากการค้าประเวณีคิดเป็นประมาณ 1 ใน 4 นอกจากนี้ธุรกิจหญิงบริการทางเพศยังมีผลทางอ้อมต่อรายได้ในกิจกรรมเศรษฐกิจต่อเนื่องอีกหลายประเภทซึ่งยากที่จะประมาณการได้ครบถ้วน เช่น ธุรกิจอาหาร เครื่องดื่ม ร้านตัดผมเสริมสวย การจ้างพนักงานบริการอื่นในสถานบริการ อุตสาหกรรมเสื้อผ้า ฯลฯ

ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย

ในประเด็นการค้าหญิงบริการทางเพศ มูลนิธิผู้หญิง กลุ่มผู้หญิงไทย กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนและชุมชนต่างๆ ได้ร่วมกันรณรงค์ให้หญิงไทยตระหนักถึงภัยและการป้องกันตัวหากถูกล่อลวง ในขณะเดียวกันรัฐบาลควรมี แผนการปราบปรามการค้าหญิงเพื่อบริการทางเพศอย่างจริงจัง ในส่วนของสหประชาชาติควรจัดตั้งตำรวจระหว่างประเทศเพื่อปราบปรามอาชญากรรม การค้ายาเสพติด และการค้ามนุษย์ และการยอมรับหญิงที่บรรลุนิติภาวะให้มีอาชีพบริการทางเพศได้ก็จะช่วยลดการถูกเอาเปรียบจากเอเยนต์ และเพิ่มความคุ้มครองให้หญิงบริการทางเพศด้วย แต่ประเด็นนี้ยังคงต้องอภิปรายถึงผลดีผลเสียต่อไป

ชื่อผลงาน	สถานการณ์และแนวทางพัฒนาสหกรณ์ร้านค้าในประเทศไทย
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้ว่าจ้าง	กรมส่งเสริมสหกรณ์
ผู้วิจัย	ผศ.ประเสริฐ จรรยาสุภาพ คณะธุรกิจการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้
เดือน/ปี	มิถุนายน 2539
วัตถุประสงค์	1. เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสหกรณ์ร้านค้าในประเทศไทยในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา 2. เพื่อศึกษาแนวโน้ม และคาดการณ์การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ในอนาคต 3. เพื่อศึกษาปัญหา และแนวทางในการพัฒนาสหกรณ์ร้านค้า
ข้อมูลที่ใช้	ข้อมูลที่ใช้มี 2 ประเภท 1) ข้อมูลปฐมภูมิได้จากแบบสอบถามที่ส่งไปยังผู้จัดการหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่ผู้จัดการสหกรณ์ร้านค้าทั่วประเทศ โดยวิธีการสุ่ม จำนวน 160 ตัวอย่าง ข้อมูลที่รวบรวมได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้จัดการและสถานภาพของสหกรณ์ ข้อมูลการดำเนินงานของสหกรณ์ ความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานในร้าน โดยแยกเป็นปัญหา อุปสรรค ในการดำเนินงาน และแนวทางปรับปรุงสหกรณ์ร้านค้า 2) ข้อมูลทุติยภูมิ รวบรวมจากรายงานสถิติการเงินของสหกรณ์ร้านค้าจากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ เพื่อนำไปวิเคราะห์ผลการดำเนินงานและแนวโน้มการดำเนินงานในอนาคต ซึ่งข้อมูลที่ได้เป็นข้อมูลตั้งแต่ปีทางบัญชี 2527-2536
ทฤษฎี-แนวคิด	แนวคิดเกี่ยวกับตลาดผู้บริโภค ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า สหกรณ์ร้านค้าต่าง ๆ ในประเทศไทยดำเนินการในฐานะเป็นสหกรณ์ผู้บริโภค ที่มีลักษณะเป็นการประกอบการค้าปลีก เป็นส่วนใหญ่ หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นองค์กรที่อยู่ในตลาดผู้บริโภค ซึ่งหมายถึงผู้ที่นำเอาผลิตภัณฑ์และบริการไปจำหน่ายยังผู้บริโภคขั้นสุดท้าย (Final Consumers) ที่มีได้มีการนำเอาสินค้าไปผลิตหรือขายต่อหากแต่ผู้ซื้อบริโภคหรือใช้สอยหมดไป ซึ่งแตกต่างจากตลาดองค์กรที่ผู้ซื้อจะนำผลิตภัณฑ์หรือบริการไปผลิตต่อ ขายต่อ ดังนั้นการศึกษาที่เกี่ยวกับสหกรณ์ร้านค้า จึงเน้นการศึกษาตลาดผู้บริโภคเป็นส่วนใหญ่
แบบจำลอง-เครื่องมือ	1) การวิเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิ ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยใช้ความถี่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) การวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ ใช้เครื่องมือวิเคราะห์ทางการเงิน (Financial analysis) โดยแบ่งการ

สรุป

วิเคราะห์ออกเป็น 2 วิธี คือ การวิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบงบการเงิน และการวิเคราะห์โดยใช้อัตราส่วนการเงิน

ผลการศึกษาพบว่า แนวโน้มจำนวนสหกรณ์และการถือหุ้นของสมาชิกในระหว่างปี พ.ศ.2531 ถึง พ.ศ.2536 เพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง สอดคล้องกับ ยอดขายสินค้าและขนาดของสินทรัพย์ของสหกรณ์ร้านค้าที่มีแนวโน้มการเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลงตั้งแต่ปี พ.ศ.2534 ถึง พ.ศ. 2536

แนวโน้มประสิทธิภาพในการบริหารงานในรอบ 10 ปีดีขึ้น โดยที่มีความคล่องตัวทางการเงิน หรือสามารถชำระหนี้ระยะสั้นได้ดีขึ้น ขณะที่ความเสี่ยงในการก่อหนี้ระยะยาวมีแนวโน้มลดลง และความสามารถชำระหนี้ระยะสั้นได้ดีขึ้น ขณะที่ความเสี่ยงในการก่อหนี้ระยะยาวมีแนวโน้มลดลง และความสามารถในการทำกำไรมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

สหกรณ์ร้านค้าส่วนใหญ่จะอยู่ในสถานศึกษา และหน่วยงานซึ่งเป็น สหกรณ์ที่มีขนาดเล็ก โดยที่ผู้จัดการร้านค้ามิใช่ลูกจ้างประจำ แต่เป็นพนักงานหรือข้าราชการในหน่วยงาน โดยไม่ได้รับค่าตอบแทน

การจัดการสหกรณ์ร้านค้า พบว่า ส่วนใหญ่จะมีพนักงานต่ำกว่า 6 คน โดยที่ยังขาดอุปกรณ์ที่จำเป็น เช่น เครื่องบันทึกเงินสด เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องอ่านรหัสสินค้า เป็นต้น ประกอบกับมีการตรวจนับสินค้าเพียงปีละครั้งเท่านั้น รวมถึงมีสหกรณ์ร้านค้าที่ใช้คอมพิวเตอร์ในการควบคุมสต็อกน้อยมาก ซึ่งถือเป็นปัญหาสำคัญของร้าน ส่วนการจำหน่ายสินค้าและส่งเสริมการขาย พบว่า ส่วนใหญ่เป็นสินค้าอุปโภค บริโภคและเครื่องเขียน โดยจะไม่ค่อยใช้วิธีการส่งเสริมการขายมากนัก

ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางปรับปรุงสหกรณ์ร้านค้า พบว่า การใช้ระบบภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นปัญหาสำคัญ รวมถึงความรู้ความเข้าใจของสมาชิก ความสามารถ ประสบการณ์ของคณะกรรมการและแหล่งซื้อสินค้า สอดคล้องกับแนวทางปรับปรุงที่เสนอให้มีการหาแนวทางแก้ปัญหาระบบภาษีมูลค่าเพิ่มก่อน

ชื่อผลงาน	สถานบริการสาธารณสุขในอนาคต
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้ว่าจ้าง	กระทรวงสาธารณสุข
ผู้วิจัย	ชาญวิทย์ ทระเทพ กองโรงพยาบาลภูมิภาคสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
วัน/เดือน/ปี	เมษายน 2541 (เวลาตามที่ลงในวารสารนโยบายและแผนสาธารณสุข)
วัตถุประสงค์	เพื่อสร้างฉากทัศน์ที่อาจเกิดขึ้นกับโรงพยาบาลระดับต่างๆ ในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขและเอกชน
วิธีการศึกษา	ใช้การศึกษาในเชิงพรรณนา
สรุป	ผลการศึกษาจะเสนอให้เห็นภาพอนาคตของสถานบริการระดับต่างๆที่เคยอยู่ในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขและภาพของสถานบริการเอกชน ผลการวิจัยเป็นดังนี้

1. สถานบริการในชุมชน

โรงพยาบาลชุมชนและสถานีอนามัยจัดเป็นสถานบริการขนาดเล็กที่ใกล้ชิดกับชุมชนมาก โดยเน้นการให้บริการแบบปฐมภูมิ และทุติยภูมิ ซึ่งแตกต่างกันไปตามแต่ละสภาพท้องถิ่น ส่วนการบริหารจัดการขึ้นอยู่กับองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น ซึ่งในระยะยาวเมื่อองค์กรท้องถิ่นเข้มแข็งมากขึ้น อาจมีการออกกระเปาะหรือกฎหมายในการควบคุมหรือสนับสนุนบริการสุขภาพเฉพาะท้องถิ่นขึ้น ที่แตกต่างกันไปตามท้องถิ่น

2. สถานบริการอิสระ

โรงพยาบาลอิสระเป็นสถานบริการใหม่ที่พัฒนาขึ้นมาจากโรงพยาบาลศูนย์หรือโรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลในกลุ่มนี้เป็นส่วนหนึ่งขององค์กรอิสระมหาชนซึ่งไม่ใช่โรงพยาบาลเอกชน จึงไม่ได้แสวงหากำไรจากการบริการ การบริหารจัดการจะมีคณะกรรมการควบคุม โดยมีการทำสัญญาว่าจ้างผู้บริหารเป็นวาระ จึงทำให้มีอิสระในการบริหารจัดการ งบประมาณส่วนหนึ่งมาจากรัฐและส่วนหนึ่งมาจากการเก็บค่าบริการแต่ก็ไม่ได้เก็บสูงนัก

3. สถานบริการของกระทรวงสาธารณสุข

โรงพยาบาลทั่วไปในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขจะเกิดแรงกระตุ้นและการพัฒนามากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากเกิดการเปรียบเทียบระหว่างโรงพยาบาลในกลุ่มนี้กับโรงพยาบาลอิสระ ดังนั้นโรงพยาบาลกลุ่มนี้จะปรับเปลี่ยนงานส่วนใหญ่ให้เอกชนทำ เช่น การตรวจทางห้องปฏิบัติการ การตรวจทางรังสี